

Interdepartementale Commissie
voor Duurzame Ontwikkeling

Activiteitenverslagen van de Cellen Duurzame Ontwikkeling 2022

www.duurzameontwikkeling.be

1. FOD Kanselarij van de Eerste Minister

(Bij tijdelijk gebrek aan een duurzame-ontwikkelingscoördinator wordt het verslag opgesteld onder coördinatie van de voorzitter van het Directiecomité a.i.)

1. De DO-cel in 2022

2022 was een bijzonder jaar omdat de coördinatiefunctie op het vlak van duurzame ontwikkeling door personeelsbewegingen niet het hele jaar door kon worden ingevuld. De Kanselarij heeft echter wel geprobeerd om onder meer deel te nemen aan de vergaderingen van de ICDO. Ze heeft ook haar actieplan voor duurzame ontwikkeling 2022 uitgevoerd. Ze heeft over duurzame ontwikkeling gecommuniceerd op haar intranet. Er is geen formele cel, maar de functies met betrekking tot duurzame ontwikkeling werden wel ingevuld.

2. De bijdrage van de FOD Kanselarij aan de maatregelen en acties van het FPDO

Het Actieplan Duurzame Ontwikkeling 2022 van de Kanselarij werd uitgevoerd. Verschillende acties uit dit plan komen uit het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO). Sommige acties uit het FPDO zijn ook in andere federale plannen opgenomen, waardoor bij verschillende diensten over dezelfde acties wordt gerapporteerd. Hierna ligt de nadruk op een aantal acties van de Kanselarij.

➔ **Duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) in de algemene beleidsnota's**

Verschillende acties die zijn opgenomen in de algemene beleidsnota's van de eerste minister dragen bij aan de verwezenlijking van de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen. Zo wordt het beleid inzake overheidsopdrachten aangehaald in de nota m.b.t. 2022, <https://www.dekamer.be/doc/FLWB/pdf/55/2294/55K2294002.pdf>.

➔ **Duurzame ontwikkeling in het beleidsplan 2022-2024 van de Kanselarij**

De strategie van de Kanselarij steunt op negen uitdagingen die een maatschappelijke, ecologische, economische en ethische impact hebben. Veel van deze uitdagingen houden intrinsiek verband met duurzame ontwikkeling (zie pagina 5, https://kanselarij.belgium.be/sites/default/files/strategisch_plan_2022-2024.def.pdf).

➔ **Duurzame ontwikkeling in de operationele plannen van de Kanselarij**

We denken hierbij aan de dialoog met de stakeholders, de maximale toegankelijkheid van de websites, de duurzaamheid van overheidsopdrachten en de regelgeving inzake

overheidsopdrachten, alsook de steun voor initiatieven op het vlak van gendermainstreaming, diversiteit en handmainstreaming.

➔ **Monitoring van het aantal vrouwen en mannen**

De dienst P&O heeft een monitoring uitgevoerd van het aantal vrouwen en mannen in de beleidsorganen van de federaleregeringsleden.

De cijfers zijn gepubliceerd op het federale portaal Belgium.be en worden bijgewerkt telkens wanneer er wijzigingen optreden,

https://www.belgium.be/nl/publicaties/de_verdeling_tussen_vrouwen_en_mannen_de_bel_eidsorganen_van_de_federale_regeringsleden en

https://www.belgium.be/nl/publicaties/pub_samenstelling_beleidsorganen. Ze worden weergegeven op het einde van elke lijst, met de vrouwen- en mannenicoontjes:

➔ **Herziening van de omzendbrief van 16 mei 2014 inzake duurzame overheidsopdrachten**

De omzendbrief van 16 mei 2014 - Integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules, in het kader van overheidsopdrachten geplaatst door federale aanbestedende instanties, wordt momenteel herzien. In 2022 werd een toelichtende nota opgesteld. In het najaar van 2022 werd een werkgroep opgericht, bestaande uit leden van de Kanselarij, de FOD BOSA en het FIDO.

➔ **Regelgevingsimpactanalyse (RIA)**

De Kanselarij voert een regelgevingsimpactanalyse (RIA) uit voor de voorontwerpen van wet en de ontwerpen van koninklijk of ministerieel besluit waarvoor de tussenkomst van de Ministerraad vereist is.

➔ **Publicaties van informatie op het portaal Belgium.be en zijn sociale media**

Op de homepage van het federale portaal Belgium.be staat permanente informatie over de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen, met een link naar nieuws over de initiatieven ter zake en een oproep om eraan bij te dragen (23/6).

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen
Ontdek de initiatieven voor duurzame ontwikkeling in het kader van de SDG's en draag jouw steentje bij.
Lees meer

The complex block contains a logo on the left and text on the right. The logo features a colorful sunburst above the text 'sdg s.be'. The text on the right is in a blue font and includes a call to action to discover initiatives and contribute to the SDGs, with a link to 'Lees meer'.

Er werden nog twee updates gepubliceerd: een voor een projectoproep over de waakzaamheidsplicht in de bevoorradingsketen (initiatief van het FIDO, 7/9) en een voor de aankondiging van het SDG Forum (16/9). Er werd ook informatie verspreid op de sociale netwerken van Belgium.be (6/7 en 12/7).

→ **Beleid inzake gendergevoelige externe communicatie**

Eind 2017 werd de Katholieke Universiteit Leuven (Instituut voor Taal en Communicatie) na een oproep tot mededinging aangewezen om een screening van communicatiecampagnes uit te voeren. De werkzaamheden werden uitgevoerd door een tweetalig, interuniversitair en multidisciplinair onderzoeksteam (communicatoren, taalkundigen, specialisten in genderstudies). Het eindverslag werd begin juni 2019 overhandigd. De Algemene Directie Externe Communicatie van de Kancelarij richtte toen een werkgroep op waarvan de werkzaamheden werden onderbroken tijdens de coronacrisis. Ze werden hervat en eind 2022 werd de Nederlandse versie van de COMM Collection "Inclusieve Communicatie" afgerond. De Franse versie zal in de eerste helft van 2023 klaar zijn. De publicatie zal vervolgens worden uitgegeven en gepromoot.

3. Het duurzaam beheer in de interne werking van de FOD Kancelarij

→ **Duurzaam aankoopbeleid**

De Kancelarij past de bepalingen toe van de omzendbrief van 16 mei 2014 - Integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van de sociale clausules en de maatregelen ten gunste van de kleine en middelgrote ondernemingen.

Ze is een "actieve deelnemer" aan het netwerk van het strategisch federaal aankoopoverleg (SFA) om meer de nadruk te leggen op duurzaamheid bij overheidsopdrachten.

Er worden systematisch duurzaamheidsclausules opgenomen in de bestekken van de mededingingsprocedures, onder meer wat betreft afvalverwerking, catering, mobiliteitsaspecten of toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit.

→ **Duurzame voeding**

De Kancelarij heeft het Cantine Good Food-label (een vork) van Leefmilieu Brussel, dat ze in 2018 had verkregen, niet verlengd, omdat de normen voor het maximale gewicht van vlees niet flexibel zijn. Het restaurant van de Kancelarij volgt alle andere doelstellingen die door dit label worden opgelegd, ook al heeft het dit label niet.

Op het menu van de week staan ten minste één seizoensgebonden groente en één vegetarisch gerecht. Het broodjesassortiment bevat ook vegetarische en veganistische opties.

Er is elke dag een fruitmand beschikbaar in het restaurant van de Kancelarij, met van augustus tot december Belgische appels en peren.

De keuken heeft extra inspanningen geleverd op het vlak van afvalverwijdering, door nog meer te recyclen en de nadruk te leggen op het sorteren van organisch afval.

→ **Duurzame mobiliteit**

Aan 18 personeelsleden (6%) werd een vergoeding voor verplaatsingen met de fiets toegekend en 207 personeelsleden (71%) kregen een abonnement voor het openbaar vervoer. De Kancelarij en de bij haar opgerichte diensten hebben 290 medewerkers, ongeacht hun statuut.

→ **Duurzaamheid bij het Residence Palace – Internationaal Perscentrum (IPC)**

Het Internationaal Perscentrum-Residence Palace (IPC), een administratieve dienst met boekhoudkundige autonomie die verbonden is aan de Algemene Directie Externe Communicatie van de Kancelarij, neemt al jaren maatregelen om de ecologische voetafdruk te verkleinen en duurzaamheid systematisch te integreren in de processen, de diensten en de bedrijfscultuur.

In 2022:

- kreeg het IPC als conferentiecentrum het GreenKey-label voor 2023 (31/10);
- werd een overheidsopdracht gegund voor de analyse van de CO₂-uitstoot (december);
- werd een nieuw EPC-certificaat met de score C verkregen (21/12);
- hebben alle personeelsleden van het IPC deelgenomen aan een workshop 'Fresque du Climat' (december).

Wat de permanente acties bij het IPC betreft, stellen we vast dat:

- defecte apparaten systematisch worden vervangen door apparaten met een hoger rendement of een beter energielabel;
- de bewakingsdiensten systematisch nagaan of de lichten 's nachts in heel het gebouw uit zijn en of de verwarming in lege lokalen in de slaapstand staat;
- meubilair dat achtergelaten is door voormalige huurders wordt hergebruikt; er aan de achterkant van het gebouw containers zijn geplaatst voor het sorteren van afval.

2. FOD Personeel en Organisatie

(mevrouw Myriam Bouveroux, lid van ICDO, en de heer Denil Nedev, plaatsvervanger)

1. De DO-cel in 2022

1.1. Samenstelling van de DO-cel en plaats in het organigram van de FOD BOSA

De cel Duurzame Ontwikkeling is een stafdienst bij de DG IOD (Intern ondersteunende dienst). De verantwoordelijke van de cel zit in deze stafdienst.

Kern :

- Officiële vertegenwoordigers bij ICDO- : Effectief lid en plaatsvervangend :
- Vertegenwoordiging vanuit T&L (Technical en Logistics)
- Vertegenwoordiging diensten van de voorzitter / preventieadviseur
- Vertegenwoordiging communicatie

Uitbreiding

- Vertegenwoordiging Finance
- Vertegenwoordiging duurzame aankopen (FAP)
- Vertegenwoordiging R&O :
  - Diversiteit
  - Empreva

1.2. Activiteiten in 2022

- Verankering cel Duurzame ontwikkeling
- Interne milieuzorg
- Actieprogramma rond rationeel energiegebruik
- Gender responsive budgetting
- Sensibilisering
- Ongelijkheden verminderen
- Diversiteit
- Inclusie

2. De bijdrage van de FOD BOSA aan de maatregelen en acties van het FPDO

2.1. Strategische aanpak van de dienst in termen van integratie en implementatie van het FPDO

Bij de opmaak van de verschillende actieplannen, wordt er gekeken aan welke SDG en welke acties ze kunnen gehangen aan acties van het FPDO. Eveneens op strategisch vlak is deze

integratie er, zeker om te bekijken welke de meest strategische doelstellingen zijn en zijn hiervoor intern een aantal actieplannen opgesteld. Voor vele aspecten die te maken hebben met de integratie en implementatie is er een tool opgesteld, die een overzicht geeft van de strategische plannen en de acties die hieruit voortvloeien. Het is dus niet enkel van toepassing op het FPDO, maar dit is mee geïntegreerd. De eerste grote stappen zijn gezet, maar opvolging blijft vereist.

2.2. Beschrijving van maatregelen en acties van het FPDO geïmplementeerd in 2021 (oktober tot dec)-2022

Interne milieuzorg

Na het oprichten van FOD BOSA heeft het even tijd gevraagd om alle verschillende aspecten rond duurzame ontwikkeling te aligneren, maar reeds in 2020 hadden we al stappen in de goede richting gezet, en deze zijn nog verder uitgebouwd en gefundeerd in 2022. Een belangrijk gevolg voor het beleid rond duurzame ontwikkeling is dus het transponeren van de beleidsmaatregelen naar de grotere nieuwe organisatie FOD BOSA hetgeen momenteel een feit is. In 2020 hebben we opnieuw het eco-dynamisch label ontvangen voor het WTC III gebouw en in 2021 is de certificatie rond EMAS afgerond en hebben we ook dit certificaat behaald. Hierin zijn heel wat aspecten rond duurzame ontwikkeling gefundeerd zoals onder andere volgende zaken :

- bepalen van instructies rond kopiëren, (recto-verso printen),
- digitalisering via e-procurement, bij Selor, bij de HR-brochures voor nieuwkomers,
- inbedding in brochure nieuwkomers van aspecten milieubeleid en duurzame ontwikkeling, duurzaamheid
- duurzame aankopen en aankoopbeleid,
- .....

Een tweede aspect betreft het toepassen van een aantal milieuregels in het gebouw WTC III. Zo zijn procedures rond afvalverwerking vernieuwd en vraagt Brussel Leefmilieu een andere aanpak rond de afvalophaling. Dit heeft dus een impact op de organisatie om ervoor te zorgen dat reeds van in het begin van de cyclus de sortering op een correcte manier zal gebeuren.

Een derde aspect is het eco-dynamisch label bij Brussel Leefmilieu, wat we dus in 2021 vernieuwd hebben. In principe is dit geldig tot begin 2023. De opvolging van de talrijke duurzaamheidsaspecten die hieraan zijn verbonden, blijven een aandachtspunt.

Actieprogramma rond rationeel energiegebruik

Dit zorgt ervoor dat de PLAGE-verantwoordelijke van BOSA niet enkel rekening moet houden met de noden en mogelijkheden van de eigen organisatie maar ook voortdurend moet overleggen met de andere gebruikers van het gebouw. Heel wat energie-gerelateerde elementen zijn immers gemeenschappelijk voor het ganse gebouw.

Gender responsive budgetting

Het gaat hier voornamelijk over een transformatieproces waarbij er een duurzame en rechtvaardigere herverdeling kan gebeuren ifv gender, maar ook leeftijd, inkomen, academische achtergrond, gezondheid, mobiliteit,...

Sensibilisering

Dit blijft een rode draad doorheen de verschillende acties die genomen werden in 2022 en die ook in 2023 nodig zullen blijven.

Duurzame overheidsopdrachten

Binnen FAP heeft de dienst die o.a. nieuwe circulaire opmaakt in kader van aankoop, gewerkt op de vernieuwing van de omzendbrief 307 sexies, die betrekking heeft op de aankoop en leasing van wagens. Er is een ontwerp van een nieuwe circulaire met milieucriteria (voor voornamelijk zero emissie wagens) opgesteld en voorgelegd aan de partners (College van Voorzitters, FI, ...). Het document wordt momenteel besproken door de Raad van Ministers met het oog op goedkeuring en publicatie in 2023;

Daarnaast was er de deelname aan de vergaderingen van de werkgroep sociale economie samen met FOD Economie.

Verder heeft de dienst gewerkt op de bevordering van maatwerkbedrijven bij overheidsopdrachten: opstelling van een actieplan om overheidsopdrachten te stimuleren, rekening houdend met clausules om maatwerkbedrijven in staat te stellen deel te nemen aan overheidsopdrachten (herinnering aan wettelijke mogelijkheden, herinnering aan mogelijkheden om van aangepaste werkbedrijven te kopen).

Diversiteit

- ***Actie gendergelijkheid, ambtenaren en topmanagers :***

De FOD BOSA publiceert structureel cijfers over de diversiteit in het federale personeelsbestand. Uit de laatste cijfers blijkt **dat voor het eerst** sinds de invoering van een evenwichtig genderquotum voor hogere functies de statutaire doelstelling van een derde voor de minst vertegenwoordigde groep is bereikt en zelfs licht is overschreden:

<https://infocenter.belgium.be/fr/statistiques/fonction-publique-administrative-federale/diversite/repartition-mandataires>

Deze positieve ontwikkeling is het resultaat van de investering van de FOD BOSA, die deze selecties organiseert ten dienste van haar klanten, en ook de genderpariteit in de jury's voor deze selecties waarborgt (sinds 2021, effectief in heel 2022).

- ***Structurele investering in een inclusieve administratie en een voorbeeldrol hierin spelen:***

- **Diversiteitscharter en inclusie 2022**
<https://bosa.belgium.be/nl/news/regerings-en-overheidsvertegenwoordigers-ondertekenen-charter-diversiteit-en-inclusie>
- **Evenementen:**
  - Top skills sessie die in 2022 voor het eerst openstonden voor de leidinggevende talenten van morgen, ongeacht hun genderidentiteit: 346 deelnemers (42% vrouwen, 55% mannen en 3% die zich anders identificeren).
  - Federale dag van de inclusie (230 deelnemers)
  - Top Community nam deel aan een inspirerend evenement georganiseerd door FOD BOSA, met podcasts en een presentatie speciaal gewijd aan inclusie om het bewustzijn te vergroten:
<https://bosa.belgium.be/fr/news/ecoutez-notre-serie-de-podcasts-engage-today-shape-tomorrow>
- Actieve steun voor het transversale diversiteitsbeleid via onze regelmatige communicatie over dit thema, onze steun aan het federale diversiteitsnetwerk en onze stuwende rol bij het ontwerpen en uitvoeren van actieplannen (bv. Plan 2022 beschikbaar hieronder beschikbaar).i :
<https://bosa.belgium.be/fr/themes/soutien-strategique/inclusion/documents-strategiques-et-publications>) ;
- Inclusieve employer branding met inbegrip van visuals en getuigenissen.

FOD BOSA heeft bijdrage geleverd aan de hervormingen voor meer inclusieve federale loopbanen (verband in het bijzonder actie waarin het quotum van 3% voor gehandicapten wordt vermeld) :

FOD BOSA is gestart met een nieuwe vorm van selectie speciaal voor mensen met een beperking, die toelaat om via een versneld selectieproces meer talent aan te trekken en te werven in deze doelgroep.

<https://bosa.belgium.be/fr/news/moniteur-belge-stage-temps-partiel-mise-disposition-et-echange-dexpertise-0>

3. Het duurzaam beheer in de interne werking van de FOD BOSA

De cel Duurzame ontwikkeling, bestaat momenteel uit 1 persoon die de coördinerende rol op zich neemt en ervoor zorgt dat acties genomen worden.

Thema's die een rol blijven spelen :

- Sensibilisering
- Ongelijkheden verminderen
- Specifieke acties:

- Duurzame overheidsopdrachten
- Gendergelijkheid
- Structurele investering in een inclusieve administratie en een voorbeeldrol hierin spelen
- Welzijn en ergonomie
- Deconnectie
- Telewerk
- Digitalisering.
- Interne milieuzorg
- Uitwerking nieuw Globaal Preventieplan met integratie aspecten E (Environment), H(Health), S (Safety) en Q (Quality) : ondermeer integratie cijfers Empreva en IOD-HR, alle aspecten bedrijfsvoering duurzaamheidscheck...
- Uitvoeren van risicoanalyses in de lokalen WTCIII, meerbepaald doorgronden grondstoffenstromen

In de raamcontracten (en vaak gewone contracten, wordt het advies gevraagd van juristen, GDPR verantwoordelijke, preventieadviseur en coördinator DO. Voor de laatste 2 indien het om een materie gaat waar er input kan gegeven worden Zo kunnen we garanderen dat bepaalde aspecten rond milieu vanaf het begin mee opgenomen kunnen worden.

- Mobiliteit
  - Nog meer uitbouwen van een duurzaam fietsbeleid met aandacht voor het Goodmove plan dat in volle ontwikkeling is. Maar daarnaast ook zorgen dat onze infrastructuur voldoet aan de voorgestelde normen
- Duurzame overheidsopdrachten :

In de raamcontracten (en vaak gewone contracten, wordt het advies gevraagd van juristen, GDPR verantwoordelijke, preventieadviseur en coördinator DO. Voor de laatste 2 indien het om een materie gaat waar er input kan gegeven worden Zo kunnen we garanderen dat bepaalde aspecten rond milieu vanaf het begin mee opgenomen kunnen worden.

  - De herziening van de omzendbrief van 16 mei 2014 door de FOD Kanselarij in samenwerking met het FIDO en de FOD BOSA
  - Een analyse van de meerjarenplanning van de federale aankopen door FIDO in samenwerking met de FOD BOSA met het oog op de opstelling van een noodlijst voor duurzame overheidsaankopen;
  - Aanmoedigen van principes rond circulaire economie waar mogelijk bij de federale overheidsopdrachten;
  - De cellen van duurzame ontwikkeling binnen de federale overheidsdiensten, zoals bedoeld in het koninklijk besluit van 22 september 2004 tot oprichting van eenheden duurzame ontwikkeling binnen de federale overheidsdiensten, de federale openbare programmadiensten en het ministerie van Defensie, blijken niet allemaal nog actief te zijn. In samenwerking met FIDO , FOD BOSA en het SFA zullen de cellen nieuwe leven ingeblazen worden opdat er terug relevante cellen voor duurzame ontwikkeling ontstaan;
  - Voor elke gezamenlijke opdracht die in het kader van het federale aankoopbeleid wordt overwogen, zal de werkgroep TOFA verplicht zijn om in de aanbestedingsdocumenten rekening te houden met clausules inzake

duurzame ontwikkeling (zowel op economisch als op sociaal/milieu vlak); Dit kan gaan over labels, ecoscores, life cycle cost, ..

Transversale acties

Hieronder een overzicht van acties die zeker verder transversaal dienen opgenomen en indien mogelijk ondergebracht rond de bepaalde thematieken.

- Deelname aan de verschillende netwerken zoals milieumanagement, Mobility Managers , ICDO, GGI , COP 28
- Taskforce laadpalen
- Werkgroep Duurzame/groene overheid – CSR

Naast deze specifieke acties, ligt er ook nog een hele uitdaging voor de boeg. Duurzaamheid gaat een belangrijkere rol spelen in onze samenleving. De uitdaging hier is dat we als één overheid kunnen optreden en samen kunnen werken aan bepaalde projecten om zo tot een duurzame overheid te kunnen komen. Hiervoor hebben we de input van de andere overheidsdiensten nodig, maar ook het FIDO zal hier zijn rol in hebben, mogelijks nog meer dan de vorige jaren.

3. FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

(mevrouw Moïra De Groote, lid van de ICDO, en mevrouw Anke Renard, plaatsvervangster)

1. De DO-cel in 2022

1.1. Samenstelling van de DO-cel en plaats in het organigram van de FOD

Het dossier Duurzame Ontwikkeling werd in 2022 opgevolgd door de diensten van de Voorzitter a.i., meer bepaald de dienst S0.1 Strategie en Management. Coordinator Moïra De Groote is vertegenwoordigster in de ICDO namens onze FOD, met Katrijn Coppens (dienst MD8, Milieu en Klimaat) als suppléant. Beiden vormen ze de 'Cel duurzame ontwikkeling' die op de FOD een informeel netwerk duurzame ontwikkeling aanstuurt.

1.2. Activiteiten in 2022

- De cel Duurzame Ontwikkeling nam in 2022 actief deel aan de interfederale werkgroepvergaderingen die door ICDO werden samengeroepen of die betrekking hadden op het thema Duurzame Ontwikkeling.
- Verder volgde de cel DO de activiteiten rond dit thema binnen de diverse diensten van de FOD Buitenlandse Zaken actief op.
- Het interne netwerk 'duurzame ontwikkeling', aangestuurd door de cel DO, kwam 3 maal samen.
- De verschillende facetten van DO en nieuwe initiatieven van de FOD mbt DO werden veelvuldig gecommuniceerd aan alle personeelsleden via interne nieuwsbrieven (NEWSBOX) opdat iedereen betrokken zou zijn en blijven bij DO (vb. informatie rond mobiliteit, energiegebruik, duurzame voeding, aankoop recycleerbaar materiaal, initiatieven in diplomatieke posten enz.).
- Het generieke emailadres 'ecoreflex@diplobel.fed.be' werd gecreëerd en doet dienst als digitale ideeënbus om goede ideeën te verzamelen (groene mobiliteit, efficiënter energieverbruik, vermindering afval enz.). De eerste resultaten werden via een interne nieuwsbrief gedeeld met de personeelsleden.
- Deelname van cel DO aan technische werkgroep voor de nationale coördinatie inzake DO op internationaal vlak belast met het opstellen van *National Voluntary Review (ENV) 2023* oefening.
- Het aspect DO laten opnemen in diverse beleidsnota's en actieplannen:
  - Strategisch plan 2021_2024 (BOCA) van de FOD Buitenlandse Zaken, ondertekend door Minister Lahbib op 14 september 2022:
    - Strategische doelstelling 2 : Een actieve bijdrage tot een rechtvaardige, veilige en duurzame wereld;
    - Strategische doelstelling 5 : Organisatiestructuur, werkprocessen en instrumenten gericht op efficiëntie, effectiviteit en duurzaamheid;

- In de beleidsnota van Minister Lahbib (28 oktober 2022) wordt DO als ‘een compas voor haar buitenlandse beleid’ omschreven en gaat zij verder in op de verwezenlijking van een 10-tal SDGs;
- DO is uiteraard ook opgenomen in de operationele plannen: een greep uit de operationele doelstellingen:
  - Een vastgoedbeleid voeren dat toelaat de beschikbare budgettaire middelen te optimaliseren in functie van onze prioriteiten inzake Belgische vertegenwoordigingen in België en in het buitenland; veiligheid, verduurzaming en vergroening staan hierbij centraal
  - Een aankoop- en logistiek beleid voeren die de activiteiten van de personeelsleden in de Belgische vertegenwoordigingen in België en in het buitenland optimaal ondersteunt. Veiligheid, verduurzaming en vergroening staan hierbij centraal;
  - Een vastgoedbeleid voeren dat toelaat de beschikbare budgettaire middelen te optimaliseren voor het Hoofdbestuur. Veiligheid, verduurzaming en vergroening staan hierbij centraal;
  - Een aankoop- en logistiek beleid voeren die de activiteiten van de personeelsleden op het Hoofdbestuur optimaal ondersteunt. Veiligheid, verduurzaming en vergroening staan hierbij centraal;
  - Uitbouw efficiënt abonnementenbeheer van nationale en internationale pers en degelijke mediamonitoring;
  - Bijdragen tot de verzekering van onze energiebehoeften en de transitie naar duurzame energie;
  - Nastreven van de hoogste ethische standaarden;
  - Deelname aan taskforce Gender Mainstreaming en instaan voor de opvolging van specifieke acties binnen het consulaire domein;
  - Met focus op de noden en de veerkracht van de lokale bevolking, in het bijzonder vrouwen en jongeren, in de minst ontwikkelde landen, fragiele staten en humanitaire situaties, worden programma’s en acties gefinancierd die bijdragen tot duurzame internationale ontwikkeling en solidariteit, de strijd tegen ongelijkheid en armoede, de bevordering van mensenrechten en het beheer van global public goods;
  - DGD is motor van verandering, draagt bij aan de versterking van het BE maatschappelijk draagvlak rond thema’s, activiteiten en projecten die bijdragen tot een rechtvaardige, veilige en meer duurzame wereld.

2. De bijdrage van de FOD Buitenlandse Zaken aan de maatregelen en acties van het FPDO

2.1. Strategische aanpak van de dienst in termen van integratie en implementatie van het FPDO

Het klimaat verder integreren in de BE ontwikkelingssamenwerking

De Belgische Ontwikkelingssamenwerking streeft ernaar om bezorgdheden en opportuniteiten betreffende klimaat en milieu mee te nemen in de volledige projectcyclus van de programma’s en projecten die ze financiert en die worden uitgevoerd door een ruime waaier aan partners.

Tijdens de voorbereidende fase moet een kwaliteitsvolle analyse van de risico's die klimaatverandering en milieudegradatie in de interventiezone met zich meebrengen worden opgemaakt, eventueel gebaseerd op reeds bestaande analyses. Hierbij worden verschillende aspecten in de analyse meegenomen (institutioneel, fysisch, socio-economisch,...). Er dient ook steeds rekening gehouden te worden met andere gerelateerde milieuaspecten zoals biodiversiteit, water en verwoestijning. Oplossingen voor de impact van klimaatverandering zijn immers vaak nauw verbonden met een beter beheer van ecosystemen, biodiversiteit, bodem, water en andere natuurlijke rijkdommen. Specifieke klimaatmaatregelen moeten bijkomende voordelen opleveren, niet alleen voor het leefmilieu, maar ook voor socio-economische ontwikkeling (werkgelegenheid, energie-onafhankelijkheid, voedselzekerheid,...). Omgekeerd dient de eventuele impact van alle interventies van de Belgische ontwikkelingssamenwerking op het leefmilieu en klimaat geanalyseerd te worden.

In de voorstellen aan DGD voor programma's en projecten moet de impact op klimaatverandering en milieudegradatie worden ingeschat en maatregelen voor remediëring moeten worden weergegeven. De projecten en programma's dienen ook rekening te houden met de impact van klimaatverandering en milieudegradatie op de implementatie ervan en op de mogelijke resultaten die er uitvloeien op langere termijn.

Een extra bedrag van 12 miljoen per jaar vrijmaken om de partnerlanden van de federale ontwikkelingssamenwerking te steunen bij de horizontale versterking van hun klimaatbeleid, gekoppeld aan de uitvoering van klimaatspecifieke acties

In 2021 werd beslist om jaarlijks 12 miljoen EUR extra in te schrijven op de begroting van ontwikkelingssamenwerking voor bijkomende multilaterale klimaatactie. De programma's en organisaties die hiermee worden gesteund worden samen met de Dienst Klimaatverandering van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu geïdentificeerd en voorgelegd aan de Minister van Ontwikkelingssamenwerking.

De federale bijdrage aan de financiering van het klimaatbeleid geleidelijk blijven verhogen

In 2022 werden de middelen van de Belgische ontwikkelingssamenwerking voor multilaterale klimaatactie opnieuw met 12,5 miljoen EUR verhoogd. Met deze bijkomende middelen kon België haar bijdrage aan de wedersamenstelling voor de periode 2022-2026 van het Global Environment Facility (het financieel mechanisme van het VN klimaatverdrag) significant verhogen van 60 miljoen EUR naar 92,5 miljoen EUR. Bovendien werden sinds 2021 bijkomende middelen vrijgemaakt voor klimaatactie in de partnerlanden in samenwerking met de Belgische multilaterale partnerorganisaties.

2.2. Beschrijving van maatregelen en acties van het FPDO geïmplementeerd in 2021 (oktober tot dec)-2022

De dienst M3, DG Multilaterale zaken, volgde volgende dossiers nauw op:

- BE steun voor non-discriminatie voor **LGBTIQA+** personen en steun voor het werk in de Equal Rights Coalition (40 landen) overeenkomstig de resolutie in het Parlement van 14/01/2021 .
- BE heeft een **zesde Nationaal Actieplan** ter bestrijding van gendergerelateerd geweld (november '21) en een **vierde Nationaal Actieplan** Vrouwen, Vrede en Veiligheid (februari '22) opgesteld. De FOD Buitenlandse Zaken nam hierin het voortouw.
- Financiële steun voor de VN-programma's ter bevordering van vrouwenrechten in Afghanistan, conform resolutie van het Parlement van 02/06/2022 over de humanitaire en veiligheids crisis in Afghanistan.
- Steun voor het mandaat van speciale VN-rapporteur Javid Rehman m.b.t. de situatie van **vrouwen in Iran**.

BE steunde in 2022 de VN resolutie “ ***The Human Right to a clean, healthy and sustainable environment***”.

De Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU volgt nauwgezet **EU-projecten** op zoals de Green Deal, Fit for 55, Farm to Fork, bossenstrategie en strategie biodiversiteit.

België bevestigt zijn toewijding aan het multilateralisme en de centrale rol van de VN daarin omdat de VN de enige globale organisatie blijft die een alomvattend antwoord op crisissen mogelijk maakt, gebaseerd op drie pijlers (vrede en veiligheid, ontwikkeling en mensenrechten).

Ons land blijft actief in de permanente gestructureerde samenwerking (PESCO) en rapporteert via een nationaal uitvoeringsplan.

MD8 legt, zoals ook Minister Lahbib voordien had verwoord, nadruk op versterkte implementatie en verhoogde ambitie in de uitvoering van de multilaterale akkoorden zoals het Kaderverdrag Klimaat (UNFCCC) en zijn Akkoord van Parijs, het Biodiversiteitsverdrag (CBD) en het VN Verdrag ter Bestrijding van Verwoestijning (UNCCD).

Er is aandacht voor de nexus veiligheid-klimaat en de integratie hiervan in het beleid. België sluit zich – als buitenstaander van de G7 - aan bij het “**Climate4Peace**” initiatief.

BE steunt de opname in het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof van het **misdrijf ecocide** (internationale strafrechtelijke vervolging milieuschade).

België zette zich in voor een ambitieus **Global Biodiversity Framework (GBF)** in Montréal eind 2022, sloot zich aan bij de Leaders Pledge for Nature en streeft naar het realiseren van de SDG's. België pleit voor een overkoepelend target waarbij tegen 2050 tot 100% van de aardoppervlakte duurzaam beheerd wordt.

In het kader van UNEA5.2 droeg BE bij tot de resolutie om een juridisch bindend akkoord inzake plastic vervuiling te bereiken tegen 2024

België positioneert zich als **Blue Leader** en steun de doelstelling om 30% van de oceanen te beschermen tegen 2030, ook conform de **High Ambition Coalition for Nature and People** waarbij ons land zich in 2021 aansloot.

In 2022 heeft België 2 miljoen euro bijgedragen in vrijwillige bijdragen aan het Fonds voor Vredesopbouw van de SGVN. Dit fonds is het eerste multilaterale instrument waarmee snel kan worden opgetreden ter ondersteuning van vredesprocessen en ter voorkoming van escalatie. België levert sinds 2014 een terugkerende bijdrage aan dit PBF, omdat vredesopbouw een proces is dat een voorspelbare en duurzame bijdrage op lange termijn vereist.

3. Het duurzaam beheer in de interne werking van de FOD Buitenlandse Zaken

Voor de organisatie van hoogstaande evenementen zoals officiële staatsdiners, ontvangst van staatshoofden en regeringsleiders, conferenties en privé-events worden enkel lokaal geproduceerde en verse producten geserveerd (catering) en als relatiegeschenk gegeven. Het restaurant van de FOD serveert max. 100-150g vlees per portie, koopt enkel recycleerbaar materiaal aan en heeft diverse stappen doorlopen om in 2023 het *Good Food Label* te behalen.

Duurzame aankopen:

Aankopen gebeuren vnl via het centrale aankoopbureau CMS-FOR dat zoveel mogelijk duurzame aankopen doet.

Overheidsopdrachten bevatten clausules mbt het verplicht hanteren van de PFDD-criteria (gebruik ecologische producten) en bij elke nieuwe overheidsopdracht wordt nagegaan of milieuoverwegingen in rekening dienen genomen te worden en wordt de opportuniteitsvraag mbt de opdracht onderzocht (geen aankoop indien niet nodig).

Speciale aandacht om medewerkers ervoor te sensibiliseren het aspect DO te integreren in overheidsopdrachten (via templates, referenties naar regelgeving, enz.).

Voor elke overheidsopdracht wordt voortaan intern nagegaan of aangeduid is welke initiatieven inzake DO werden genomen.

In het kader van het opkomend Belgisch Voorzitterschap van de Europese Unie werd een charter van duurzame ontwikkeling opgesteld dat nauwgezet zal opgevolgd worden. Het doel van dit charter is om de nadruk te leggen op soberheid en duurzame overheidsopdrachten.

Om de koolstofvoetafdruk van de FOD te gevolge de vele dienstreizen per vliegtuig te verminderen werden de opgespaarde miles van de group Lufthansa (waar ook Brussels Airlines, Austrian Airlines, Swissair, Germanwings toebehoort) ingewisseld om het SAF (Sustainable Aviation Fuel) te bekomen.

Het SAF zal fossiele brandstof door duurzame alternatieven vervangen. Teneinde dit certificaat SAF te bekomen en de CO2 van de vliegtuigreizen te beperken werden 240.100 voordeelpunten (ter waarde van 2000Euro) ingewisseld. Alle bijdragen boven 240.000 punten zijn onmiddellijk gecertificeerd via Compensaid, conform de norm Scope 3 Greenhouse Gas Protocol door de externe auditeur en kunnen daardoor officieel gebruikt worden om de ecologische balans te compenseren.

4. FOD Binnenlandse Zaken

(mevrouw Sandrine Honnay, lid van de ICDO, en mevrouw Sophie Delvaux, plaatsvervanger)

1. De DO-cel in 2022

De Cel Duurzame Ontwikkeling is een Netwerk Duurzame Ontwikkeling (Netwerk DO) binnen de FOD Binnenlandse Zaken. De cel werd opgericht in januari 2011. Het netwerk bestaat uit een coördinator DO, de dienst DO, een verantwoordelijke van de dienst Begroting, een verantwoordelijke van de dienst Communicatie en verantwoordelijken DO van verschillende entiteiten van de FOD Binnenlandse Zaken.

De functie van coördinator Duurzame Ontwikkeling voor de FOD Binnenlandse Zaken wordt uitgeoefend door het hoofd van de dienst Duurzame Ontwikkeling binnen de Afdeling Gebouwen- en Facilitair Beheer van de Stafdienst P&O-Facility. In 2022 kreeg de dienst DO versterking van een attaché niveau A.

Het Netwerk onderzoekt de behoeften en de mogelijkheden binnen de FOD Binnenlandse Zaken en stelt vervolgens gerichte of transversale acties voor, opdat de coördinatie voor de FOD Binnenlandse Zaken gepaard kan gaan met een eigen mate van bewegingsvrijheid voor elke entiteit, die elk een specifieke realiteit kennen en derhalve specifieke noden hebben.

Het Netwerk DO werkt in samenspraak met het Directiecomité het jaarplan DO uit.

De leden van het Netwerk hebben in 2022 ten volle gebruikgemaakt van het beschikbare aanbod aan diverse korte modules en webinars om hun kennis uit te breiden en hun visie te verbreden omtrent andere manieren van werken. Daarnaast waren er ook inhoudelijk zeer interessante evenementen zoals het SDG-Forum 2022, de opleidingen georganiseerd door Leefmilieu Brussel (LB) omtrent mobiliteit of energie, de EMAS-dag, de duurzame overheidsopdrachten, evenals de webinars en opleidingen aangeboden door The Shift, waarvan de FOD Binnenlandse Zaken sinds 2022 lid is (CO2-voetafdruk, Donut-theorie, inclusie, SDG's, ...).

De dienst DO heeft tevens deelgenomen aan de plenaire zittingen en aan de werkvergaderingen van het FIDO, met name in verband met de opvolging van het Federaal Plan DO.

Activiteiten van het Netwerk DO van de FOD Binnenlandse Zaken in 2022

Mobiliteit blijft binnen de FOD Binnenlandse Zaken bijzondere aandacht genieten.

De FOD telt momenteel 5 medewerkers die door Leefmilieu Brussel zijn opgeleid tot mobility manager. Deze personen volgen actief de verschillende aan mobiliteit gewijde werkgroepen en netwerken.

In 2022 zette de FOD Binnenlandse Zaken zich in voor de week van de mobiliteit, met name dankzij de (financiële) steun van BOSA. De FOD Binnenlandse Zaken organiseerde tussen september en november bijvoorbeeld:

- een ontbijt voor de fietsers en pendelaars van twee entiteiten (NCCN en Leuvenseweg);
- een fietstocht met Provélo tussen de verschillende locaties van de FOD Binnenlandse Zaken in Brussel om de actieve mobiliteit voor de verplaatsingen tussen de sites te stimuleren.
- een hybride conferentie (met fysieke aanwezigheid en videoconferentie) met de Fietsersbond over het mobiliteitsbeleid in Brussel en in Vlaanderen;
- een mobiliteitsenquête bij de medewerkers van onze verschillende Brusselse sites.

Bovendien hebben verschillende AD's in 2022 elektrische fietsen gekocht voor de postbedeling en/of voor de verplaatsing van de medewerkers tussen de verschillende gebouwen van de FOD.

Wat de uit te voeren plannen betreft, is de FOD Binnenlandse Zaken momenteel zijn voorstel tot actieplan voor het PLAGE aan het afwerken, dat begin 2023 aan de PLAGE-revisor zal worden voorgelegd.

Het BVP werd in januari 2022 voltooid. Ondertussen moesten verschillende wijzigingen worden aangebracht, met name betreffende de verplaatsingscijfers. De formulieren worden momenteel in samenwerking met LB bijgewerkt.

De FOD heeft ook een actief aandeel aan het energiebesparingsplan dat de ministerraad op 23 september 2022 goedkeurde. In dat kader stuurde de communicatiedienst bij verlengde weekends of het eindejaarsverlof een mail naar alle medewerkers van de FOD om ervoor te zorgen dat zij alle lichten doofden en de verwarming uitschakelden alvorens de kantoren te verlaten. Daarnaast doet de bewakingsdienst 's avonds verschillende rondes om de lichten die toch nog branden, te doven.

Ten slotte leidde de dienst DO meerdere vergaderingen met de medewerkers van het Netwerk DO. Die vergaderingen hebben tot doel informatie door te geven, de banden te versterken en, indien mogelijk, gemeenschappelijke projecten te organiseren.

Het netwerk gaf in het bijzonder zijn input voor het antwoord op de brief van de ministers Gilkinet en De Sutter van augustus 2022 betreffende het Brusselse plan Good Move en duurzame mobiliteit.

Onze dienst stuurde de verantwoordelijken DO van de andere AD's tevens het hele jaar door verschillende voorstellen om deel te nemen aan projecten, zoals het bike project, de workshops PLAGE, het evenement voor de 25ste verjaardag van de wet inzake DO, het project Urbike/cAIRgo bike, ... Elke AD beslist in overleg met haar hiërarchie aan welke projecten ze deelneemt.

2. De bijdrage van de FOD Binnenlandse Zaken aan de maatregelen en acties van het FPDO

2.1. Strategische aanpak van de dienst inzake integratie en uitvoering van het FPDO

Aangezien dit het eerste rapportagejaar is, was het in 2022 vooral zaak bij de verschillende directies van de FOD referentiepersonen (experten) te vinden.

Al die experts werden geïdentificeerd en werden persoonlijk op de hoogte gebracht over de vereisten van dit plan op het gebied van opvolging en rapportage. Bovendien werd de informatie overgezonden aan de verantwoordelijken van de verschillende interne plannen teneinde deze aan elkaar te beginnen koppelen en reeds gelijklopende zaken te consolideren.

Op dit moment heeft het Netwerk DO nog heel wat voor de boeg op het gebied van sensibilisering en verspreiding van het FPDO en van de SDG's in het algemeen. Wij merken immers dat de duurzame ontwikkeling nog niet transversaal verspreid is onder alle actoren van de FOD. Derhalve werden in 2022 didactische werkzaamheden opgezet, die de komende jaren zullen worden voortgezet.

Wat de rapportage betreft, kunnen we momenteel onze stand van zaken opmaken aan de hand van de database van het FIDO.

2.2 Beschrijving van de maatregelen en acties van het FPDO uitgewerkt in 2021 (okt. tot dec.) en 2022

Wij willen er in eerste instantie op wijzen dat de FOD Biza de SDG's in de herfst heeft opgenomen in haar Algemene Beleidsnota 2023 en de SDG's verder heeft geconcretiseerd in het dagelijks leven van zijn medewerkers.

Verschillende AD's van de FOD Binnenlandse Zaken hebben in 2022 het hele jaar lang meerdere concrete acties van het FPDO opgezet. In 2023 zullen er andere tot stand worden gebracht.

Een eerste actie betreft armoedebestrijding. De ministerraad heeft in dat kader in juli een federaal plan goedgekeurd. Eén van de maatregelen heeft betrekking op het verstrekken van een referentieadres voor daklozen (maatregel waarvoor de POD Maatschappelijke Integratie de verantwoordelijke instelling is). Er zijn acties betreffende die maatregel lopende bij de AD Identiteit en Burgerzaken en deze zullen in de komende jaren nog worden voortgezet. Het project wordt driemaandelijks opgevolgd en gemonitord. Zo werd eind december een definitief document ter goedkeuring naar de betrokken kabinetten verstuurd.

Een tweede actie werd uitgevoerd in het kader van de bestrijding van fietsdiefstallen (maatregel waarvoor de FOD Mobiliteit de verantwoordelijke instelling is). De Algemene Directie Veiligheid en Preventie maakt deel uit van de stuurgroep die de voortgang van de

oprichting en realisatie van het 'Centraal fietsregister' (officiële benaming te bevestigen) beheert en opvolgt.

De FOD werd in verschillende fasen van de ontwikkeling van die actie geraadpleegd, waaronder bij de opstelling van een samenwerkingsakkoord tussen de verschillende entiteiten die betrokken zijn bij en verbonden zijn aan het project, namelijk de departementen Mobiliteit, Justitie en Binnenlandse Zaken, op federaal niveau, en de drie gewesten van het land (Vlaanderen, Wallonië en Brussel). De implementatie van het register zou rond midden 2023 een feit moeten zijn. Onze collega's zullen het dossier van dichtbij opvolgen.

Een derde concrete maatregel houdt verband met het crisisbeheer: het Nationaal Crisiscentrum was één van de leiders bij het oprichten en coördineren van een deskundigenplatform dat tot doel heeft "vitale disciplines en sectoren op nationaal niveau bijeen te brengen om zich samen voor te bereiden op een beter crisisbeheer".

Daarnaast blijft de FOD het wagenpark verbeteren. Zo maakte het wagenpark van de FOD in 2022 het voorwerp uit van een grote inventarisatie. Vervolgens werd samen met Leefmilieu Brussel aan de prioritering gewerkt van de uit te voeren acties om het wagenpark vanaf 2023 te 'vergroenen'. Tegelijkertijd werden studies betreffende laadpunten gemaakt en werden aanvragen ingediend bij de RdG.

3. Het duurzaam beheer in de interne werking van de FOD Binnenlandse Zaken

3.1. Managementsysteem

Wat de verschillende mogelijkheden inzake certificatie of keurmerken betreft, werd in 2022 informatie verzameld over met name het Brusselse label 'Ecodynamische Onderneming' en de ISO 26 000.

Hoe dan ook, onze enige, huidige drijvende krachten hebben noch de middelen, noch de technische competenties om één of meerdere certificatieprocessen volledig te realiseren. Derhalve werd in 2022 een budget aangevraagd in het kader van GO 185 van BOSA om zich te kunnen laten bijstaan met de nodige expertise met als doel te streven naar een certificatie en tegelijkertijd te voldoen aan de transversale doelstelling nr. 7.

3.2. Maatschappelijke verantwoordelijkheid

We zijn meer dan ooit bereid om samenwerkingen uit te bouwen met beschutte werkplaatsen, met name voor bepaalde opleveringen of aankopen. Er werden marktstudies uitgevoerd om voor de nieuwjaarsreceptie van 2023 een contract te sluiten met zo'n onderneming. Jammer genoeg kon dat niet concreet worden gemaakt. De ondernemingen waarmee contact werd opgenomen bleken immers niet over voldoende personeel en

logistieke middelen te beschikken om een evenement van die omvang (+/- 500 personen) te organiseren.

De Dienst Vreemdelingenzaken heeft hetzelfde soort initiatief genomen door een sociale clausule op te nemen in een opdracht voor het onderhoud van de groene ruimten:

"Overeenkomstig art. 15 van de wet van 17 juni 2016 is de toegang tot de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking voor het onderhoud van groene zones rond FITT-huizen voorbehouden aan sociale werkplaatsen en aan ondernemers die de maatschappelijke en professionele integratie van gehandicapten of kansarmen tot doel hebben, of de uitvoering van deze opdrachten voorbehouden in het kader van programma's voor beschermde arbeid, mits ten minste dertig procent van de werknemers van deze werkplaatsen, ondernemingen of programma's gehandicapte of kansarme werknemers zijn." Jammer genoeg heeft slechts één maatwerkbedrijf een offerte ingediend, met te hoge prijzen tot gevolg. De opdracht moest opnieuw worden uitgeschreven zonder verwijzing naar de sociale clausule.

3.3. Duurzame aankopen

Wat het duurzame aankoopbeleid betreft, voert de expertisecel bij de analyse van ieder overheidsopdrachtendossier een systematische controle uit van de overheidsopdrachten van de FOD waarvan het bedrag inclusief btw hoger is dan € 31.000, ongeacht de procedure. Ondertussen is dat bedrag bij het KB van 20 mei 2022 naar 30.000 euro exclusief btw gebracht, wat het nieuwe drempelbedrag is voor het verzoek om voorafgaand advies aan de IF in geval van een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking.

Wat de motivering van het al dan niet in aanmerking nemen van het duurzaamheidsaspect betreft, dient erop te worden gewezen dat de dienstnota van 26/01/2015 met name het volgende stelt: *"Voor de opdrachten van minstens 85 000 EUR (incl. btw) moeten de aankopers de aan- of afwezigheid van overwegingen op het vlak van duurzame ontwikkeling motiveren in hun adviesaanvraag aan de Inspectie van Financiën door middel van het ad-hoc formulier in bijlage. Dit formulier dient te worden toegevoegd bij de adviesaanvraag"*.

Binnen de AD Civiele Veiligheid is er evenwel een goede praktijk die erin bestaat om bijlage 1 in te vullen en een nota ad hoc op te stellen ter attentie van de IF.

3.4. Welzijn

Op het gebied van welzijn bestaat er een jaarplan dat is opgesteld door de Dienst Welzijn. Deze dienst heeft tevens een netwerk van welzijnsambassadeurs uitgebouwd waarin medewerkers van vele AD's worden verenigd. In 2022 werd ook een activiteitengroep 'welzijn' opgericht, die verschillende activiteiten organiseerde (lente, ontbijt bij de terugkeer naar kantoor, eindejaarsdrink).

Het hele jaar door vonden voor deze thematiek binnen de FOD talrijke acties plaats en werd ervoor gesensibiliseerd. Zo werden mededelingen verstuurd over de terugkeer naar kantoor na COVID, over preventie van stress en burn-out, het recht op deconnectie, de oprichting van het 'Employee Assistance program' (dat bedoeld is om de medewerkers psychosociale en juridische bijstand te verlenen), over de week van de geestelijke gezondheid, of met preventietips (ergonomie, vertrouwenspersonen, ...), ...

Sommige AD's bieden hun medewerkers de mogelijkheid om tijdens de middagpauze deel te nemen aan activiteiten (pilates, yoga, ...), andere bieden interne coaching voor loopbaanheroriëntering aan.

We willen er graag op wijzen dat alle medewerkers werden uitgenodigd om deel te nemen aan de grote Empreva-enquête over de psychosociale risico's op het werk.

Er werd eveneens een globaal preventieplan 2021-2026 opgesteld en goedgekeurd.

3.5. Diversiteit

Wat diversiteit betreft, zorgt de 'Corporate Cel' voor een rechtstreeks ondersteuning van de Voorzitter op het gebied van transversale thema's in het kader van het bestuur (met name diversiteit, gendermainstreaming, handicap, armoede, racisme, federale waarden, enz.).

In 2022 werden activiteiten met betrekking tot deze thematiek georganiseerd, zoals het 'grote diversiteits- en inclusiespel' of het evenement 'Felink', dat vrouwen in het openbaar ambt de mogelijkheid biedt om te netwerken.

Bovendien werd binnen de FOD een netwerk van 'gendercorrespondenten' opgericht. Het bestaat uit een vertegenwoordiger van elke algemene directie en elke stafdienst. Er werd in oktober een opleidingsmoment georganiseerd door het Instituut voor de Gelijkheid betreffende de integratie van de genderdimensie in overheidsopdrachten.

Daarnaast bestaat er specifiek voor de Dienst Vreemdelingenzaken een coördinatienetwerk voor de integratie van het gender (CGM) met een coördinator en tien leden van de verschillende directies. Alle leden van de CGM hebben de opleiding over de integratie van de genderdimensie kunnen volgen. Er vond overleg plaats met de beleidscel en de coördinatoren van de integratie van de genderdimensie bij de partners Fedasil, CGVS en RvV. Binnen de coördinatiegroep werd voor elk gesloten centrum een permanente contactpersoon aangesteld.

Er werd een opleiding gegeven aan de trainers van de ICAM (Individual Case Management Support, regionaal terugkeerbureau) betreffende gendergerelateerd geweld in de praktijk van de terugkeerbegeleiders. In de centra worden actief tools verspreid zoals die van het project Equalcity, het project INHeRE 'Holistische benadering' en van de toolkit van de OESO 'Gender en Veiligheid'. Ten slotte hebben zes personeelsleden bij het CGVS een opleiding gevolgd over (trans-)seksuele identiteit.

Het directiecomité van de FOD Binnenlandse Zaken heeft overigens op 9 september 2022 het Actieplan 'Waarden en Integriteit 2023-2025' goedgekeurd. Dat plan omvat 24 projecten die ertoe strekken de zes waarden van de FOD Binnenlandse Zaken te promoten. Een werkgroep waarden/integriteit bestaande uit 16 medewerkers van de verschillende algemene directies/diensten met gevarieerde functieprofielen begeleidt de uitwerking van de verschillende in het actieplan voorziene projecten. Daarnaast heeft de werkgroep tot doel na te denken over de thema's met betrekking tot de waarden/ethische dilemma's en over de communicatieaspecten van de sensibiliseringsacties, alsook goede praktijken uit te wisselen.

3.6. Duurzame voeding

Op het gebied van voeding besteden de verantwoordelijken veel aandacht aan de kwestie van duurzaamheid en spreken zij met de leveranciers af om te kiezen voor duurzame alternatieven. Er staat bovendien altijd een vegetarische optie op het menu.

Het NCCN zorgt ervoor dat de cateraars de maaltijden leveren in duurzame verpakkingen die later, bijvoorbeeld bij een volgende levering, kunnen worden teruggenomen teneinde nodeloze ritten te voorkomen.

Verschillende AD's stellen gratis manden met vers fruit ter beschikking van hun medewerkers. De RvV biedt in zijn cafetaria honderd procent fairtradechocolade en -thee aan. Bovendien krijgen al zijn nieuwe medewerkers een veldfles om het gebruik van wegwerpbekers te doen verdwijnen. Ten slotte mogen de geselecteerde wijnen voor de recepties enkel nog afkomstig zijn uit Europa en niet langer uit de rest van de wereld.

3.7. Duurzame evenementen

Over het algemeen besteden de AD's steeds meer aandacht aan de volgende criteria:

- plaatsvinden in de lokalen van de AD indien mogelijk, en zo niet:
  - op een met het openbaar vervoer bereikbare plek
  - een plek met (in de onmiddellijke omgeving) mogelijkheid tot overnachting indien nodig
  - een plek die toegankelijk is voor personen met beperkte mobiliteit
- met het materieel van de AD indien mogelijk
- uitsluitend digitale uitnodigingen
- catering die vegetarische en duurzame alternatieven aanbiedt

De ADVP let er in het bijzonder op dat alle goodies die tijdens evenementen worden uitgedeeld, bij voorkeur vervaardigd zijn van gerecycleerde of herbruikbare materialen en/of duurzaamheidslabels dragen.

Het NCCN heeft een simulatie uitgevoerd met een tool voor de organisatie van een lunch, wat een verslag opleverde met verschillende tips om de duurzaamheid van het evenement

te verbeteren. De brochures van het FIDO over de organisatie van duurzame evenementen werden ter beschikking gesteld van de medewerkers.

3.8. Varia

Voor de terugkeer naar kantoor na COVID liet de RvV een foodtruck ter plaatse komen om zijn medewerkers een lunch aan te bieden. Eveneens in het kader van de terugkeer naar kantoor organiseerden de centrale diensten tijdens de paasvakantie een paaseierenzoektocht.

De RvV stuurde ook zeven palletten met oud ICT-materieel naar de firma 'TOGO Tech' (Laken) om het te laten recyclen. Daarnaast is de papierstroom bij de RvV vandaag circulair: het aangekochte wit papier en de enveloppen zijn immers voor honderd procent afkomstig uit de circulaire economie. De vernietigde vertrouwelijke documenten worden ook gerecycleerd.

Bij het CGVS werden lokalen ingericht voor ontspanning en informele gesprekken (bibliotheken in de cafetaria's, uitwisseling van boeken en gezelschapsspellen; kranten en tijdschriften). Daarnaast ontstond het project "Knowing me, Knowing you": om de kennis van het werk van de verschillende diensten te verbeteren, zodat samenwerken en kennis delen gebruikelijker zouden worden, en anderzijds, zodat de werknemers elkaar beter leren kennen op persoonlijk vlak en de groepsgeest binnen de instelling zou verbeteren.

IBZ AID, ten slotte, is een overkoepelende organisatie binnen de FOD Binnenlandse Zaken bestaande uit een groep enthousiaste collega's van verschillende directies van de FOD die acties organiseert om goede doelen te steunen. Eind 2022 organiseerde IBZ AID een grote IBZ-quiz en een verkoop van sinterklaaschocolade. De opbrengst van die twee activiteiten was bestemd voor Kom op tegen Kanker en Plan België.

5. FOD Financiën

(de heer Lode Bruneel, lid van de ICDO, en mevrouw Viviane De Cocq, plaatsvervangster)

1. De DO-cel in 2022

De huidige cel DO bestaat uit twee personen: Lode Bruneel die de rol van intern coördinator en extern vertegenwoordiger van onze FOD bij het ICDO, FIDO, FRDO en gelieerde organisaties op zich neemt en Viviane De Cocq die verantwoordelijk is voor de communicatie en het uitwerken van initiatieven. De cel DO werd in haar totaliteit toegevoegd aan het OCC van de Diensten van de Voorzitter, dit tot de oprichting van de Dienst Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Het interne netwerk DO is samengesteld uit vertegenwoordigers van elke administratie en stafdienst. Deze compositie stelt het netwerk in staat om DO te integreren en te verankeren in de beleidslijnen en de dagelijkse werking van onze FOD. Via deze transversale samenwerking brengen we de discussie rond duurzaamheid op gang en trachten we tot interactiviteit en zichtbaarheid te komen. Het interne netwerk wordt voorgezeten door de coördinator van de cel DO.

Extern heeft de Dienst DO in 2022 deelgenomen aan volgende activiteiten van het FIDO en de ICDO:

- De plenaire vergaderingen ICDO
- Het netwerk van DO-coördinatoren van het FIDO voor kennisuitwisseling
- De activiteiten van het FRDO ter opmaak van een Federaal Actieplan DO
- De vergaderingen van de Werkgroep Federale strategie DO
- Vergaderingen met consultants van KPMG ter opmaak van het SDG charter
- Vergaderingen met consultants van 'Sustenuto' ter opmaak van een materialiteitsmatrix

2. De bijdrage van de FOD Financiën aan de maatregelen en acties van het FPDO

2.1. Strategische aanpak van de dienst in termen van integratie en implementatie van het FPDO

Wij werken als FOD Financiën hard aan de realisatie van het FPDO. Via verschillende initiatieven trachten wij duurzame ontwikkeling en de realisatie van de SDG's naar de kern van onze werking te brengen. Door een nauwe samenwerking van onze diensten strategie en

duurzame ontwikkeling integreren we de SDG's in al onze strategische en operationele plannen.

De coördinatie van onze acties in het kader van het FPDO wordt waargenomen door ons intern netwerk DO. In dat netwerk zijn al onze entiteiten vertegenwoordigd en betrokken. Dit netwerk zorgt voor een permanente aandacht en opvolging van het FPDO. Ons engagement voor duurzaamheid gaat echter veel verder dan dat. Jaarlijks stellen wij een bijkomend en voor onze FOD specifiek actieplan met acties ter bevordering van onze duurzame ontwikkeling op. Elk jaar analyseren we de voorgenomen acties in het jaarverslag DO. Dit jaarverslag maken we in alle transparantie jaarlijks over aan het FIDO. Dit jaar werkten we eveneens als piloot mee aan de creatie van een SDG-charter en begonnen we aan de opmaak van een nieuwe materialiteitsanalyse die ons een duidelijk beeld moet geven van hoe ver we precies staan op het vlak van duurzaamheid.

2.2. Beschrijving van maatregelen en acties van het FPDO geïmplementeerd in 2021 (oktober tot dec)-2022

Als FOD Financiën zijn wij betrokken bij 95 maatregelen en acties uit het FPDO. Voor 39 van deze maatregelen wachten wij nog op een initiatief van de experts van de administratie die de leiding over de desbetreffende maatregel heeft. Voor 3 acties waarvoor wij zelf in de leiding zijn hebben we nog geen initiatief genomen.

Wij zijn geëngageerd om de SDG's zoveel als mogelijk te integreren in onze werking. Zo werken we als FOD Financiën mee aan de piloot voor het duurzaamheidscharter en zijn we begonnen aan het opstellen van een nieuwe materialiteitsanalyse. In deze materialiteitsanalyse analyseren we hoe ver we staan bij de realisatie van welke SDG. Om deze analyse goed te kunnen maken zijn we volop indicatoren aan het ontwikkelen die onze vooruitgang kunnen meten. Deze indicatoren, die we samen met de dienst 'organisatiebeheersing' aan het opstellen zijn, wensen we in de loop van 2023 te kunnen bespreken binnen de belangrijkste federale adviesraden. Door een goede samenwerking tussen onze diensten 'strategie' en 'duurzame ontwikkeling' worden de SDG's reeds stelselmatig geïntegreerd in onze strategische en operationele plannen.

Het interne netwerk duurzame ontwikkeling, waarin elke algemene administratie van onze FOD vertegenwoordigd is, werkt samen om jaarlijks een actieplan op te stellen. Het actieplan wordt opgebouwd met de SDG's als leidraad. Per SDG kan worden nagegaan wat de concrete acties en projecten zijn die we ondernemen ter realisatie ervan. In dit actieplan duurzame ontwikkeling kijken we vooruit naar het komende jaar en bepalen we acties die we wensen uit te voeren. Op het einde van het jaar analyseren we in het jaarverslag hoe ver we effectief geraakt zijn in de uitvoering van onze acties. Dit jaarverslag maken we jaarlijks over aan de ICDO.

We hechten als FOD ook speciaal belang aan onze sociale verantwoordelijkheid en aan diversiteit. Wij hebben 9 ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting werken in onze contact centra. Het initiatief voor de oprichting van een nieuwe dienst 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen' bij de Diensten van de Voorzitter is genomen en we hebben een nieuw intern HR-beleid inzake diversiteit en inclusie opgesteld. Dit nieuw beleid wordt vertaald in een meerjarig actieplan waarin wij zullen werken rond vijf thema's: leeftijd, geslacht, sociale uitsluiting, handicap en multiculturaliteit.

De genderdimensie wordt geïntegreerd in het beheerscontract van de FOD Financiën en in de jaarlijkse beheersplannen via de SDG's. Tevens werd er in 2019 een transversale taskforce opgericht. Deze taskforce wordt voorgezeten door de coördinatrice gender mainstreaming en bestaat uit vertegenwoordigers van onze verschillende entiteiten. De taak van de taskforce bestaat erin de minister van Financiën te helpen zijn verbintenissen inzake gender mainstreaming na te komen. Sinds 14 februari 2022 werd een nieuwe rubriek gender mainstreaming toegevoegd aan de intranetsite van de FOD Financiën en aan onze website. Gender mainstreaming speelt een belangrijke rol binnen de FOD Financiën en het is belangrijk dat dit op een intelligente manier wordt gecommuniceerd.

Als FOD Financiën informeren we alle potentiële rechthebbenden over hun sociale rechten en bevorderen we de automatische toekenning hiervan. We investeren daarnaast in de gegevensverzameling inzake opname en niet-opname van rechten om dit fenomeen beter in kaart te brengen en we hebben gewerkt aan een herziening van onze onlineformulieren om beter aan de verwachtingen van de betrokken burgers te voldoen. De leesbaarheid en toegankelijkheid werden verhoogd. In 2022 stelden wij vast dat 54% van de verzoeken om DAVO-bijstand online werden gedaan, terwijl dit percentage in 2021 nog geen 10% bedroeg. Om de toegang tot DAVO te vergemakkelijken, starten wij bovendien een samenwerkingsproject met de OCMW's.

De FOD Financiën is een actieve partner in alle interfederale initiatieven op vlak van telewerk. We hebben momenteel een actieplan "Gezond Telewerken" om medewerkers in telewerk te informeren, te stimuleren en te ondersteunen. Dit maakt deel uit van het jaaractieplan ter bevordering van de veiligheid, gezondheid en het welzijn op het werk.

In het streven naar een alternatief mobiliteitsbudget, een mogelijke aanpassing van de belasting op bedrijfswagens en naar koolstofneutraliteit voor nieuwe bedrijfswagens is de wet van 25 november 2021 houdende fiscale en sociale vergroening van de mobiliteit, die significante wijzigingen aangebracht aan de wet van 17 maart 2019 betreffende de invoering van een mobiliteitsbudget, van belang. De wijzigingen hadden tot doel de bestaande regeling van het mobiliteitsbudget te versterken op basis van de volgende principes: vereenvoudiging, flexibilisering, verruiming duurzame vervoersmodi en rechtszekerheid. In België is er wel al een belasting van kracht op het instappen in een vliegtuig (TILEA). Het aanmoedigen van andere landen om een dergelijke belasting in te voeren behoort echter niet tot de bevoegdheid van de FOD Financiën.

We ondernemen als FOD Financiën initiatieven om de technische eisen van bestekken en gunningscriteria te verduurzamen. De moeilijkheid die daarbij ondervonden wordt, is dat er bepalingen zijn binnen de wetgeving overheidsopdrachten die verbieden dat opdrachten de mededinging aanzienlijk zouden beperken of ertoe zouden leiden dat de budgettaire doelstellingen niet haalbaar zijn. De gunning moet namelijk steeds gebeuren aan de economisch meest gunstige offerte. De meest duurzame haalt het daardoor niet altijd.

Op Europees niveau pleiten we voor geharmoniseerde fiscale behandelingen en duurzame investerings- en beleggingsstrategie. Deze acties werd geïntegreerd in de Belgische strategie voor duurzame financiering en worden aangevuld met andere maatregelen. Sommige van deze andere maatregelen werden voorgesteld door de consultant die door de Europese Commissie was ingehuurd in het kader van het gebruik van het instrument voor technische ondersteuning (TSI) door de twee FOD's Milieu en Financiën. Deze TSI wordt binnenkort gesloten. Andere zijn het resultaat van intensieve werkzaamheden tussen de twee FOD's. Het ontwerp van een nieuwe Belgische strategie inzake duurzame financiering omvat een reeks acties en subacties op drie onderling samenhangende gebieden: overheidsfinanciën, financiële markten en de reële economie om de duurzaamheidsdoelstellingen te bereiken. Het wordt momenteel geanalyseerd door de respectieve ministeriële kabinetten Financiën en Milieu en zal verder worden besproken met de andere kabinetten om de concrete uitvoering ervan mogelijk te maken.

3. Het duurzaam beheer in de interne werking van de FOD Financiën

Voor het eerst in de geschiedenis van onze FOD wordt er in onze missie rechtstreeks verwezen naar het belang van duurzaamheid. Onze missie leest als volgt: "Door het correct en performant uitvoeren van onze fiscale, financiële en patrimoniale opdrachten en het voeren van de strijd tegen misdaad en fraude (SDG 16) dragen we bij tot de welvaart van iedere burger en onderneming (SDG 8) en bouwen we mee aan een veilige, solidaire en duurzame samenleving (SDG 10)."

Tevens voeren wij als FOD Financiën onze kernopdrachten uit met belang voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en nemen we de SDG's van de Verenigde Naties als leidraad voor onze werking. We leggen verder ook nadruk op het belang van duurzame consumptie (SDG 12) en op de strijd tegen illegale handel en handel in drugs (SDG 3). We streven een efficiënte en doelgerichte fraudebestrijding na die inzet op nationale en internationale samenwerking en coördinatie (SDG 17) en het is onze ambitie om een innovatie en duurzame werkgever te zijn (SDG 8).

Om uitvoering te geven aan deze engagementen hanteert onze FOD het milieubeheersysteem EMAS, treden we op regelmatige basis in dialoog met onze stakeholders over onze werking en beleid, rapporteren we regelmatig over onze maatschappelijke verantwoordelijkheid volgens de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI), letten we op de toepassing van DO-

criteria bij overheidsopdrachten en nemen we maatregelen ter bevordering van zachte mobiliteit, verduurzaming van het wagenpark en het welzijn van zijn personeel.

De FOD Financiën komt zijn engagementen na via:

- Het beheerssysteem EMAS, gebaseerd op internationale richtlijnen.
- Het jaaractieplan DO, geïntegreerd in het bestuursplan.
- Regelmatige integratie van GRI-rapportering in zijn jaarverslag.
- Het SDG charter

3.1. EMAS

De FOD Financiën wil zijn materiële middelen efficiënt beheren en dit gedurende de hele levenscyclus via een preventief beleid van bij de aankoop tot en met de afvalproductie.

Dit is het tweede jaar van de tweede EMAS- cyclus (2021-2023) in de North Galaxy. De eerste stappen ter opzet van EMAS-cycli in de CAE tower te Luik en in de Noordster te Antwerpen werden gezet. Volgend jaar wensen we de CAE tower te Luik definitief te registreren en de registratie van de Noordster is voorzien voor 2024.

3.2. Jaaractieplan DO

Elk jaar stelt het interne netwerk DO een actieplan DO op. In dit actieplan kijken we vooruit naar het jaar dat komt, dit i.t.t. het jaarverslag waarin we terugkijken naar het afgelopen jaar. Op basis van deze dynamiek van vooruit kijken en evalueren stellen we steeds ambitieuzere doelstellingen en verhogen we de algemene duurzaamheid van onze FOD.

3.3. Rapport GRI-G4

Uit overleg met het FIDO komt naar voor dat een omvattend GRI-rapport best om de vijf jaar wordt toegevoegd aan het jaarverslag DO. Dit jaar is er geen luik GRI voorzien. De resultaten van onze vorige GRI-oefening zijn nog steeds actueel en relevant. Eind dit jaar werden wel voorbereidende werkzaamheden opgestart in de vorm van een nieuwe materialiteitsmatrix. Deze matrix is essentieel om in de toekomst een nieuw GRI-G4 rapport op te maken.

3.4. Concrete maatregelen en acties van de FOD Financiën die bijdragen tot de SDG

De FOD Financiën draagt via zijn corebusiness-activiteiten rechtstreeks of onrechtstreeks bij aan de realisatie van de 17 SDG's. We geven de belangrijkste realisaties weer in het kader van bestuursplan 2022. Dit jaar hebben we voor het eerst ons actieplan opgebouwd op basis van de 3 ambities die we hierin naar voor schuiven.

De SDGs waar wij, als onderdeel van de federale overheid, hoofdzakelijk op werken zijn: geen armoede (SDG 1), waardig werk en economische groei (SDG 8), ongelijkheid verminderen (SDG 10), vrede, veiligheid en sterke publieke diensten (SDG 16) partnerschappen om doelstellingen te bereiken (SDG 17)

6. FOD Mobiliteit en Vervoer

(Mevrouw Anne-Sophie Verhaegen, lid van de ICDO, en Mevrouw Anne Berghmans, plaatsvervangster)

1. De DO-cel in 2022

1.1. Samenstelling van de cel DO en plaats in het organigram van de FOD

A. Samenstelling:

Een coördinatrice van de cel DO (verbonden aan het DGDMS), een secretaresse, een Mobility Manager, een verantwoordelijke voor het interne ecobeheer (EMAS-certificering), een vertegenwoordiger van elk DG inzake DO, een coördinatrice “handistreaming” en “armoedebestrijding”, een coördinatrice gendermainstreaming en haar plaatsvervanger, een verantwoordelijke “duurzame aankopen”, twee medeverantwoordelijken “diversiteit”, een vertegenwoordigster van de Sociale Dienst, een vertegenwoordiger van de dienst Budget, een preventieadviseur, een vertegenwoordigster van BELIRIS, in januari 2022 zijn ook een coördinatrice van de cel Welzijn en haar plaatsvervangster tot de CDO toegetreden.

B. Plaats in het organigram:

De cel DO wordt gecoördineerd vanuit de directie Mobiliteit (DGDMS), maar weerspiegelt de wens om in de FOD een “duurzaamheidssamenwerking” tot stand te brengen.

Verschillende diensten houden zich namelijk in het bijzonder bezig met de verschillende aspecten van duurzaamheid: de directie Mobiliteit, de dienst Logistiek waarvan de EMAS-verantwoordelijke deel uitmaakt, de dienst Overheidsopdrachten, de stafdienst Personeel & Organisatie, de verschillende Diensten van de Voorzitter zoals de Juridische Dienst, de dienst Communicatie en de andere diensten die meer in het algemeen betrokken zijn bij de aspecten die verband houden met het strategisch plan (nieuwe naam van de bestuursovereenkomst). Er moet immers op worden gewezen dat de [17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling](#) van de VN in de bestuursovereenkomst zijn opgenomen. Ten slotte moet erop worden gewezen dat onze FOD een [charter voor duurzame ontwikkeling 2020-2022](#) heeft.

1.2 Activiteiten in 2022

A. Sociale pijler

In 2022 namen de verschillende coördinatoren, leden van de CDO, deel aan de voor hun vakgebied relevante coördinatievergaderingen en zetten zij de follow-up van de federale plannen ad hoc voort:

- [Federaal Plan Gender mainstreaming 2020-2024](#): voor wat mobiliteit betreft, zie bladzijde 5 van het plan.

- [Federaal Actieplan Handicap 2021-2024](#): voor wat mobiliteit betreft, zie bladzijden 39 tot en met 42 van het plan.

- [Vierde federaal plan tegen armoede en ongelijkheid](#): voor wat mobiliteit betreft, zie acties nrs. 18, 29, 130, 132 en 133 van dit plan dat in november 2022 werd gepubliceerd.

B. Milieupijler

Allereerst wijzen we erop dat onze FOD meewerkt aan de verwezenlijking van internationale (Overeenkomst van Parijs) en Europese (Green Deal) klimaatambities.

Op nationaal/federaal niveau werkt onze FOD mee aan de onderstaande plannen :

- [Federaal Actieplan ter Promotie van de Fiets “Be Cyclist” 2021- 2023](#) : Met het Federaal Actieplan ter Promotie van de Fiets van september 2021, bestaande uit 52 maatregelen, heeft de federale regering zich tot doel gesteld een ambitieuze modal shift te realiseren. Voornamelijk actieve mobiliteit en fietsen spelen een centrale rol in deze aanpak. Het volledige tussentijdse rapport is hier te raadplegen : https://gilkinet.belgium.be/sites/default/files/articles/Be%20Cyclist%20rapport%20022%20NL_7.09.2022.pdf
- [Nationaal Energie- en Klimaatplan \(NEKP\) 2021-2030](#):
Onze FOD is actief betrokken bij het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP), dat door de FOD Volksgezondheid wordt aangestuurd. Ter herinnering : in 2021 heeft de FOD Mobiliteit en Vervoer 10 fiches aangestuurd. Een extra fiche werd in 2022 toegevoegd. In 2022 werden deze fiches tweemaal gemonitord : in januari en in juni. De monitoring van in juni werd aangevuld met “voortgangsverslagen” waarin de voortgang van de uitvoering van deze maatregelen wordt toegelicht. Deze verslagen zijn door de FOD Volksgezondheid gebundeld in een [Syntheserapport 2022](#) “Opvolging van de uitvoering van het federale klimaatbeleid 2021-2030”.
- Bovendien heeft de FOD Volksgezondheid op een kick-off op 28/04/22 onze FOD geïnformeerd over de organisatie van [thematische “klimaattafels”](#) met stakeholders vanaf september 2022, op basis van de beslissing van de Ministerraad van 08/10/2021. [De FOD Mobiliteit en Vervoer was medeorganisator van de klimaattafels inzake vervoer en mobiliteit.](#) Deze werden gehouden op 4 oktober en 10 november 2022. De FOD Mobiliteit en Vervoer werkte mee aan de selectie van de uitgenodigde stakeholders, de opstelling van de voorbereidende documenten voor de voorstelling van de PAMS waarvoor ze verantwoordelijk is, de presentatie ervan op deze klimaattafels, de verslagen en de bundeling van de standpunten van de stakeholders.
- [Klimaatadaptatieplan 2023-2026](#): Onze FOD werkt ook mee aan de uitwerking van een nieuw Klimaatadaptatieplan 2023-2026, dat door de Dienst Klimaatverandering van de FOD Volksgezondheid wordt aangestuurd. Ter herinnering: in 2021 heeft de FOD Mobiliteit en Vervoer vijf maatregelen voorgesteld om op te nemen in het nieuwe Nationale Klimaatadaptatieplan 2023-2026.
- Bovendien werkt de FOD Mobiliteit en Vervoer mee aan de maatregel “Safety and Security of Climate Change Impacts” die door de dienst CIPRA van het Nationaal

Crisiscentrum wordt aangestuurd en tot doel heeft de impact van de klimaatverandering op de verlening van bepaalde vitale diensten (zoals vervoerdiensten) te bestuderen. Hierover zijn er reeds verschillende vergaderingen gehouden met stakeholders in het spoorvervoer en in de luchtvaart.

- Het Adviescomité SEA : De vertegenwoordigster van onze FOD nam deel aan de vergaderingen van het Adviescomité SEA (Adviescomité voor de beoordelingsprocedure van de gevolgen van de plannen en de programma's die aanzienlijke effecten kunnen hebben op het milieu).

C. Economische pijler

- [Federaal actieplan circulaire economie 2021-2024](#): We wijzen erop dat de Ministerraad op 7 oktober 2022 akkoord is gegaan met [zes aanvullende maatregelen](#), op voorstel van de minister van Leefmilieu en de minister van Mobiliteit.

1.3. Andere acties van de cel DO in 2022

A. Beleidsnota 2023

De Beleidscel maakte de balans op van de integratie van de SDG's in de Beleidsnota 2023 van de minister van Mobiliteit

B. Bewustmaking/Communicatie

In 2022 heeft de dienst Communicatie de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Actualisering van de pagina "duurzaamheidssamenwerking" op het intranet;
- Systematische verwijzing naar de pictogrammen van de 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling in de mededelingen van de cel DO;
- Publicatie van verschillende artikels om het personeel bewust te maken van kwesties in verband met duurzame ontwikkeling;
- Op 17 maart 2022 lanceerde de cel DO een oproep tot solidariteit met Oekraïne. Daarnaast heeft onze FOD ook de oproep tot vrijwilligers van Fedasil en de Dienst Vreemdelingenzaken doorgegeven;
- Op 3 juni 2022, ter gelegenheid van de Wereldfietsdag van de VN, hebben de directie Mobiliteit en de cel DO (met de Mobility Manager) dit *"eenvoudig, toegankelijk, betrouwbaar, proper, duurzaam en milieuvriendelijk vervoermiddel dat het goed beheer van het milieu bevordert en de gezondheid in stand houdt"* (Zie het programma hieronder, bij het onderdeel Mobiliteit);
- Van 19 tot 23 september 2022 organiseerde de directie Mobiliteit en de cel DO de Week van de Mobiliteit en Duurzame Ontwikkeling. Het programma voor deze week zag er als volgt uit: Presentatie FOD BOSA (FED+) en de Fietsersbond rond fietsbeleid en verkeersproblematiek, duurzame "tweedehands"-wandeling door Brussel, lancering van de stemronde via Yammer voor de wedstrijd "duurzame vakantiefoto's" rond het thema: "Zijn duurzame mobiliteit en vakantie te combineren?" en start van de fototentoonstelling in de trappenhal, workshop tegen voedselverspilling (Nurtantio Projects vzw), plantenruilbeurs door BELIRIS, Conferentie georganiseerd door de directie Mobiliteit (DGDMS): "Allemaal op de fiets! Vrouwen op de fiets in België",

bezoek aan de werf van de Suzan Danielbrug door BELIRIS, 'QTime': "Vervoer over de binnenwateren naar werven" door BELIRIS.

C. Andere evenementen : Webinars, Advies aan de FRDO en deelname aan conferenties

- Op dinsdag 26 april 2022 organiseerde de directie Mobiliteit samen met het Federaal Planbureau een webinar over de "Vooruitzichten op lange termijn van de transportkwestie in België";
- Onze collega David Schoenmaekers (DGDMS) nam als expert deel aan de gemengde subcommissie "Maas" die door de FRDO werd ingesteld;
- Op 1 april 2022 gaf onze collega Sabine GELAES (DGDMS) een presentatie op het webinar "E-commercetrends: wat zijn de wegen naar een duurzamere last mile?" dat door de FRDO werd georganiseerd. Zij presenteerde de resultaten van de BeMob-enquête over de impact van online winkelen op de mobiliteit in België. [De presentaties en de opname zijn beschikbaar op de website van FRDO.](#)

2. De bijdrage van de FOD Mobiliteit aan de maatregelen en acties van het FPDO

2.1. Strategische aanpak van de dienst inzake de integratie en uitvoering van het FPDO

A. Plaats van het FPDO:

Het FPDO heeft een prominente plaats in onze FOD omdat het alle thema's van de andere federale plannen behandelt. Het versterkt dan ook de transversale "duurzaamheidssamenwerking" die in onze FOD al verschillende jaren bestaat.

B. Methodologie voor de opvolgingsprocedure:

Het FPDO en de ad-hocdatabank van het FIDO werden op de vergadering van 26 oktober 2022 aan de leden van de cel DO gepresenteerd. De "word"-kopieën van de projectfiches uit de FIDO-databank werden vervolgens ter invulling naar de betrokken collega's gestuurd. Er werd ook een Exceltabel met de mobiliteitsmaatregelen van het plan opgesteld.

2.2. Beschrijving van de maatregelen en acties van het FPDO die in 2021 (oktober tot december) en 2022 werden uitgevoerd

Hieronder vindt u een inventaris van de maatregelen van het FPDO die door onze FOD worden opgevolgd.

Met betrekking tot "Richtlijnen" van het FPDO verzekerde onze FOD de opvolging van:

- verschillende maatregelen bedoeld in punt 1 "De uitvoering van de SDG's versnellen";
- verschillende maatregelen bedoeld in punt 3 "De voorbeeldrol van de Staat versterken", namelijk: een initiatief in verband met de maatschappelijke verantwoordelijkheid ontwikkelen, de mogelijkheid onderzoeken om te voorzien in een raamcontract voor de compensatie van de CO₂-uitstoot die wordt veroorzaakt door missies in het buitenland, de mogelijkheid onderzoeken om het wagenpark te

vergroenen en te rationaliseren, een coherent reisbeleid voor de werknemers in de openbare sector ontwikkelen, systematisch communiceren over de SDG's in de algemene beleidsnota's, strategische plannen, federale/nationale actieplannen, systematisch communiceren naar de burgers en stakeholders over de bijdragen van de federale overheidsdiensten aan de SDG's.

Met betrekking tot "Interdepartementale acties" van het FPDO verzekerde onze FOD de opvolging van:

- verschillende maatregelen bedoeld in punt 1 "*Niemand achterlaten*", namelijk: de impact van telewerk op de mobiliteit vaststellen, activiteiten in verband met het thema "diversiteit" organiseren en het Federaal Plan Gender mainstreaming opvolgen;
- verschillende maatregelen bedoeld in punt 2 "*Versterken van de veerkracht tegen risico's*", namelijk: Zich voorbereiden op een beter crisisbeheer en een reeks federale klimaatadaptatiemaatregelen ontwikkelen, alsook meewerken aan de opstelling van het ontwerp tot wijziging van de wet Marien Milieu;
- de maatregel bedoeld in punt 3 "*Hervormen van de Belgische economie*", met name met betrekking tot de aanvullende maatregelen bij het Federaal actieplan circulaire economie;
- de onderstaande maatregelen, met betrekking tot punt 4 "*Veranderen van mobiliteitsmodel*":

De acties van onze FOD als "leader": de overgang naar schonere voertuigen bevorderen door steeds strengere productnormen te ondersteunen, de platformen voor het delen van vervoersmiddelen ondersteunen, de Staten-Generaal van de Verkeersveiligheid organiseren, recidive en straffeloosheid in het verkeer bestrijden, concrete voorstellen voor alternatieve straffen bij verkeersovertredingen ontwikkelen, een vrijwillig nationaal register ter bestrijding van fietsendiefstal opzetten, de intermodaliteit tussen trein en fiets ondersteunen door deze in de nieuwe beheersovereenkomst van de NMBS vast te leggen, erop toezien dat de NMBS sociale tarieven voorziet voor kansarmen, sociale voordelen inzake tarieven van de NMBS zoveel mogelijk automatiseren, bijzondere aandacht schenken aan de digitale kloof van kansarmen bij producten en diensten die de NMBS aanbiedt, de herziening van het Verkeersreglement coördineren met het oog op een doeltreffende reorganisatie van de openbare weg ten voordele van de actieve verplaatsingswijzen, op Europees niveau pleiten voor het verbod op kortereafstandsvluchten en alternatieven promoten.

De acties van onze FOD als "partner": onderzoeken of het mogelijk is om stap voor stap een einde te maken aan de verkoop van voertuigen die niet voldoen aan de norm van zero-emissie: *geen actieve bijdrage van ons in afwachting van de lancering van de studie door de FOD Volksgezondheid*, een alternatief mobiliteitsbudget ontwikkelen, de koolstofneutraliteit voor nieuwe bedrijfswagens bereiken, de aanpassing van de belasting op bedrijfswagens onderzoeken: *geen bijdrage van onze FOD tot dusver, in afwachting van een eventueel initiatief van de FOD Financiën*, een mogelijke aanpassing van de belasting op de bedrijfsvoertuigen onderzoeken: *geen bijdrage van onze FOD tot dusver, in afwachting van een eventueel initiatief van de FOD Financiën*, de procedures voor de vervolging van grensoverschrijdende verkeersovertreders afronden, de wijze bestuderen waarop het principe 'de vervuiler betaalt' via belastingheffing kan worden ingevoerd in de luchtvaartsector: *geen bijdrage van onze FOD tot dusver, in afwachting van een eventueel initiatief van de*

FOD Financiën, aanzetten tot het implementeren, op Europees niveau, van een heffing bij het instappen en/of uitstappen in de luchthavens: geen bijdrage van onze FOD tot dusver, in afwachting van een eventueel initiatief van de FOD Financiën, op EU-niveau pleiten voor een geharmoniseerde belasting van de commerciële luchtvaart om het beginsel 'de vervuiler betaalt' beter te kunnen toepassen: geen bijdrage van onze FOD tot dusver, in afwachting van een eventueel initiatief van de FOD Financiën.

3. Het duurzaam beheer in de interne werking van de FOD Mobiliteit

A. Sociale pijler

- Thema "diversiteit" :
Zoals al vermeld wordt het diversiteitsbeleid in onze FOD door de stafdienst P&O opgevolgd. In 2022 werden de onderstaande acties uitgevoerd: Diverse mededelingen/artikelen via de interne media over verschillende diversiteitsthema's , Follow-up van de dossiers over de aanpassing van de werkplaatsen (handicap) in de FOD, maar ook thuis (uitrusting ter beschikking stellen), Organisatie van integratiesessies over diversiteit met de actieve deelname van nieuwe medewerkers, Deelname aan de REVA-informatiebeurs op het domein diversiteit, [Ondertekening van de intentieverklaring door het Directiecomité](#), Ondertekening door onze Voorzitter van het [Charter Diversiteit en Inclusie 2022](#) van het federaal netwerk diversiteit, Ontwerp van een SharePointpagina diversiteit , Organisatie van een workshop "Op weg naar een meer inclusieve werkplek", Organisatie van een "Experience Workshop - Een onderdompeling in het dagelijks leven van personen met een handicap", Publieksprijs op de Inclusion Awards 2022 voor de workshop "Een onderdompeling in het dagelijks leven van personen met een handicap".
- De cel "Welzijn":
In 2022 werden in onze FOD de volgende activiteiten georganiseerd: Allerlei communicaties in het kader van Blue Monday, Complimentendag, de campagne "Please Stand up and Move", de campagne "[Ik voel me goed op het werk](#)", de bewustmaking van stresssignalen bij de hiërarchische lijn, oprichting en coördinatie van het netwerk van de vertrouwenspersonen, de contactpersonen "slim zitten", de groep Welzijn, Promotie van de beschikbare opleidingen rond het thema welzijn en stressbeheer (pagina Welzijn op het leerplatform), Integratie van een module rond welzijn in het leertraject voor A3's/A4's, waarin met name het thema ongewenst gedrag aan bod komt, Integratie van een module rond welzijn in het integratietraject voor nieuwkomers, waarin met name het thema ongewenst gedrag aan bod komt, Organisatie van verschillende activiteiten/evenementen/workshops: aanbieden van *infused* water in de cafetaria van het City Atrium, webinar over ongewenst gedrag van derden en het melden ervan in het register van feiten van derden, wekelijkse meditatie-sessies in het FR, traject My Energy, intervisie over welzijn, workshop over klantenagressie, workshop "Verhoog je veerkracht", Safety Days (webinar over slapen en workshop over vallen en uitglijden), workshop "Hoe je carrière binnen de FOD M&V in de gewenste richting sturen", workshop Tai Ji en *close combat* voor inspecteurs, City Atrium ontdekkingsrally, Aanmaak van verschillende intranetpagina's om de informatie over de volgende thema's te bundelen: te volgen

procedures in geval van ongewenst gedrag van derden, omgaan met stress en burn-out, ergonomie, re-integratie van langdurig afwezige medewerkers, zwangere vrouwen en moederschapsbescherming, het recht op deconnectie, Presentatie van de resultaten en uitwerking van het actieplan naar aanleiding van de analyse van psychosociale risico's (welzijnsenquête).

- Initiatieven in het kader van de maatschappelijke verantwoordelijkheid :
Naar aanleiding van een door BOSA (met Sustenuto) gelanceerde overheidsopdracht is de cel DO in december 2022 begonnen met een analyse van de materialiteitsmatrix.

B. Milieupijler

- Milieubeheersysteem (EMAS-certificering):
De FOD Mobiliteit en Vervoer is sinds 2007 EMAS-geregistreerd. Hier worden de resultaten voor het jaar 2021 uiteengezet. Deze maken het voorwerp uit van de "[Milieuverklaring 2022](#)" die door het Directiecomité en op de externe audit door Vinçotte is gevalideerd. Deze verklaring is eind 2022 op ons intranet en op onze website gepubliceerd. 2021 is een jaar van follow-up van onze doelstellingen en actieplannen. In de milieuverklaring wordt een uitvoerige beschrijving gegeven van de acties die zijn ondernomen met betrekking tot het ecobeheer van het City Atrium, maar ook met betrekking tot onze verschillende opdrachten inzake mobiliteit.
- Mobiliteit:
Ook in 2022 blijft duurzame mobiliteit heel belangrijk voor onze FOD: uit onze enquête woon-werkverkeer blijkt dat 88% van onze medewerkers gebruik maakt van het openbaar vervoer. We proberen onze medewerkers zo goed mogelijk te informeren en te sensibiliseren, dit doen we door tal van communicaties te publiceren op ons intranet en Yammer.
Er werden tal van leuke acties georganiseerd voor onze fietsende collega's, zo konden onze medewerkers de fietsbeurs Bike Brussels bezoeken, op wereldfietsdag werden onze FOD-fietsers verwelkomd met een applaus en werd er een ontbijt georganiseerd voor iedereen die geïnteresseerd is in de fiets als vervoermiddel; ook was er een presentatie over het fietsgebruik in België en de fietsinfrastructuur van onze FOD. Op 7 juni deden we een fietstocht met collega's en ook al was het een regenachtige dag, aan enthousiasme was er geen gebrek.
We herinneren onze collega's aan de carpool applicatie die beschikbaar is door hiernaar te verwijzen in de communicatie over treinstakingen en actiedagen.
Ook werden er berichtjes op Yammer geplaatst om medewerkers aan te moedigen om deel te nemen aan andere leuke acties zoals 30 dagen minder wagen, autoloze zondag, Brussels Mobility Game en de grote verkeersquiz.
Tijdens de Week van de Mobiliteit en Duurzame Ontwikkeling hebben we opnieuw meerdere aantrekkelijke evenementen georganiseerd (zie hierboven).

Onze dienst Logistiek zorgde voor enkele verbeteringen aan onze fietsinfrastructuur. De doucheruimtes werden verbeterd door het installeren van nieuwe douchekranen, zeepdispensers en haardrogers.

Er werden 2 nieuwe plooi-fietsen en 4 e-steps ter beschikking gesteld die onze medewerkers kunnen gebruiken voor dienstverplaatsingen. Voor dienstverplaatsingen met de fiets kan er een fietsvergoeding aangevraagd worden.

Als de medewerkers voor dienstverplaatsingen wensen gebruik te maken van het openbaar vervoer kunnen ze bij hun dienst een E-ticketing van NMBS aanvragen; deze kan op de e-ID geladen worden.

Ook zijn er bij verschillende diensten een aantal MIVB Mobib-kaarten aanwezig en kan er voor dienstverplaatsingen met De Lijn of TEC een terugbetaling aangevraagd worden.

Op deze manier proberen we om zachte en duurzame mobiliteit verder aan te moedigen.

Op 28 april 2022 kregen we een mailtje van Leefmilieu Brussel met de mededeling dat het bedrijfsvervoerplan van onze FOD volledig werd verklaard.

- Directie Vervoersinfrastructuur – BELIRIS :

De strategie 20-25 van Beliris omvat in 2022 met name een prioritaire actie die bijdraagt tot de doelstelling 08.01 “Definiëren en uitvoeren van een strategie voor de ambitie van een voorbeeldfunctie op vlak van duurzaamheid”. Deze actie 03.02.03: *“Onderzoeken van de mogelijkheden ter bevordering van de verschillende vormen van alternatieve mobiliteit voor verplaatsingen tussen het kantoor en de werven of vergaderplaatsen in Brussel”* werd doorheen heel 2022 uitgevoerd. De conclusies zullen begin 2023 worden meegedeeld.

- Terugtekerende acties :

Inventaris voor hergebruik: Ter herinnering: de inventaris voor hergebruik is een document waarin alle op het terrein aanwezige elementen worden opgesomd: hoeveelheid, toestand, foto's, mogelijkheid tot demontage en waarde van de materialen. In een streven naar een circulaire economie wordt de bestemming van elk element bepaald op basis van deze inventarissen,

Uitvoering van een “Quick Audit” (lichtere inventarisatie bij de validering van het programma) van twee projecten:

- Belemmeringen voor circulariteit en duurzame eisen : Begin 2022 is een inventaris gemaakt van de belemmeringen die worden ondervonden bij de implementatie van circulariteit en duurzame eisen van onze bijzondere bestekken in onze projecten en op onze werven;
- Een externe consultant overlegt momenteel met studiebureaus en aannemers om te bepalen hoe deze belemmeringen kunnen worden weggenomen.

GRO Ter herinnering: GRO is een instrument dat werd ontwikkeld om een vergelijkbaar allesomvattend ambitieniveau op het gebied van duurzaamheid in bouwprojecten te waarborgen. Het werd aangepast om het ook bij onze wegenbouwprojecten te kunnen gebruiken,

Greenteam : Op basis van de referentielijst werden mensen met expertise op het vlak van duurzaamheid gecontacteerd om deel uit te maken van het Greenteam. Een van de doelstellingen is het gebruik van deze interne middelen bij de richtsnoeren inzake duurzaamheid (GRO of andere).

Bewustmaking/Communicatie : Deelname aan de “Week van de Mobiliteit en Duurzame Ontwikkeling” in september, in samenwerking met de cel DO. Inventaris van “QTime” in 2022 (middagbijeenkomst): “Nog meer innovatie bij Beliris”, “Erfgoed”, “Waterfacilitator”, “Nudging ; naar een gezond, duurzaam en veilig gedrag: Mogelijkheden, effecten en grenzen”, “toegankelijkheid voor iedereen”, “Morgen, naar ‘low-tech’ steden”, “Vervoer over de binnenwateren naar werven”, “ Hinder: Lawaai en akoestiek” en “Circulariteit: Inventaris voor hergebruik.

C. Economische pijler

- Duurzame aankopen/overheidsopdrachten: Onze FOD volgt de huidige regelgeving inzake duurzame aankopen en overheidsopdrachten; deze regelgeving wordt weldra herzien (zie het FPDO). De door onze FOD aangekochte onderhoudsproducten en kantoorbenodigdheden zijn grotendeels gelabeld en voldoen aan bindende duurzaamheidscriteria. Onze FOD volgt ook de bepalingen van omzendbrief 307sexies van 21 april 2017 - Aanschaffen van personenvoertuigen bestemd voor de Staatsdiensten en sommige instellingen van openbaar nut.
Interne werkgroep : In 2022 is deze groep tweemaal bijeengekomen in aanwezigheid van de coördinatrice DO en haar directie om te beslissen over de aanstelling van het lid van de cel DO inzake duurzame aankopen en om de nieuwe maatregelen van het FPDO te bespreken.

(mevrouw Haoua Ibra, lid van de ICDO, en mevrouw Esther Mulkers, plaatsvervangster)

1. De DO-cel in 2022

1.1. Samenstelling van de DO-cel en haar plaats in het organigram

In overeenstemming met het koninklijk besluit van 22 september 2004, dat zegt dat elke FOD en POD een cel voor duurzame ontwikkeling moet op richten, beschikt de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) over een cel duurzame ontwikkeling binnen de diensten van de voorzitter, in de directie Kwaliteit en Crisisbeheer. Zij wordt in haar taken bijgestaan door het netwerk van kwaliteitscoördinatoren. De kwaliteitscoördinatoren zorgen enerzijds voor het verspreiden van informatie onder de personeelsleden en anderzijds geven ze de reacties van de personeelsleden door aan de hogere niveaus.

1.2 Activiteiten in 2022

A. Coördinatie van het beleid inzake duurzame ontwikkeling en het jaarlijks actieplan

De activiteiten van de cel duurzame ontwikkeling zijn tweeledig: op interdepartementaal niveau vertegenwoordigt het hoofd van de cel duurzame ontwikkeling onze FOD binnen de ICDO en voert zij een jaarlijks actieplan uit. Op departementaal niveau worden regelmatig sensibiliseringsactiviteiten georganiseerd binnen de FOD Werkgelegenheid om de personeelsleden aan te zetten tot gedragsverandering. De coördinator duurzame ontwikkeling van de FOD WASO nam deel aan de verschillende werkvergaderingen van de ICDO en de verschillende vergaderingen van de werkgroep federale strategie. Ze nam ook deel aan verschillende seminars, colloquia en studiedagen in verband met duurzame ontwikkeling.

B. Communicatie/sensibilisatie

Communicatie over duurzame ontwikkeling en het milieu is een cruciaal punt in een vrijwillige aanpak.

Op het intranet is speciaal voor EMAS en duurzame ontwikkeling een rubriek gecreëerd, met een interactieve blog. Het is de bedoeling dat dit geleidelijk een gebruiksvriendelijk instrument wordt waar iedereen in het gebouw antwoorden kan vinden op zijn vragen over onze impact op het milieu. Bij de ingang van het gebouw en in de koffiecorners hangen ideeënbusen; iedereen kan er zijn ideeën, suggesties en opmerkingen kwijt.

In samenwerking met de cel mobiliteit en de cel duurzame ontwikkeling stelt de dienst communicatie een jaarlijks communicatieplan op, zoals vereist door de EMAS-verordening en het Koninklijk Besluit van 22 september 2004.

In 2022 heeft de FOD WASO vooral via het intranet en de Blog 'Green' sensibiliseringsacties georganiseerd en uitgevoerd rond de thema's "EMAS", "Duurzame Ontwikkeling" en "Mobiliteit". Op het intranet worden regelmatig artikels en korte berichten gepubliceerd. Deze berichten gaan vaak vergezeld van posters die zijn ontworpen door grafische ontwerpers van WASO. Door de positieve ontwikkeling van de gezondheids crisis heeft de "FOD-dag" in 2022 kunnen plaatsvinden (in tegenstelling tot 2020 en 2021). In het kader van deze dag heeft de cel Duurzame Ontwikkeling, in samenwerking met de directie Communicatie, opnieuw een informatiestand en workshops over duurzame ontwikkelingsthema's opgezet. Een workshop over het maken van herbruikbare voedselolie (Beewrap), een speelgoed-, boeken, cd- en dvd-stand en informatiesessies over duurzame ontwikkelingsthema's werden in 2022 georganiseerd.

In 2022 organiseerden we een eindejaarsquiz waarin vragen over duurzame ontwikkeling en de SDG's aan bod kwamen. Aan de winnaars werden ecologische prijzen uitgereikt.

Het besluit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 07/04/2011 verplicht elke onderneming met meer dan 100 werknemers op één site in Brussel om, om de drie jaar een bedrijfsvervoersplan (PDE) op te stellen. Dit plan werd op 17 februari 2022 in elektronische versie naar Leefmilieu Brussel gestuurd.

2. De bijdrage van de FOD Werk aan de maatregelen en acties van het FPDO

2.1. Strategische aanpak van de dienst voor de integratie en uitvoering van het FPDO

De FOD WASO heeft deelgenomen aan de uitwerking van het nieuwe Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling (FPDO), dat in oktober 2021 door de regering werd aanvaard. Aanvankelijk was het federaal plan het voorwerp van een volledige analyse binnen de diensten van de voorzitter, FOD WASO, op basis van het document "*Maatregelen_FPDO_Mesures_PFDD_DOCoordDD*" dat door de FPDO werd opgesteld.

Aan de hand van dit document konden wij bepalen welke FOD WASO-administraties bevoegd zijn voor elke maatregel die in de FPDO is opgenomen. Daarenboven, met welke andere FOD's/POD's en organisaties wij zullen samenwerken. Elke administratie van de FOD WASO hield vervolgens toezicht op de maatregelen onder zijn verantwoordelijkheid om de follow-up te verzekeren. De resultaten van de monitoring werden door de DO-coördinator toegevoegd aan de databank van de ICDO. Dankzij deze monitoring konden we de balans opmaken van wat we al hebben bereikt in het kader van de FPDO en vooral bepalen welke maatregelen we de komende maanden zullen nemen.

2.2. Beschrijving van de in 2021 (okt. t/m dec.) en 2022 uitgevoerde maatregelen en acties van het FPDO

A. Digitalisering van de sociale verkiezingen

Onze ICT-afdeling heeft in samenwerking met de algemene directie Arbeidsrecht en Juridische Studies een instrument ontwikkeld, "Socelec" genaamd, waarmee alle al dan niet juridische communicatie tussen de bij de sociale verkiezingen betrokken partijen (vakbonden, ondernemingen en FOD) elektronisch kan worden georganiseerd.

De sociale verkiezingen beogen de oprichting of vernieuwing van bijna 11.000 organen, namelijk 3.900 ondernemingsraden en 7.100 comités voor preventie en bescherming op het werk. Deze sociale verkiezingen betreffen meer dan 7.000 ondernemingen. De ondernemingen omvatten zowel ondernemingen uit de privésector met een economisch en commercieel doel als ondernemingen zonder winstoogmerk zoals sociale en gezondheidsdiensten.

De webapplicatie sociale verkiezingen werd door bijna 100% van de bedrijven gebruikt bij de sociale verkiezingen van 2020. Slechts 65 bedrijven (van de meer dan 7000) kozen nog voor de papieren procedures.

Met het oog op de organisatie van de volgende editie van de sociale verkiezingen in 2024 wordt deze toepassing geoptimaliseerd om ze eenvoudiger en gebruiksvriendelijker te maken voor alle partijen. Dit werk zal worden uitgevoerd door onze ICT-afdeling in samenwerking met onze algemene directie Arbeidsrecht en Juridische Studies.

B. Administratieve boetes, ePV en eDossier

De directie van de administratieve geldboeten heeft tot taak dossiers samen te stellen en op te volgen, verslagen en verweren te onderzoeken, met redenen omklede beslissingen op te stellen, beroepen voor de arbeidsrechtbanken op te volgen en vonnissen en arresten ten uitvoer te leggen.

De directie heeft haar werkzaamheden in 2022 voortgezet door bijna al haar vergaderingen online te organiseren en de uitwisseling van documenten tussen medewerkers (steeds meer) per e-mail (papierloos) te laten verlopen. Aangezien de essentie van de digitalisering van de uitwisselingen en procedures tussen de actoren van de sociale strafrechtketen is, neigt de voortzetting van haar werkzaamheden elke dag meer naar de milieudoelstellingen.

De ePV in 2022:

- Terugkerend werk aan de infrastructuur, onderhoud, bugfixes, ondersteuning van inspecteurs;
- Aanpassing van het huidige ePV 1.0 aan de behoeften van de inspecteurs in het veld;
- Werk aan de analyse en ontwikkeling van een ePV 2.0 (na 10 jaar is het ePV in IT-termen een oud product geworden);
- Werk aan de analyse van het Repertorium van overtredingen = een authentieke bron van overtredingen die essentieel is om het probleem van de "gemengde overtredingen" aan te pakken;
- Analyse van een nieuwe digitalisering betreffende de verzending van ePV's naar alle betrokken actoren, justitie, maar ook de overtreder;
- Werken aan de integratie van nieuwe partners - de Duitstalige Gemeenschap is nu aan boord; integratiewerk aan de gang met Vlaanderen, FOD Economie, IBZ en FOD Mobiliteit.

Het eDossier (digitalisering van alle stromen naar aanleiding van het ePV) is momenteel in volle ontwikkeling en zou, rekening houdend met de noodzakelijke uitvoering van het wettelijk kader en de werkzaamheden in het gerechtelijk apparaat, in het voorjaar van 2023 in productie worden genomen voor fase 1. Het eDossier (digitalisering van alle stromen naar aanleiding van het ePV) in 2022:

- Ontwikkeling van een digitaal communicatieplatform tussen de verschillende partners van de eerste fase (ontwikkeling van webdiensten en een web-app);
- Ontwikkeling van een eViewer om documenten toegankelijk te maken;
- Ontwikkeling van een statistische module (belangrijk - ook voor SIOD - om een globaal overzicht te kunnen geven van de identificatie en vervolging van sociale fraude met digitale middelen);

In 2022 zijn, naast de ontwikkeling, reeds analysewerkzaamheden verricht voor toekomstige modules (kennisbeheer) en fasen van het eDossier.

C. Regelgevingsimpactanalyse (RIA)

Om de voorgeschreven analyse correct uit te voeren, is een pagina over de analyse te vinden op het intranet van de FOD WASO. De betrokken personeelsleden hebben ook een opleiding van een halve dag over de RIA gevolgd.

Het intranet verwijst ook naar de website "administratieve vereenvoudiging".

Elk wetsontwerp wordt door onze directie Juridische Studies onderworpen aan een geïntegreerde beoordeling van de mogelijke gevolgen voor de economie, het milieu, de sociale aspecten en de openbare diensten. Ook dit jaar heeft de directie Juridische studies systematisch een impactanalyse van nieuwe wetsontwerpen uitgevoerd. De duurzaamheid van de betrokken regelgeving werd steeds onderzocht op verschillende gebieden, van armoedebestrijding, gezondheid en economische ontwikkeling tot energie, mobiliteit en voedsel.

D. Berekening van de CO₂-emissies

In 2022 heeft de FOD Werkgelegenheid voor zijn centraal administratiegebouw in Brussel de CO₂ berekend, die hij in het kader van zijn opdracht uitstoot. Dat zijn de CO₂-emissies voor het gas dat we gebruiken om het gebouw te verwarmen, het afval dat we produceren, het waterverbruik van ons gebouw, het verbruik van kantoorpapier, de dienstvoertuigen en de dienstreizen in het kader van de dienststopdrachten. De elektriciteit die we gebruiken is allemaal 100% groene stroom, wat betekent dat we geen CO₂-uitstoot hebben daarvoor.

3. Duurzaam intern beheer van de FOD Werk

A. Gekozen systeem voor duurzaam beheer

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft een milieubeheersysteem (EMS) opgezet dat voldoet aan de vereisten van de Europese EMAS-verordening nr. 1550/2017. De centrale administratie van onze FOD is al meer dan 10 jaar EMAS-geregistreerd. En de Algemene Directie Welzijn op het Werk is ISO 9001-gecertificeerd sinds 2009.

Meer informatie hierover vindt u op [onze website onder EMAS](#).

Het dynamische milieubeheersysteem EMAS betreft alle activiteiten van de centrale administratie, d.w.z. twee horizontale administraties die de andere administraties coördineren en ondersteunen: diensten van de voorzitter, Algemene Directie Ondersteunende diensten, naast deze horizontale administraties beschikt de FOD over vijf operationele algemene directies (waarvan er twee de Arbeidsinspectie vormen) en een

afdeling van de federale inspectiediensten voor sociale zaken: Algemene Directie Collectieve Arbeidsbetrekkingen, Algemene Directie Arbeidsrecht en juridische studiën, Arbeidsinspectie – Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten, Algemene Directie Humanisering van de Arbeid, Arbeidsinspectie – Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk en Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD).

Het jaar 2022 markeert het begin van onze vijfde EMAS-registratiecyclus, die ons de gelegenheid biedt om nieuwe actieterreinen te verkennen, zonder de goede gewoonten en praktijken die wij hebben aangenomen te verliezen. In dit verband streven wij nog steeds naar volledige naleving van de relevante milieuwetgeving. Wij zullen ons concentreren op de volgende punten:

- Naleving van de bepalingen in verband met de Europese EMAS-verordening (nr. 1550/2017), de geldende federale en Brusselse milieuwetgeving en de bepalingen inzake duurzame ontwikkeling;
- Het verminderen van ons papierverbruik
- Opvolging en controle van ons energieverbruik
- Het beheersen van ons waterverbruik
- Duurzame aankopen en consumptie
- Het berekenen en compenseren van onze CO₂-uitstoot
- Voortdurend sensibiliseren en informeren van onze leveranciers en klanten over ons milieubeleid en onze inspanningen op dit gebied
- Stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer voor woon-werkverkeer

B. Enkele voorbeelden van concrete acties:

- Project « relighting »

Het "relighting"-project, dat enkele jaren geleden van start ging en ons elektriciteitsverbruik aanzienlijk heeft verminderd, werd in 2022 voortgezet met de vervanging van de bestaande Led-verlichting door nieuwe, efficiëntere Led-verlichting.

- Installatie van stekkerdozen in de lokalen

Elk kantoor is uitgerust met stekkerblokken met een aan/uit-functie, zodat het personeel al zijn elektrische apparaten kan uitschakelen.

- Bibliotheek van de FOD WASO: digitalisering van documentatie

De afgelopen jaren is de Directie van de Documentatie bijvoorbeeld sterk betrokken geweest bij de digitalisering van het informatieaanbod:

- ✓ Tijdschriften: 60% van de tijdschriften zijn "online only". De overige 40% wordt nog steeds op papier gekocht, hetzij omdat er geen digitale versie beschikbaar is, hetzij omdat de digitale versie aanzienlijk duurder is dan de papieren versie.
- ✓ Losbladige boeken: alle resterende papieren abonnementen (11) op losbladige boeken met maandelijkse updates zijn begin 2022 stopgezet en vervangen door toegang via digitale databanken.
- ✓ Telefoongidsen: uitgevers bieden geen "online only"-abonnementen aan.
- ✓ Boeken: 20% van de boekencollectie is "online only".
- ✓ Woordenboeken: alle abonnementen op papieren woordenboeken zijn stopgezet en vervangen door elektronische abonnementen.

- Installatie van bakken voor het verzamelen en sorteren van organisch afval

In 2022 heeft de FOD Werkgelegenheid de inzameling van dit organisch afval gerealiseerd. Er werden nieuwe vuilnisbakken ingevoerd, waardoor er beter gesorteerd kan worden en de afvalproductie waar mogelijk wordt beperkt. Dit was ook een gelegenheid om een nieuwe sensibiliseringscampagne over afvalsortering en -ophaling te lanceren.

- Pollutiepieken

In 2022 zijn de personeelsleden via het intranet op de hoogte gebracht van de overschrijding van de verontreinigingsnormen en de aanbevelingen en verplichtingen die daaruit voortvloeien.

- Energiebesparing

In het kader van de energiecrisis werd een communicatiecampagne gelanceerd om het personeel bewust te maken van energiebesparing op het werk en thuis. Deze campagne werd ondersteund door berichten op het intranet (nieuws- en blogberichten) en affiches. De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Overleg paste de omzendbrief over energiebesparing toe en verlaagde de temperatuur van de lokalen tot 19 graden.

C. Overheidsopdrachten

a. Opvolging van de omzendbrief van 16 mei 2014

In overeenstemming met de omzendbrief heeft het beheerscomité een procedure goedgekeurd om de uit de tekst voortvloeiende verplichtingen zo goed mogelijk na te komen (zie hieronder). Voor elk contract overwegen de verantwoordelijke ambtenaren de opname van duurzame clausules in het bestek.

b. Integratie van de omzendbrief van 16 mei 2014 in de praktijken van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

De FOD Werkgelegenheid heeft een procedure en rapporteringsinstrumenten voor:

- Opdrachten met een geschatte waarde van minder dan € 30.000 exclusief BTW:
- Opdrachten met een geschatte waarde van meer dan € 30.000 exclusief BTW:
- Opdrachten gegund in uitvoering van een bestaande raamovereenkomst (FOR CMS, SMALS, enz.)

c. Rol van de cel duurzame ontwikkeling bij de uitvoering van de omzendbrief

De rol van de eenheid duurzame ontwikkeling is eerder adviserend. De coördinator duurzame ontwikkeling "herziet" het bestek op basis van de omzendbrief. Er zijn geen vergaderingen met de cel Green of een andere werkgroep over dit onderwerp.

d. Concrete acties van de cel overheidsopdrachten

In 2022 heeft de cel Overheidsopdrachten 9 opdrachten van meer dan 30 000 euro exclusief btw geïdentificeerd waarin clausules inzake duurzame ontwikkeling zijn opgenomen.

Wanneer de opdracht leveringen omvat, is er een clause opgenomen dat zegt dat de geselecteerde inschrijver buiten de spitsuren moet leveren. Wat de verplaatsingen voor bijeenkomsten betreft, raden de bijzondere bestekken de inschrijver aan het openbaar vervoer te gebruiken om de kantoren van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg te bereiken. Deze laatste zijn gemakkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer.

Er zijn ook bepalingen ingevoegd betreffende het afval dat bij de uitvoering van een overheidsopdracht kan ontstaan. Enerzijds moet de gekozen inschrijver het afval dat hij in de lokalen van de FOD Werkgelegenheid produceert, terugnemen om het te recyclen.

8. FOD Sociale Zekerheid

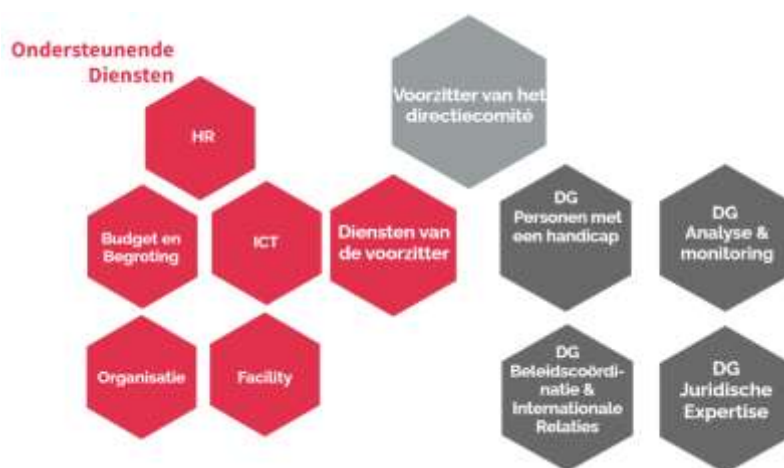
(mevrouw Géraldine Elfathi, lid van de ICDO, et mevrouw Julie Delforge, plaatsvervangster)

1. De DO-cel in 2022

1.1 Samenstelling van de cel DO en plaats in het organogram van de FOD

De cel bestaat uit een coördinatrice duurzame ontwikkeling (Géraldine Elfathi), die wordt bijgestaan door deskundigen beleidsondersteuning (Julie Delforge en Christian Dekeyser), de adviseur milieubeheer (Peter Baeke), een deskundige van de dienst Communicatie (Amélie Cogniat) en de verantwoordelijke voor begroting en aankoopbeleid (Dries Gellynck).

Deze cel maakt deel uit van de dienst Organisatie. De dienst Organisatie is ondergebracht bij de ondersteunende diensten.

1.2 Activiteiten in 2022

In het algemeen worden de activiteiten van de cel Duurzame Ontwikkeling jaarlijks gepland in het operationeel plan van de dienst Organisatie in overeenstemming met het strategisch plan van de FOD (2022 - 2024), en maandelijks opgevolgd.

De cel DO is actief blijven deelnemen aan het ICDO-netwerk (cf. plenaire vergaderingen en verschillende werkgroepen voor hoofdzakelijk het uitvoeren en opvolgen van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling, het opstellen van het nationaal actieplan 'Ondernemingen en mensenrechten' (NAP 2.0), ...) en aan het EMAS-netwerk.

De cel DO heeft ook meegewerkt aan een handvest voor de organisatie van duurzame evenementen, dat de IFDO coördineert voor het Belgische EU-voorzitterschap in 2024.

Met het oog op een betere efficiëntie/kwaliteit van het werk van de cel werden verschillende processen geïnventariseerd en vervolgens uitgewerkt (voor bijvoorbeeld de jaarlijkse rapportering, planning en uitvoering van de taken van de cel, integratie van de SDG's in de algemene beleidsnota's, opvolging van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling).

Inzake bewustmaking werd het communicatieplan DO 2022 gevolgd en geëvalueerd om een geschikter plan voor 2023 uit te werken.

De cel DO is werk blijven maken van:

- het delen van kennis over DO in de organisatie via haar SharePoint-ruimte (algemene informatie, toepasselijke wetgeving, beleid van de FOD inzake DO, voorstellen voor opleidingen/conferenties, links naar interessante websites, links naar studies/adviezen, eco-adviezen, ...);
- het bewustmaken van medewerkers via verschillende kanalen (intranet, SharePoint (DDO, ...), journaal van de FOD SZ/publicatie op Huddle, en in verschillende formaten (video, reportage, informatie, infographic, quiz, wedstrijd, informatiesessie, activiteiten, ...).

In het bijzonder heeft de cel DO:

- specifieke activiteiten georganiseerd in de week van de DO en de week van de mobiliteit: Lunch&Clean (lunch en afvalinzameling rond de Finto), informatiesessie over duurzame voeding;
- een informatiesessie georganiseerd over de uitdagingen van onze FOD op het vlak van duurzame ontwikkeling. Er werd ook een campagne over de SDG's gelanceerd.

Het project DOTeam werd opgestart, maar zal (idealiter) in 2023 worden verwezenlijkt. Het doel van dit project is in elke dienst van de FOD een netwerk te creëren van medewerkers die geïnteresseerd zijn in duurzame ontwikkeling.

De cel DO heeft de DG Beleidscoördinatie en internationale relaties ondersteund bij het integreren van de SDG's in de algemene beleidsnota's van de drie verschillende toezichthoudende ministers. Dit gebeurde op basis van de resultaten van de SDG's Assessments in samenwerking met de DG Beleidscoördinatie en de DG Juridische Expertise.

De FOD Sociale Zekerheid heeft een transversale werkgroep opgericht om de sociale gevolgen van de groene transitie te analyseren. Deze WG onderzoekt het overheidsbeleid om aanbevelingen voor beleidsmakers te formuleren. De cel DO ondersteunt deze WG, maar deze WG ondersteunt ook de cel DO (bijv. bij het uitwerken van het jaarlijks actieplan voor duurzame ontwikkeling, van het antwoord op de vragen van minister Khattabi over een rechtvaardige transitie met het oog op de Nationale Conferentie over een rechtvaardige transitie, ...).

2. Bijdrage van de FOD Sociale Zekerheid aan de maatregelen en acties van het FPDO

2.1. Strategische aanpak van de dienst inzake integratie en uitvoering van het FPDO

FPDO

Na actief te hebben meegewerkt aan de uitwerking van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling, werkt de cel DO op de volgende manier aan de opvolging ervan: er werd een samenvattend Excelbestand met de richtlijnen en interdepartementale acties in verband met

onze FOD uitgewerkt. Hierover werd een informatiesessie gehouden. De verantwoordelijken in onze FOD werden geïdentificeerd en in december werd hieraan herinnerd.

Dit interne Excelbestand (toegankelijk voor iedereen en beheerd door de DO-coördinatrice en de deskundige beleidsondersteuning) werd opgesteld om de opvolging te vereenvoudigen (voor de deskundigen van onze FOD, maar ook voor de cel DO bij het invoeren in de ICDO-databank) en om gemakkelijker te kunnen communiceren met de personen die verantwoordelijk zijn voor de acties van dit plan. In 2023 wordt er regelmatig opgevolgd.

Het is de bedoeling de acties van het FPDO ook in de verschillende operationele plannen te integreren en de nodige verbanden te leggen met de andere thematische plannen.

Andere plannen:

Het netwerk van de transversale federale doelstellingen maakte het mogelijk van gedachten te wisselen over de verschillende andere plannen (bijvoorbeeld federaal armoedebestrijdingsplan, federaal plan gender mainstreaming en federaal actieplan handicap).

2.2. Beschrijving van maatregelen en acties van het FPDO die in 2021 (oktober tot december) en 2022 worden uitgevoerd

Voor de richtlijnen voor alle FOD's worden een aantal maatregelen voorbereid of reeds uitgevoerd (bijvoorbeeld integratie in de beleidsnota's enzovoort).

Voor de interdepartementale acties zullen wij dankzij de opvolging/monitoring kunnen nadenken over prioritaire acties en begrijpen waarom bepaalde acties nog niet werden uitgevoerd.

3. Duurzaam intern beheer van de FOD Sociale Zekerheid

Aangezien de overheidsdiensten de motor van duurzame transitie zijn, heeft de FOD Sociale Zekerheid zich als algemene opdracht gesteld ervoor te zorgen de hem toevertrouwde taken uit te voeren, zijn diensten te leveren en gebruik te maken van processen met een minimale impact op sociaal en milieugebied.

Op milieugebied heeft de FOD zich dus ertoe verbonden zijn impact op het milieu te verminderen en zodoende zijn milieubeheer te verbeteren, duurzame vervoerswijzen te promoten, duurzaamheidscriteria te integreren in zijn aankopen/overheidsopdrachten, duurzame voeding te promoten en aan te bieden, duurzame evenementen te organiseren, en de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling in de managementplannen te integreren.

Concreet :

- Een duurzaam aankoopbeleid werd uitgewerkt en gevalideerd door het directiecomité van 18 november 2021. De medewerkers hebben het zich evenwel nog niet echt eigen gemaakt. Daarom zal de cel DO
  - beter hierover communiceren met de medewerkers;
  - een samenvattend document over de behoeftanalyse opstellen en workshops organiseren.

- Duurzame voeding en duurzame evenementen:
  - Bijzondere aandacht ging uit naar de aankoop van milieuvriendelijkere drank bij interne bestellingen (niet via Fedorest).
  - Bij de organisatie van bepaalde evenementen ging bijzondere aandacht uit naar milieuvriendelijker voedsel (meer lokale en biologische producten, minder afval). Momenteel zijn er evenwel geen grote beleidslijnen en doelstellingen.
  - Het door de FIDO gecoördineerde handvest voor de organisatie van duurzame evenementen voor het Belgisch EU-voorzitterschap in 2024 wordt voortaan opgenomen in de reeds gelanceerde overheidsopdrachten voor het voorzitterschap.
- Duurzaam vervoer en dus mobiliteit: de FOD Sociale Zekerheid hanteert de STOP-methode (stappen, trappen, openbaar vervoer, personenwagen) voor zijn vervoersbeleid (vervoer via Facility en vervoer van werknemers van en naar het werk).

Op sociaal vlak heeft de FOD zich qua duurzaamheid ook ertoe verbonden het welzijn van het personeel te bevorderen, solidaire en samenwerkingsprojecten in de FOD aan te moedigen, en een diversiteitsbeleid in te voeren om de beroepswereld een afspiegeling te laten zijn van de diversiteit in de samenleving en discriminatie te bestrijden.

Concreet voor welzijn op het werk en diversiteit:

- Er werd een coördinatrice Welzijn en arbeidsvoorwaarden aangesteld en een cel opgericht bij de dienst HR.
- Er werd een wervingscampagne ‘Tikkeltje meer’ gestart om meer personen met een handicap in dienst te nemen.
- Er werd een enquête over welzijn gehouden bij alle medewerkers.
- Er werd een werkgroep ‘Deconnectie’ opgericht om een beleid rond deconnectie uit te stippelen.
- Diverse workshops werden aangeboden: My Energy, stressbeheer, teamcohesie, feedback, waarden en talenten, webinar ‘De kracht van (opr)echtheid voor diepere connecties op het werk’, relaxatie onder begeleiding van de harp, meditatie sessies, workshops rond wendbaarheid, workshops voor toekomstige gepensioneerden enzovoort.

Aangezien duurzame ontwikkeling en duurzaamheid niet altijd duidelijk zijn, heeft de cel DO bovendien getracht haar zichtbaarheid te verbeteren en vooral de concrete situaties te verduidelijken die de verschillende diensten van de FOD ertoe zouden kunnen brengen haar te raadplegen.

Hiertoe werd in samenwerking met de verschillende diensten van de FOD een DO-checklist opgesteld. Deze bevat een lijst met vragen, hoofzakelijk voorbeelden om de FOD-medewerkers te helpen de mogelijke interacties met de cel DO beter te begrijpen. Staat hun vraag in de checklist, dan is het aangewezen contact op te nemen met de cel DO. Deze lijst bevat ‘typische’ situaties. In andere situaties kunnen de medewerkers uiteraard ook terecht bij de cel DO. Deze lijst is dus niet volledig. Zij is bedoeld als een levend document en kan dus uiteraard altijd worden aangepast.

Zodoende werd de cel DO zichtbaarder en toegankelijker, en kon vooral duidelijk worden gemaakt aan de verschillende diensten van de FOD welke hulp de cel DO kan bieden. Naar aanleiding hiervan werd vaker contact opgenomen met de cel DO [bijvoorbeeld door de ondersteunende diensten/Facility (voor bepaalde aankopen, de tussenkomst van de

werkgever voor de inrichting van de werkplek van telewerkers, ...) maar ook door de DG Beleidscoördinatie en internationale relaties (algemene beleidsnota, EU2024, ...)].

(mevrouw Marielle Smeets, lid van de ICDO, en de heer Pol Gerits, plaatsvervanger)

1. De DO-cel in 2022

1.1. Samenstelling van de cel DO en plaats in het organigram van de FOD

In 2007 werd bij de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu een cel duurzame ontwikkeling opgericht. De cel ontwikkelt via een actief netwerk van contactpersonen in de verschillende DG's en diensten tal van interne en/of externe eigen initiatieven of initiatieven naar aanleiding van de activiteiten van de ICDO, en komt op die manier haar verplichtingen ter zake na. Daarnaast staat de FOD Volksgezondheid al enkele jaren in voor het ondervoorzitterschap van de ICDO.

1.2. Activiteiten in 2022

Aangezien de FOD Volksgezondheid zijn verplichtingen inzake duurzame ontwikkeling heeft opgenomen in zijn bestuursovereenkomst 2019-2021 en in het ontwerp van overeenkomst 2022-2024 (dat nog niet werd ondertekend door onze voogdijminister op het moment van redactie van dit activiteitenverslag), is de FOD zoals het KB van 2004 (KB van 27 mei 2015 tot wijziging van het KB van 22 september 2014) houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling bepaalt, niet gebonden om een jaarlijks actieplan DO op te stellen. Onze acties en projecten voor duurzame ontwikkeling worden dus rechtstreeks opgenomen in ons jaarlijks bestuursplan. Ons bestuursplan is een exhaustief intern beheersinstrument: het bevat alle maatregelen en acties van de FOD. Ook al zijn niet al die acties specifiek gelinkt aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, toch hebben we onlangs geoordeeld dat onze activiteiten van dichtbij of van veraf gelinkt konden worden aan 15 van de 17 SDG's van de Verenigde Naties.

1.2.1. Bijdrage aan de algemene beleidsnota's

Met betrekking tot de integratie van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) in de beleidsnota's en op basis van de zes aanbevelingen van het verslag van het FIDO dat op 1 april in de ministerraad werd goedgekeurd, heeft het directiecomité van de FOD Volksgezondheid beslist dat de volgende aanbevelingen zullen worden geïntegreerd in onze ondersteuning van de beleidscellen in het kader van de opstelling van hun respectieve beleidsnota 2023:

- Toelichting van de verbanden met duurzame ontwikkeling (SDG's) van de 159 operationele doelstellingen (en niet enkel de 17 universele doelstellingen) via een referentietabel die moet worden ingevuld op basis van de projecten en maatregelen van de beleidsnota 2023. Deze tabellen werden op hun verzoek aan de beleidscellen van de minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal, Zakia Khattabi, en de minister van Volksgezondheid, Frank Vandenbroucke, bezorgd.

- Redactie van een model voor een algemeen hoofdstuk gewijd aan duurzame ontwikkeling dat aan onze verschillende beleidscellen werd voorgesteld om in hun beleidsnota op te nemen. Zodra het model was goedgekeurd, werd het in overleg met de respectieve beleidscel aangevuld met de eigen initiatieven voor 2023 in verband met de bevoegdheden van de minister (projecten One World One Health-aanpak (1W1H), relanceprojecten, ontwerp Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO), lijst van betrokken SDG's, voorstellen op basis van de verbanden met de SDG's, enz.).

De laatste paragraaf die in dit model van algemeen hoofdstuk over milieubeheer wordt voorgesteld, is identiek voor alle voorgestelde beleidsnota's waaraan onze diensten hebben bijgedragen.

Deze aanpak is aan onze vier ministers meegedeeld.

1.2.2. Activiteiten en beleidsvoorbereiding van de FOD voor duurzame ontwikkeling (buiten acties i.h.k.v. het FPDO)

Door zijn bevoegdheden is de FOD Volksgezondheid in het bijzonder betrokken bij het tackelen van deze grote uitdagingen, uitdagingen die intrinsiek gelinkt zijn aan talrijke SDG's (gezondheid, voeding, strijd tegen de klimaatverandering, biodiversiteit, oceanen, efficiënte instellingen, ...) en aan de positieve (of negatieve) onrechtstreekse effecten die deze uitdagingen, en de acties om ze aan te pakken, kunnen hebben op de uitvoering van andere duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Om garanties te bieden voor een geïntegreerde benadering van het beleid op het vlak van gezondheid en leefmilieu kan de FOD zijn taken en opdrachten, die soms zelfs exclusief zijn, niet uitvoeren zonder rekening te houden met de acties of beslissingen die worden ondernomen dan wel genomen op verschillende niveaus (federaal, nationaal, internationaal, maatschappelijke en wetenschappelijke partners van de FOD). De FOD Volksgezondheid is van mening dat de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties een strategisch kader bieden voor een dergelijke geïntegreerde benadering.

Zowel op internationaal, Europees, nationaal als interfederaal niveau is de FOD Volksgezondheid daarom een verbintenis aangegaan om de globale en structurele visie op duurzame ontwikkeling te ondersteunen via een tweeledige strategische benadering:

- Uitwerken en uitvoeren van al zijn eigen strategische doelstellingen in overeenstemming met de 17 universele doelstellingen van de Agenda 2030 van de Verenigde Naties. Daartoe worden de verantwoordelijkheden en verbintenissen van onze FOD alsook de verbanden tussen zijn activiteiten en de SDG's overgenomen en geïntegreerd op verschillende niveaus van het strategisch plan 2019-2021 en het ontwerp van strategisch plan (2022-2024), hun implementatie via de jaarlijkse bestuursplannen en hun monitoring.
- Tevens instaan voor de opvolging en de uitvoering van het beleid betreffende de voorbeeldfunctie van de federale overheidsdiensten door duurzame ontwikkeling op te nemen in de dagelijkse werking van de FOD o.m. via initiatieven die worden gelanceerd in het kader van het federaal beleid voor maatschappelijke verantwoordelijkheid van de overheid.

Zo dragen vele projecten en maatregelen van de FOD Volksgezondheid bij tot de uitvoering van de SDG's, zonder daarom in het FPDO te zijn opgenomen. De infoberichten die regelmatig verschijnen op [de website van de FOD Volksgezondheid](#) geven een idee van deze inspanningen.

2. Bijdrage van de FOD Volksgezondheid aan de maatregelen en acties van het FPDO

2.1. Strategische aanpak van de dienst voor de integratie en uitvoering van het FPDO

Om onze maatschappij en onze economie veerkrachtiger te maken en nieuwe systemische schokken (op het vlak van leefmilieu en gezondheid of op andere maatschappelijke vlakken) te vermijden is het meer dan ooit van belang sociale, economische en milieuoverwegingen samen te brengen in deze transitie. De transitiedoelstellingen werden opgenomen in het regeerakkoord en dus ook in de beleidsnota's van de verschillende ministers die bevoegd zijn voor de opdrachten van de FOD. De FOD Volksgezondheid heeft zijn ontwerp van strategisch plan (2022-2024) bepaald op basis van met name het volgende principe: in het licht van de nieuwe prioriteiten van de regering zet de FOD zijn inspanningen op het vlak van transversaliteit voort, zowel intern (1W1H-beleid, transversaal beheer van de FOD) als extern, met name door zijn deelname aan het transversaal beleid van de regering, aan de synergieën met het RIZIV en het FAGG en aan het definiëren van transversale doelstellingen tussen de FOD's onderling.

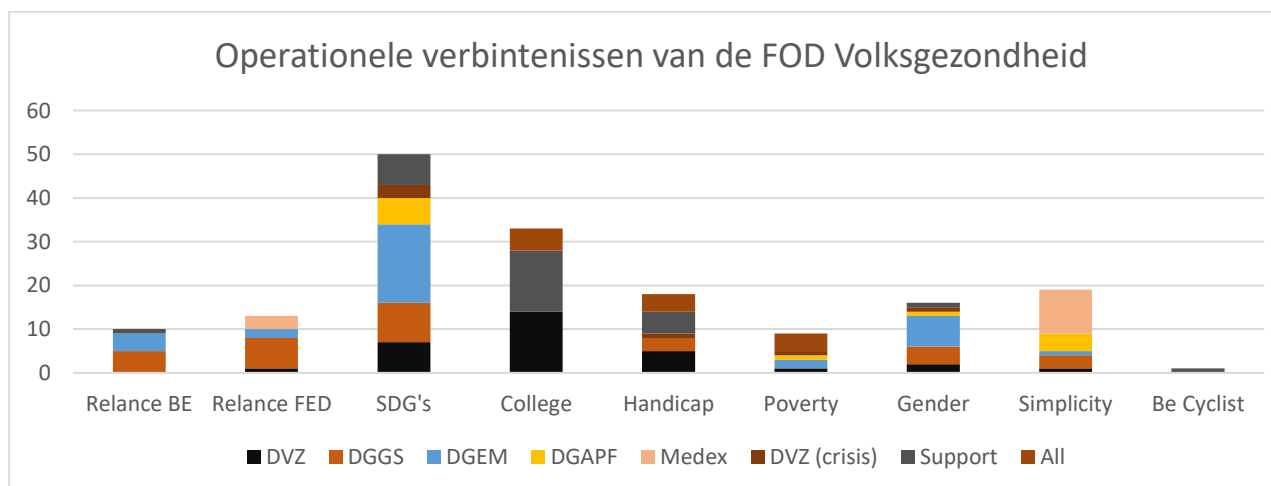
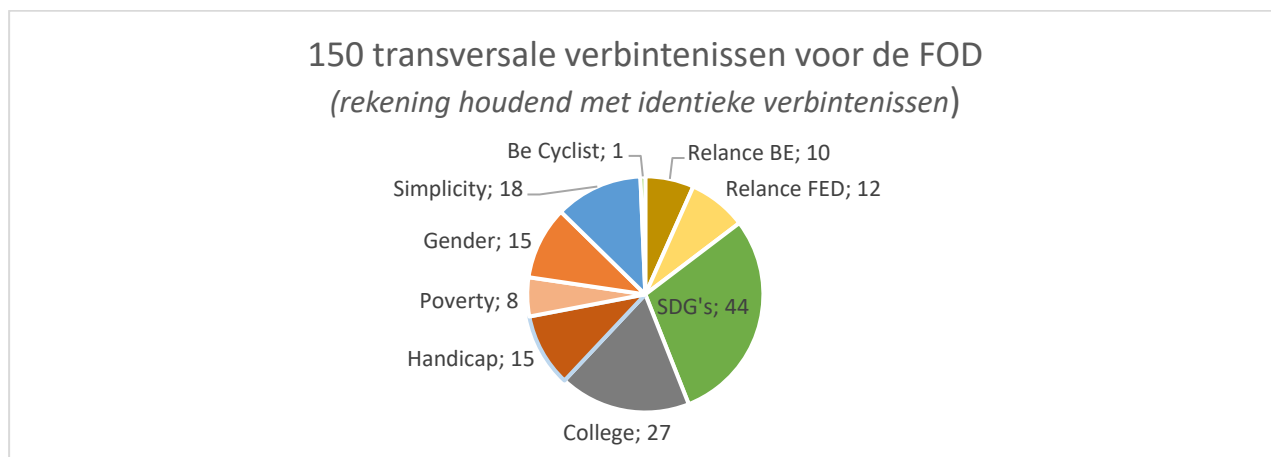
Op operationeel vlak en op het vlak van duurzame ontwikkeling draagt de FOD Volksgezondheid proactief bij tot het transversaal beleid inzake duurzame ontwikkeling, onder meer via:

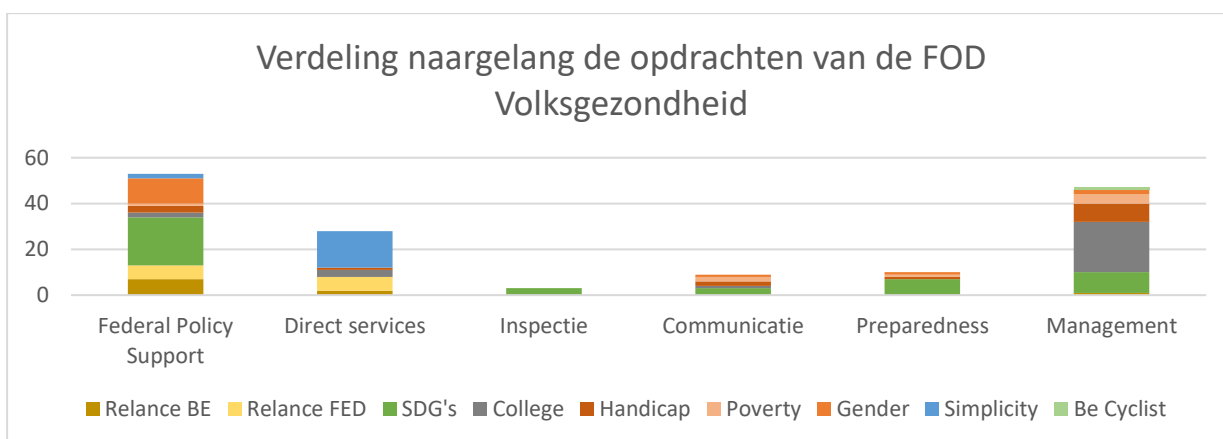
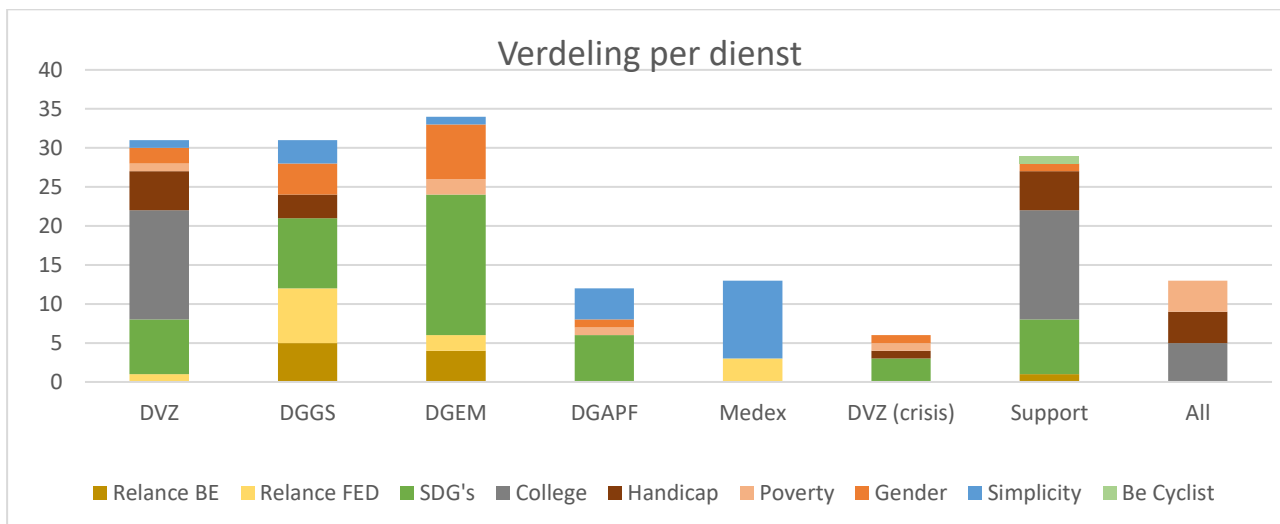
- De bijdrage van de FOD Volksgezondheid aan het beleid inzake duurzame ontwikkeling. De manier waarop de overheidsdienst zijn beleid kadert en koppelt aan de uitdagingen en doelen die zijn geformuleerd in de langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling en de Agenda 2030 van de Verenigde Naties (SDG's);
- Coördinatie van de bijdrage van de FOD Volksgezondheid aan de uitvoering van het federaal beleid inzake duurzame ontwikkeling, met inbegrip van de uitvoering van de maatregelen van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling die aan de FOD zijn toegewezen, de verwezenlijking van de doelstellingen van de langetermijnvisie inzake duurzame ontwikkeling en de Agenda 2030 van de Verenigde Naties (SDG's);
- Monitoring van en rapportage over de acties voor duurzame ontwikkeling van de FOD en van de acties van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling waarvoor de FOD het voortouw neemt.
- Het leveren van expertise in verband met de opdrachten van de FOD, waaronder de vertegenwoordiging van de FOD bij de ICDO (vertegenwoordiger van de FOD bij de ICDO, ad-hocondersteuning van experts) en de werkgroepen ervan (vertegenwoordiger van de FOD bij de ICDO, ad-hocexperten, leden van de cel ...).

In overeenstemming met de nieuwe regelgeving voor strategische plannen streeft de FOD Volksgezondheid ernaar de link tussen de doelstellingen van de FOD, de algemene beleidsnota's en zijn bijdrage aan de verschillende transversale federale plannen, waaronder het FPDO, structureel te versterken. In het besluit van de ministerraad van 3 juni 2022 wordt de lijst vastgelegd van transversale federale plannen waarvan de opvolging en uitvoering in het strategisch plan van een FOD/POD/ministerie moeten worden opgenomen. In zijn

ontwerp van strategisch plan (2022-2024) verbindt de FOD Volksgezondheid zich ertoe om in het kader van zijn bevoegdheden en middelen deel te nemen aan de redactie en/of uitvoering van de volgende federale/nationale plannen: Nationaal plan voor herstel en veerkracht; Herstel- en transitieplan; Federaal plan gender mainstreaming; Federaal actieplan mentale veerkracht op het werk; Jaarlijkse actieplannen voor de strijd tegen sociale fraude en sociale dumping; Federaal actieplan ter verbetering van de toegang van kmo's tot overheidsopdrachten; Federaal plan voor duurzame ontwikkeling; Corporate Social Responsibility Plan; Federaal actieplan administratieve vereenvoudiging; Federaal actieplan ter promotie van de fiets Be Cyclist; Strategisch plan diversiteit; Nationale cybersecuritystrategie; Federaal actieplan handicap; Federaal plan armoedebestrijding en ongelijkheden.

Sinds de wijziging bij koninklijk besluit van 21 december 2021 integreert de FOD Volksgezondheid daarom de opvolging van de acties van de federale transversale plannen, waaronder het FDPO, structureel en stapsgewijs in het jaarlijks bestuursplan en de monitoring. Eind 2022 vond een eerste analyse, classificatie, groepering en vergelijking plaats van de maatregelen in deze verschillende plannen volgens de opdrachten van de FOD Volksgezondheid, de betrokken diensten en het soort (operationele) verbintenissen. Dit resulteerde in een document met meer dan 150 verbintenissen/maatregelen.

Uit analyse van de monitoring- en rapporteringsprocessen m.b.t. deze plannen is ook gebleken dat deze regelmatig overbodig zijn, slecht of helemaal niet gecoördineerd worden en dat dezelfde informatie vaak door verschillende kanalen en instanties wordt opgevraagd, hetgeen leidt tot een aanzienlijke werklast voor de mensen die belast zijn met de procescoördinatie en informatieverstrekking op het niveau van de FOD. Stroomlijning en betere coördinatie van deze processen is dan ook van essentieel belang: er moet een denkoefening op gang worden gebracht over de monitoring- en rapporteringsprocessen voor het geheel van federale transversale plannen (met inbegrip van het FPDO), zodat de gevraagde informatie slechts één keer wordt verstrekt voor alle instanties die met die plannen belast zijn.

Voorts moeten deze processen in de tijd worden gecoördineerd met de plannings- en evaluatieprocessen van de jaarlijkse bestuursplannen en, bijgevolg, de strategische plannen.

2.2. Beschrijving van de maatregelen en acties van het FPDO die werden uitgevoerd in 2021 en 2022

Zoals eerder aangegeven in dit verslag, is het aantal maatregelen van het federaal plan voor duurzame ontwikkeling waarbij de diverse diensten van de FOD Volksgezondheid betrokken zijn allesbehalve min. In dit hoofdstuk kiezen we ervoor bepaalde resultaten en vorderingen op het conto van 2022 in de kijker te zetten (dit is dus geen exhaustieve opsomming).

2.2.1. Strijd tegen de illegale handel in dieren- en plantensoorten: oprichting van een forensisch houtcentrum

De 19de internationale conferentie over de internationale handel in bedreigde soorten (COP CITES) eindigde op 25 november 2022 in Panama met een positief resultaat voor onze delegatie.

Op initiatief van België werd de houtsoort Afrikaans padoek opgenomen in bijlage II van CITES, de lijst van soorten die met uitsterven bedreigd zijn als de handel daarin niet onder controle wordt gehouden. Het werk van onze delegatie was gericht op de niet-duurzame exploitatie van Afrikaans hout en de bescherming van olifanten. Een ervaren team, bestaande uit een wetenschappelijk adviseur, een specialist in Afrikaans hout en drie experts van de cel CITES van de FOD Volksgezondheid, coördineerde in naam van de EU de dossiers over de handel in wilde planten- en diersoorten (vierde grootste handel ter wereld) en olifanten.

Afrikaans padoek (*Pterocarpus spp.*), voornamelijk deze afkomstig uit het Congobekken, is wereldwijd een van de meest verhandelde houtsoorten. Deze Afrikaanse houtsoort, die wordt bedreigd door ontbossing, verandering van landgebruik en klimaatverandering, wordt steeds schaarser. Het Belgisch voorstel, dat door de EU wordt gesteund, biedt de mogelijkheid om alle Afrikaanse padoekhoutsoorten hetzelfde beschermingsniveau te bieden, zodat de controle op deze gevoelige markt kan worden versterkt. Tijdens de COP werd ook besloten andere Afrikaanse (*Khaya spp.* en *Azelia spp.*), Zuid-Amerikaanse en Centraal-Amerikaanse houtsoorten in bijlage II op te nemen. Met betrekking tot pernambukhout (*Paubrasilia echinata*), een inheemse houtsoort uit Brazilië, die wordt gebruikt voor de vervaardiging van strijkstokken voor snaarinstrumenten, werd de opname in bijlage II uitgebreid door ook de afgewerkte strijkstokken erin op te nemen.

De strijd tegen illegale houtkap en ontbossing is een constante bekommernis in ons land. In het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika werd onlangs een forensisch houtcentrum opgericht. Dankzij de modernste analysetechnieken kan nu gemakkelijker worden nagegaan wat de exacte herkomst van het hout is en of het voldoet aan de internationale en Europese wetgeving.

2.2.2. Een geheel van federale klimaatadaptatiemaatregelen ontwikkelen

Een faciliterend kader is essentieel om een doeltreffend adaptatiebeleid te voeren. Duidelijke doelstellingen en prioriteiten, goede kennis van de gevolgen van klimaatverandering en mogelijke oplossingen, de financiële middelen, adequate monitoring en evaluatie, en inclusieve bestuursprocessen zijn enkele van de elementen van dit faciliterend kader.

In zijn besluit van 2 april 2021 over de opvolging van de uitvoering van de federale klimaatbeleidslijnen en -maatregelen 2021-2030 heeft de ministerraad zich ertoe verbonden zo spoedig mogelijk een samenhangend geheel van maatregelen inzake klimaatadaptatie en veerkracht bij klimaatverandering te ontwikkelen. Deze verbintenis maakt deel uit van een van de roadmaps die de ministerraad in zijn besluit van 8 oktober 2021 heeft goedgekeurd.

Bij de ontwikkeling van federale adaptatiemaatregelen is rekening gehouden met een aantal beginselen die gebaseerd zijn op bepalingen en normen die op Europees of internationaal niveau zijn vastgesteld:

- Een adaptatiemaatregel kan negatieve gevolgen hebben voor andere aspecten van duurzaam beleid, zoals mitigatie, bescherming en instandhouding van biodiversiteit, transitie naar een circulaire economie of andere. Deze negatieve bijwerkingen moeten worden vermeden door het "*do no significant harm*"-beginsel toe te passen (geen ernstige afbreuk doen aan).
- Elk departement heeft de verantwoordelijkheid gekregen om bij de geplande maatregelen rekening te houden met gendermainstreaming. Daarvoor wordt ondersteuning door het *Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen* aangeboden.
- Voor elke maatregel is de samenwerking met het *Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting* onderzocht om rekening te houden met de mogelijke gevolgen voor mensen die in moeilijke sociaal-economische omstandigheden leven.

De adaptatiemaatregelen in het definitieve [voorontwerp van federale klimaatadaptatiemaatregelen](#) maken zoveel mogelijk gebruik van deze hefboomen en houden rekening met deze beginselen. Dit voorontwerp is tussen juni en september 2022 voor openbare raadpleging voorgelegd. Op basis van de resultaten van de openbare raadpleging werd het ontwerp herzien en eind 2022 ter definitieve goedkeuring voorgelegd aan de federale regering. Op het moment van de redactie van dit verslag zijn de besprekingen nog gaande, maar een federale roadmap wordt begin 2023 verwacht.

2.2.3. Een nieuw federaal plan voor een circulaire economie goedkeuren

Voortbouwend op en uitbreiding gevend aan een aantal beginselen uit het actieplan voor de circulaire economie voor een schoner en concurrerender Europa, verleende de regering eind december 2021 haar goedkeuring aan het nieuw federaal actieplan voor circulaire economie met 25 maatregelen, waaraan er nog 6 werden toegevoegd in september 2022. Dit federaal plan bevat acties om van het lineaire model van "ontginnen-produceren-consumeren-weggoien" af te stappen en naar een circulaire economie te evolueren. Door rekening te houden met de eindigheid van onze natuurlijke hulpbronnen, is dit circulaire model veerkrachtiger en beter aangepast om de huidige economische, geostrategische en milieuitdagingen het hoofd te bieden.

De maatregelen in dit actieplan focussen op de sectoren en productgroepen met de grootste ecologische voetafdruk en het meeste circulariteitspotentieel. Concreet zijn de maatregelen gericht op het volgende: het op de markt brengen van circulaire producten en diensten stimuleren, meer circulariteit in de productiemethoden bevorderen, zorgen voor de instrumenten die de transitie naar een circulaire economie bevorderen, en de vorderingen van deze transitie evalueren.

Die maatregelen houden rekening met de volgende prioriteitsgebieden: inzetten op concurrentievermogen en de creatie van kwaliteitsvolle jobs, klimaatverandering en biodiversiteitsverlies bestrijden, onze afhankelijkheid ten aanzien van de grondstoffen verminderen en de burgers integreren in het transitieproces.

2.2.4. Planning inzake gezondheids crises bijwerken zodat we ons land beter op toekomstige crises kunnen voorbereiden

De COVID-19-pandemie heeft veel gevraagd van de samenleving en ook van de overheden. De pandemie is nog niet voorbij en ondertussen duiken ook andere onvoorspelbare gezondheidsdreigingen op die telkens een specifieke aanpak vergen, denk maar aan de apenpokkenuitbraak in de zomer van 2022. Ook bij het uitbreken van het conflict in Oekraïne en de vluchtelingenstroom die volgde waren volksgezondheid en zorg belangrijke aandachtspunten.

In tussentijd blijven zowel in België als in de rest van Europa nog veel lessen te leren. Op basis van de aanbevelingen van de parlementaire commissie en een intense oefening met de verschillende gezondheidsadministraties van zowel de federale als de deelstaatoverheden, wil de FOD Volksgezondheid nu een aantal hervormingen doorvoeren om toekomstige gezondheids crises beter gewapend aan te pakken. De voorstellen bouwen voort op het werk van het Coronacommissariaat. Daarnaast worden ook de bestaande plannen op vlak van paraatheid, respons en herstel in het domein van gezondheids crises zowel op niveau van de overheid als bijvoorbeeld de ziekenhuissector aangepakt.

[De analyse van de FOD Volksgezondheid en de verbetervoorstellen](#) zijn opgemaakt volgens het *Strategic Framework for Emergency Preparedness* van de WHO. Deze analyse werd voorgesteld aan de parlementaire commissie Preparedness op 17 januari 2023.

We kunnen niet voorspellen met welke crisissen met impact op de volksgezondheid we in de toekomst nog te maken zullen hebben, laat staan hoe die crisissen zich zullen ontwikkelen. Daarom is een *algemene* paraatheid noodzakelijk. Het kader daarvoor is het *Generic Preparedness Plan* waar de FOD Volksgezondheid aan werkt. Het verder op punt stellen van dit generieke kader, en van een *Pandemic Preparedness Plan* dat er in past (en door de Europese Commissie aan alle lidstaten gevraagd wordt tegen 27 december 2023) is een topprioriteit voor de FOD Volksgezondheid.

Om voorbereid te zijn op een toekomstige gezondheids crisis is ook deelname aan Europese en internationale initiatieven belangrijk. Daarom is de FOD Volksgezondheid actief betrokken bij de *Health Emergency Preparedness and Response Authority* (HERA) van de Europese Unie en bij de denkoefeningen van de OESO en de WHO over de veerkracht van gezondheidssystemen. Ten slotte is het belangrijk dat ons crisisbeleid door derden - in dit geval door de OESO - wordt geëvalueerd.

3. Duurzaam beheer interne werking van de FOD Volksgezondheid

Voor 2022 was de doelstelling van de FOD Volksgezondheid de EMAS-certificering te behouden en tegelijk uit te breiden en aan te passen aan het nieuwe Galileegebouw. N.a.v. de interne en externe audits in 2022 hebben wij de gegevens en de in 2021 aangebrachte wijzigingen geëvalueerd, het milieubeleid aan dit nieuwe kader (Eurostation en Galilee) aangepast en de milieuanalyse van de context en de kernactiviteiten van de FOD bijgewerkt.

Drie kleinere non-conformiteiten werden ons gemeld (NCm): twee in verband met het beheer van de gebouwen en een m.b.t. tot het opnemen van het bedrijfsrestaurant in de interne audit voor EMAS. Onze diensten (1FM) werken momenteel aan oplossingen voor deze kleinere non-conformiteiten en ook aan de andere verbetervoorstellen en het klachtenbeheer m.b.t. het milieubeheersysteem.

In het kader van de externe audit van september 2022 namen wij kennis van 10 positieve punten, 7 verbetermogelijkheden en 21 aandachtspunten.

Het EMAS-team behandelt de klachten in verband met het milieu in onze twee hoofdgebouwen Galilee en Eurostation. Wij volgen zo nauwgezet mogelijk de milieuwetgeving die van toepassing is op onze gebouwen, zoals het Brusselse PLAGE (Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie) en bedrijfsvervoerplan (BVP). Voor de follow-up van de reglementaire controle overeenkomstig de milieuvoorschriften maken wij gebruik van de diensten van een bedrijf dat ervoor zorgt dat onze technische installaties in orde zijn.

Wat duurzaam vervoer betreft hebben we voor het woon-werkverkeer van onze medewerkers sinds de verhuizing van het merendeel van onze diensten naar het Galileegebouw het Go Healthy Package ingevoerd. Voor de buitenlandse dienstreizen van onze medewerkers zorgen we dat er steeds koolstofcompensatie is voor hun verplaatsingen met het vliegtuig, de trein of de wagen.

Nieuwe medewerkers worden steevast uitgenodigd om een e-learning te volgen over ons EMAS-systeem. Daarnaast werken wij voortdurend aan de bewustwording van onze medewerkers via onze interne communicatiekanalen.

De [milieuverklaring 2022](#) over de gegevens m.b.t. 2021 is beschikbaar op onze website.

10. FOD Justitie

nc

(de heer Michiel Maertens, lid van de ICDO, en mevrouw Marie Collard, plaastvervangster)

De Federale Overheidsdienst (FOD) Economie wil bouwen aan de economie van morgen, voor consumenten en ondernemingen. De FOD Economie voorziet dan ook de hefboomen voor een competitieve, goedwerkende en duurzame economie. Duurzaamheid vormt een belangrijk strategisch accent voor deze legislatuur. De FOD streeft naar een slimme, duurzame en inclusieve economie. Een economie die circulair werkt, maar ook het sociale facet niet uit het oog verliest. Hiervoor neemt de FOD deel aan het economisch beleid en werkt ze mee aan het vastleggen van een modern wettelijk kader voor de Belgische economie, rekening houdend met de institutionele, Europese en internationale context. De bescherming van de consumenten en de ondernemingen, met specifieke aandacht voor de kmo's, staat hierbij centraal.

1. De DO-cel in 2022

Het beleid van de FOD rond duurzame ontwikkeling wordt gecoördineerd door de cel duurzame ontwikkeling waarin één vertegenwoordiger van alle diensten in vertegenwoordigd is. De acties die hieruit volgen, komen soms op eigen initiatief, maar ook uit federale, Belgische, Europese of zelfs internationale verplichtingen. In de cel huist een vertegenwoordiger die deelneemt aan de vergaderingen van de Interdepartementale Commissie aan Duurzame Ontwikkeling (ICDO) die het federale duurzaamheidsbeleid coördineert.

Op het internationaal toneel is de Agenda 2030 van de Verenigde Naties (VN) de belangrijkste verbintenis. Deze agenda beschrijft de 17 duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's in het Engels) waaraan België zich toe verbonden heeft om deze in 2030 te behalen.

De cel Duurzame Ontwikkeling heeft in de loop van 2022 voornamelijk grote projecten gecoördineerd zoals het Actieplan Duurzame Ontwikkeling en de rapportage van de acties van de FOD Economie binnen het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling .

Daarnaast werden unieke opdrachten uitgevoerd, zoals de drie duurzaamheidsmatrices die werden opgesteld voor de Ministers Dermagne, Van der Straeten en Clarinval. Hiermee werden de bijdrages van de Ministers aan de verschillende SDG's gemeten in de politieke beleidsnota's.

De cel coördineerde ook de bijdrage van de FOD Economie aan het Voluntary National Review (VNR). Met dit rapport communiceert België zijn vooruitgang aan de VN rond het behalen van de Agenda 2030 doelstellingen.

2. Bijdrage van de FOD Economie aan de maatregelen en acties van het FPDO

De FOD Economie werkt binnen zijn bevoegdheden om de SDG's te behalen. Duurzaamheid is bovendien niet enkel één van de vijf waarden van de FOD maar behoort ook tot een strategisch accent binnen ons nieuw strategisch plan. De verschillende duurzame ontwikkelingsacties worden jaarlijks gebundeld in ons Actieplan Duurzame Ontwikkeling. Elke dienst binnen onze FOD heeft in het actieplan zijn eigen prioriteiten opgenomen voor het komende jaar.

Dit zijn zijn bijdragen aan het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling:

- De communicatiedienst evalueerde de mogelijkheid tot het aanbieden van een chatbox in het contactcenter en vertaalde de website naar het Duits en Engels om de toegankelijkheid tot informatie voor burgers en ondernemingen te verbeteren.
- Voor het jaar 2022 werkte de directie Energie aan het vergroenen van onze energiebevoorrading. Dit door enerzijds het tenderingsmechanisme voor offshore windenergie uit te rollen en mogelijke uitbreidingen te onderzoeken van onze offshore windmolenparken. Anderzijds schreef de dienst een projectoproep uit die zich richt tot innovatieve projecten inzake waterstof.
- De directie Economische Reglementering werkte aan een groot aantal verschillende projecten. Ten eerste lanceerde de directie de projectoproep Women in Digital om een grotere participatie te bekomen van vrouwen in de digitale wereld en hiermee meer digitale inclusie te verkrijgen. Ten tweede werd gewerkt aan een omzetting van de nieuwe Europese richtlijn rond het publiceren van niet-financiële informatie (duurzaamheidsverslaggeving). Ten derde wordt met Consumer Connect een nieuw consumentenloket aangeboden om consumenten meer over hun rechten te informeren.
- Bij de directie Internationale Economie en Economische Analyses werd voornamelijk ingezet op het Federaal Actieplan Circulaire Economie. Binnen het nationale Plan voor Herstel en Veerkracht kreeg de dienst een budget voor de Belgium Builds Back Circular actie waarin een projectoproep wordt voorbereid voor de vervanging van gevaarlijke chemische stoffen. Om de uitdagingen van de financiële middelen voor circulaire activiteiten in kaart te brengen, werd samen met de partners op 22/11/2022 een seminarie georganiseerd om naar oplossingen te zoeken.
- De directie KMO-beleid zette in op het Federaal Actieplan Circulaire Economie, via de actie Belgium Builds Back Circular, onderdeel van het nationale Plan voor Herstel en Veerkracht (sensibiliseren en informeren van de kmo's rond circulaire economie : zelfbeoordelingsinstrument, website, bewustmakings- en informatiecampagnes voor kmo's over de circulaire economie gedurende drie jaar). Via een sensibiliseringscampagne en de ontwikkeling van een cybersecurity-scan werden de kmo verder ondersteund bij het bestrijden van cyberaanvallen. De directie zet ook in op de bescherming van kwetsbare economische actoren via studies en projecten die het vrouwelijk en divers ondernemerschap ondersteunen. De Directie ondersteunde ook zijn ambachtslieden via een wetswijziging en werkt aan de digitalisering van de behandeling voor de erkenning als ambachtsman.
- De algemene directie Kwaliteit en Veiligheid zette verder in op het verduurzamen van de zandwinning en het ontwikkelen van een platform van nanodeeltjes.
- De Economische Inspectie zorgde via controles voor de naleving van de regelgeving rond misleidende milieucclaims (greenwashing) en de transparantie van informatie

over tweedehandsvoertuigen (car-pass). Zij intensiverden ook hun controles rond het bestrijden van gemakkelijk krediet om de consument beter te beschermen. In 2023 start de directie een nieuw onderzoek rond energielabels op voor het informeren van de consument over de duurzaamheid en het energieverbruik van elektrische huishoudtoestellen.

- Statbel produceerde kwaliteitsvolle statistieken die de politiek van duurzame ontwikkeling ondersteunt, bijvoorbeeld door gegevens te publiceren rond recyclage, productie, gelijkheid, verkeersdoden en de impact van Corona op armoede. Statbel is ook de basisleverancier van een aantal indicatoren over de armoedebestrijding, onderwijs en werkgelegenheid die gebruikt worden om de opvolging te verzekeren over de geboekte vooruitgang van België om de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) te behalen. Zo participeert Statbel, in samenwerking met de partners van het Interfederaal Instituut van de Statistiek (IIS), aan het bijhouden en de ontwikkeling van een databank van indicatoren die nodig zijn voor de statistische annex van de 'National Voluntary Review' van de SDG's, ontwikkeld door de Verenigde Naties.
- Deelname van de FOD aan externe coördinatieorganen : De FOD vertegenwoordigt de Federale Overheid binnen het Bureau van intra-belgische Platform Circulaire Economie. In het kader van het nieuwe mandaat van het platform, nemen zijn experts actief deel aan zijn verschillende werkgroepen (Ecodesign, indicatoren, Juridisch, Fiscaliteit en financiering).

3. Duurzaam beheer interne werking van de FOD Economie

Al enkele jaren zet de FOD Economie zich resoluut in voor de integratie van de principes van duurzame ontwikkeling in zijn werking. Wij voerden een milieubeheersysteem in en verkregen in 2008 de ISO 14001-certificatie en daarna de EMAS-registratie (Eco Management and Audit Scheme).

Onze FOD verbetert zijn milieuprestaties dan ook voortdurend, wat tot uiting komt in talrijke concrete acties in de volgende EMAS-domeinen:

- besparing van hulpbronnen (energie, water, papier, enz.);
- beleid inzake het beheer van afvalstoffen en gevaarlijke producten;
- beleid om onze CO₂-uitstoot te beperken;
- aankoopbeleid;
- mobiliteitsbeleid.

Om die EMAS/ISO14001-certificering te verkrijgen, moet een milieuverklaring worden opgesteld. In die verklaring wordt jaarlijks verslag uitgebracht over de behaalde resultaten met betrekking tot de ontwikkeling van de milieu-indicatoren en -doelstellingen.

De verbetering van onze milieuprestaties is te danken aan de doelstellingen en streefcijfers die zijn vastgesteld in het kader van het milieubeheersysteem dat binnen de FOD Economie is opgezet. In overeenstemming met het milieubeleid worden die doelstellingen door het Directiecomité gevalideerd. Vervolgens worden ze geconcretiseerd in een actieprogramma.

De te ondernemen acties worden gekozen op basis van de resultaten van de milieuanalyse, van de reglementaire conformiteitsaudit en van de vastgestelde niet-nalevingen. Ook de

budgettaire, menselijke en logistieke middelen of de technische haalbaarheid worden in aanmerking genomen.

Voor de cyclus 2021-2023 zijn nieuwe doelstellingen opgesteld op basis van de analyse van de context van onze organisatie en onze uitdagingen. Met het oog op het continu verbeteren van onze milieuprestaties hebben we ook rekening gehouden met het sectorale referentiedocument betreffende de beste praktijken op gebied van milieubeheer, specifieke milieuprestatie-indicatoren en “benchmarks of excellence” voor de overheidssector. Bij de ontwikkeling van die doelstellingen is ook rekening gehouden met de budgettaire, menselijke en logistieke middelen en met de technische haalbaarheid.

De doelstellingen voor deze cyclus werden door het EMAS-netwerk vastgelegd en op 30 maart 2021 door het Directiecomité goedgekeurd.

De voornaamste doelstellingen van dat milieuprogramma zijn:

- Vermindering van de uitstoot van broeikasgassen;
- Vermindering van het verbruik van primaire energie dankzij een efficiënt energieverbruik;
- Zorgen voor een efficiënt waterverbruik;
- Afval voorkomen en verminderen, materialen hergebruiken en recycling promoten;
- Vermindering van het papierverbruik en gebruik van gerecycleerd papier en papier met hoge milieuprestaties.

Om onze doelstellingen te bereiken, hebben wij ook een milieuprogramma.

Het beleid van de FOD is erop gericht onze hulpbronnen gedurende hun hele levenscyclus efficiënter te gebruiken. Dat impliceert een globale reflectie over de aankopen en de wens om waar mogelijk hergebruik en recycling te bevorderen (meubilair, kantooruitrusting, enz.).

Om zijn duurzaam aankoopbeleid verder te verbeteren, heeft de FOD voor het eerst specifieke doelstellingen vastgelegd voor kantoorbenodigdheden, papier en schoonmaakproducten.

Op het vlak van mobiliteit blijven wij ons inspannen om zachte mobiliteit aan te moedigen.

Omdat we met heel wat personeelsleden zijn, hebben hun verplaatsingen (woon-werkverkeer en dienstreizen) een aanzienlijk milieueffect in termen van uitstoot van deeltjes en verontreinigende stoffen en verbruik van hulpbronnen. Om een duurzaam mobiliteitsbeleid te voeren, heeft de FOD Economie verschillende acties ondernomen: een telewerkbeleid, de mogelijkheid om in een satellietkantoor te werken, gratis woon-werkverkeer met het openbaar vervoer, het voorzien van fietsenstallingen en douches voor fietsers, en de vergroening van het wagenpark.

Tot slot zetten wij onze inspanningen op het gebied van milieubeheer voort om onze milieuprestaties te verbeteren.

12. Ministerie van Defensie

(de heer Hannes De Reu, lid van de ICDO)

1. De DO-cel in 2022

1.1. Samenstelling van de DO-cel en plaats in het organigram

De cel DO bestaat uit een persoon op het niveau van het kabinet van de Chef Defensie, meer precies binnen de sectie Governance Support, die rechtstreeks rapporteert aan de Vice Chief of Defence (VCHOD). Deze persoon is de coördinator Duurzame Ontwikkelingen en werkt afhankelijk van het onderwerp samen met de verantwoordelijken van de relevante diensten die instaan voor de uitvoering van het beleid. In 2022 werd de functie van coördinator DO tot 04 Juli waargenomen door Thomas Fallentheyne (Attaché) en vanaf 04 Juli door Hannes De Reu (Onderluitenant).

1.2. Activiteiten in 2022

Defensie draagt actief bij aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de federale overheid en heeft de ambitie om zelf een meer duurzame organisatie te worden in overeenstemming met de opdracht en de geplande transformatie van Defensie. De acties duurzame ontwikkeling kaderen met name binnen de Agenda 2030 en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (of SDG's - Sustainable Development Goals) van de Verenigde Naties en dragen bij tot de Langetermijnvisie inzake Duurzame Ontwikkeling van de federale overheid en de klimaatdoelstellingen die voortvloeien uit het klimaatakkoord van Parijs (EU Green Deal, Nationaal Energie en Klimaatplan...).

Defensie werkte in 2022 met een jaarlijks actieplan, waarin het jaarlijkse deel van de verschillende plannen van de departementen en Directoraten-Generaal werd samengebracht en geconsolideerd volgens het 5P-principe: people, prosperity, planet, partnership and peace. Dit plan werd ingediend bij het ICDO.

Defensie nam in 2022 deel aan de plenaire vergaderingen van het ICDO, de lerende netwerken en de werkgroep duurzame overheidsopdrachten van het ICDO. Bovendien was Defensie vertegenwoordigd op het SDG-forum van het FIDO, werd er een bijdrage geschreven voor de Voluntary National Review en de beleidsnota van de minister van Defensie.

Defensie heeft ook deelgenomen aan de klimaattafels bij de herziening van het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP). De bijdrage van Defensie was zowel op de plenaire gedeelten als in de verschillende relevante werkgroepen, zoals energie, transport en mobiliteit, circulaire economie en overheidsgebouwen. Op internationaal niveau nam de cel Duurzame Ontwikkeling van Defensie deel aan verschillende bijeenkomsten van de Europese Unie en de NAVO die gericht waren op milieu en klimaat in de context van Defensie.

Het DO-beleid is opgenomen in verschillende beleidsdocumenten zoals het Bedrijfsplan en het Policy Handboek. De coördinator Duurzame Ontwikkeling droeg actief bij aan de herziening van deze documenten.

2. De bijdrage van de Ministerie van Defensie aan de maatregelen en acties van het FPDO

2.1. Strategische aanpak van de dienst in termen van integratie en implementatie van het FPDO

Defensie is betrokken bij 62 acties opgenomen in het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling (FDPO). Het FPDO en de opvolging van de acties waarbij Defensie betrokken is werd opgenomen in het nieuwe Bedrijfsplan 2023-2026. Defensie heeft echter een specifieke rol en werkmethode ten opzichte van de Federale Overheidsdiensten. Daarom moet ook gekeken worden naar de optimale wijze waarop Defensie, rekening houdende met die eigenheid, kan bijdragen aan de uitvoering van dit plan.

De coördinatie van de uitvoering van de acties van het FPDO gebeurt door de coördinator Duurzame Ontwikkeling.

2.2. Beschrijving van maatregelen en acties van het FPDO geïmplementeerd in 2021 (oktober tot dec)-2022

Defensie heeft deze periode verschillende maatregelen en acties uitgevoerd of opgestart die onderdeel zijn van het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling (FPDO). Hieronder vindt u een overzicht hiervan:

De richtlijnen:

- De SDG's werden opgenomen als bijlage van de beleidsnota van de minister van Defensie. Hoewel de SDG's nog niet volledig geïntegreerd zijn in de strategische en operationele plannen van Defensie, werd er wel een belangrijke stap hiertoe gezet door opname van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen in het Bedrijfsplan 2023-2026 en het nieuwe Policy Handboek van Defensie. In uitvoering van maatregel betrekking met monitoring, wordt jaarlijks via het ICDO-verslag uitgebracht over de acties duurzame ontwikkeling binnen Defensie.
- Er werden stappen ondernomen in de uitvoering van maatregel betrekking met de integratie van de SDG's. De SDG's zijn met name opgenomen in de beleidsnota van de minister en worden vermeld in het nieuwe Policy Handbook en het Bedrijfsplan Defensie 2023-2026. Om tot een systematische communicatie te komen dienen nog stappen gezet te worden.
- De politieke en administratieve coördinatie van de uitvoering van de Agenda 2030 wordt verzekerd door de actieve deelname aan de werkzaamheden van de ICDO door de coördinator duurzame ontwikkeling van Defensie.
- Er worden doorlopend inspanningen gedaan om het civiele wagenpark van Defensie te vergroenen en te rationaliseren. Dit gebeurt rekening houdend met de beschikbare middelen en de voorziene vernieuwing van het wagenpark. Hiermee wordt bijgedragen aan een andere maatregel van het FPDO.

- Op donderdag 24 november presenteerde het Directoraat-Generaal Leefmilieu, in samenwerking met onder andere Defensie, het BiodiversiScape-programma. Dit programma heeft als doel om de biodiversiteit in landschappen en gebouwen op federale domeinen te versterken. Na een verkennende analyse werden twee locaties geselecteerd om een pilootproject te starten: de KMS in hartje Brussel en de campus van de KSOO in Saffraanberg, Sint-Truiden. Met dit project werkt Defensie aan de uitvoering van twee aanvullende maatregelen van het FPDO.

Interdepartementale acties:

- Tot slot werden er acties georganiseerd op de internationale dag van de rechten van de vrouw (08 maart), de internationale dag tegen racisme en discriminatie (21 maart), de internationale dag tegen homo- en transfobie (17 mei) en de internationale dag tegen geweld op vrouwen (25 november).
- Bovendien is het ministerie van Defensie vertegenwoordigd binnen het Netwerk federale ambtenaren "Strijd tegen armoede". Hier wordt gewerkt aan maatregel waarin een voorontwerp van protocol wordt opgesteld om acties te beschrijven die binnen de federale bevoegdheid vallen in de strijd tegen dak- en thuisloosheid.

3. Duurzaam beheer interne werking van de Ministerie van Defensie

3.1. Milieubeheer

Om haar milieubeleid uit te voeren, heeft Defensie het Bedrijfsintern Milieuzorgsysteem ingevoerd. Het Milieucharter Defensie vormt het hart van dit milieumanagementsysteem. In dit charter staat dat Defensie zich engageert om de milieubelasting van haar activiteiten en installaties te verminderen of te beperken, en om haar milieuprestaties continu te verbeteren.

3.2. Duurzame mobiliteit

Defensie promoot duurzame mobiliteit op verschillende wijzen:

- Gratis abonnement openbaarvervoer (NMBS, TEC, De Lijn, MIVB) voor verplaatsing woon-werk.
- Deelsysteem wagens (commerciële voertuigen) voor dienstverplaatsingen waardoor verplaatsing woon-werk met de wagen niet nodig is zelf indien de dienst het gebruik van een wagen noodzakelijk maakt.
- Indien het aanbod openbaarvervoer onvoldoende is om een aantrekkelijk alternatief voor de wagen te vormen kan onze dienst Ecomobiliteit eigen pendeldiensten organiseren.
- Fietsen wordt aangemoedigd doormiddel van een fietsvergoeding. Deze is ook combineerbaar met een abonnement op het openbaar vervoer om aldus deze combinatie van duurzame vervoersmodi aan te moedigen.
- Naast reguliere fietsen worden ook andere transportmodi zoals speed pedelec, driewieler, step, skateboard, rollerblades of rolschaatsen goedgekeurd, zolang de

belangrijkste drijvende kracht verstrekt wordt door de gebruiker in zittende, liggende of staande houding.

- We investeerden ook in aangepaste infrastructuur voor fietsen. O.m door plaatsing overdekte fietsstallingen. In de KMS werd zelf een volledig afzonderlijke fietsingang voorzien.
- De scope van trajecten wordt breed beschouwd. Niet alleen het woon-werkverkeer waar de werknemer zijn hoofdaffectatie heeft wordt in rekening genomen, maar de effectieve plaats van het werk. Dit houdt in dat werken in een dichtbij gelegen satellietkantoor ook recht geeft op een fietsvergoeding, wat een extra stimulans kan zijn om hier ook naartoe te fietsen.

Tevens wordt het wagenpark van Defensie systematisch gemoderniseerd en voor voertuigen voor niet-militair gebruik wordt steeds de voorkeur gegeven aan de meer ecologische modellen, rekening houdend met de beschikbare budgettaire middelen. Tevens worden sommige keuzes beïnvloed door samenwerkingen met strategische partners.

3.3. Gezonde voeding

In het kader van een project om gezonde en aangepaste voeding te verschaffen in de bedrijfsrestaurants (messes) van Defensie werd in 2022 een testcase uitgevoerd in de mess van Rocourt. Het is de bedoeling om op basis van deze testcase dit principe in de komende jaren geleidelijk in te voeren in alle messes.

3.4. Inclusie

In 2022 vonden er 75 voorstellingen plaats van het diversiteitstheater. Bovendien werd een nieuw contract afgesloten voor 2023 met specifieke aandacht voor gender. Een werkgroep werd opgericht met als doel het diversiteitsbeleid te laten evolueren naar een inclusiebeleid. In 2023 zal het beleid worden uitgewerkt en een globaal actieplan inclusie opgesteld worden.

3.5. Defensie als Sociale lift

- Project NEET: In samenwerking met lokale partners werden in 2022 over heel het land infomomenten voor de doelgroep georganiseerd. De eerste rekruteringen die hieruit voortvloeiden vonden intussen plaats.
- Project REBOOT4YOU: Het raamakkoord met de industriële partners REBOOT4YOU maakt het Defensie onder andere mogelijk de aanwervings- en opleidingsinspanningen van Defensie te versterken en opent de weg naar een loopbaan binnen en buiten Defensie via de Reserve. Samenwerkingsakkoorden met industriële partners werden in juni 2022 ondertekend. Daarna werd ingezet op de concretisering van deze samenwerking doormiddel van samenwerkingsakkoorden.

3.6. Waarden

Er werd een nieuw waardenkader ontwikkeld voor het al het personeel van Defensie. In dit kader wordt o.m veel belang gehecht aan de waarde 'respect'.

3.7. Duurzame HR

In het kader van de NEW WAY OF WORKING (NWOW) heeft Defensie het BE WELL-programma ingevoerd. Dit programma heeft als doel het welzijn van de medewerkers te verbeteren. Dit programma bevat financiële voordelen en nieuwe individuele uitrusting, evenals praktijken gericht op het welzijn van de werknemers, onder de noemer FEEL GOOD & WORK WELL.

Deze praktijken en instrumenten zijn ontwikkeld door DG HR, in samenwerking met DG H&WB, met als doel het welzijn van de werknemers te verbeteren, omdat een tevreden werknemer een gemotiveerde en efficiënte werknemer is. Sinds 2022 kunnen alle stafdepartementen die dat wensen deelnemen. Het doel is om tegen eind 2023 deze praktijken structureel te verankeren, wat betekent dat er voldoende capaciteit (personeel) moet zijn om dit op lange termijn uit te voeren. In de loop van het eerste trimester van 2023 zullen deze praktijken ook uitgerold worden naar de eenheden. Deelname blijft steeds op vrijwillige basis.

13. POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid

(de heer Jean-Marc Dubois, lid van de ICDO, en de heer Philippe Frings, plaatsvervanger)

1. De DO-cel in 2022

In 2022 is de cel DO van de POD Maatschappelijke Integratie twee maal samengekomen om na te denken over de sensibiliseringsacties die gedurende het ganse jaar moeten worden uitgevoerd. De uitgevoerde acties worden vermeld in het journaal DO, die online te vinden is op onze home page memopoint. Dit journaal stelt de groep voor, duurzame ontwikkeling, de federale instellingen bevoegd voor DO, de verbintenissen DO van de POD en het actieprogramma dat gedragen wordt door de groep DO.

Deze acties hadden vooral betrekking op drie thematieken : afvalbestrijding, energiebesparingen en bio-voedsel. Betreffende afval hebben we een quiz wedstrijd georganiseerd, het personeel geïnformeerd over de hoeveelheid afval van de POD en de repair cafés, en het akkoord van de directie gehad om op alle verdiepingen in de keuken een bord te plaatsen om de uitwisseling van diensten en materiaal tussen de medewerkers te bevorderen. Betreffende energie hebben we het personeel de gelegenheid gegeven om tips over hun private energiebesparingen uit te wisselen. Ten slotte, betreffende bio-voedsel, hebben we onze medewerkers een selectie van bio-restaurants bezorgd (adressen, telefoon, website), die op minder dan 20 minuten lopen van de FINTO zich bevinden.

We hebben ook op de fiets een bezoek gebracht aan het kabinet van minister Lalieux, om de cel DO en haar acties voor te stellen en een middagatelier georganiseerd over de resultaten van België ten opzicht van de SDG.

2. De bijdrage van de POD Maatschappelijke Integratie aan de maatregelen en acties van het FPDO

De POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en Grootstedenbeleid heeft als missie het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van een inclusief federaal beleid voor maatschappelijke integratie, zodat de sociale grondrechten aan iedereen op duurzame wijze gegarandeerd worden.

Op deze manier is de POD MI rechtstreeks betrokken bij de invoering van de reglementering. De POD informeert zijn doelpubliek en zijn partners, geeft hen raad over de maatregelen en acties en beheert de financiële stromen van en naar zijn partners.

De belangrijkste partners van de POD zijn de OCMW's, die op het terrein werken om de integratie te bevorderen van de armste personen in onze maatschappij, met behulp van verschillende instrumenten: het leefloon, tewerkstelling en arbeidstrajectbegeleiding,

dringende medische hulp, de verwarmingstoelage, schuldbemiddeling en budgetbegeleiding, enz. Andere partners zijn de werkwinkels, de sociale huizen, het sociaal stookoliefonds, enz.

De POD is eveneens actief op het vlak van de preventie en de bestrijding van armoede.

Wij halen hier de belangrijkste maatregelen en acties aan die, volgens ons, bijdragen tot duurzame ontwikkeling. Zij houden verband met de SDG 1 (armoede), 2 (honger), 5 (gendergelijkheid), 7 (energie), 10 (ongelijkheid), 11 (duurzame steden en gemeenschappen) en 16 (vrede & rechtvaardigheid).

In 2020 zijn we gestart met het opstellen van het vierde federaal plan armoedebestrijding (2020-2023). In 2022 is het plan door de regering goedgekeurd. Dit is het resultaat van structureel overleg met verenigingen waar armen het woord nemen en federale administraties. Elke minister is verantwoordelijk voor de acties die onder zijn/haar bevoegdheid vallen.

Het voorkomen en bestrijden van armoede kan worden behandeld in functie van de doelgroepen:

- Wat kinderarmoedebestrijding betreft, heeft de Europese Raad de *Child Guarantee* goedgekeurd in juni 2021. België heeft zich ertoe verbonden om voor 15 maart 2022 een nationaal actieplan op te stellen tegen 2030, gecoördineerd door de POD MI. Eind 2021 subsidieerde de POD de 10 OCMW's geselecteerd die het grootste aantal gezinnen in armoede ondersteunen. Zij voerden vernieuwende projecten uit. Eind 2022 werden acht van deze projecten met één jaar verlengd en konden acht nieuwe OCMW's een subsidiejaar bekomen binnen hetzelfde kader.
- Op het vlak van armoedebestrijding bij gezinnen heeft de POD tot begin 2021 het project van de lokale overlegplatformen ondersteund, dat de uitwisseling tot doel had van goede praktijken tussen 20 OCMW's. Dit heeft geleid tot een impactstudie door KPMG, die een vademecum heeft opgesteld voor alle OCMW's in verband met de lancering en de ontwikkeling van dit soort uitwisselingen.
- Wat de armoedebestrijding bij vrouwen betreft, heeft het project Miriam een specifieke begeleiding tot doel van alleenstaande vrouwen in een kwetsbare situatie door de OCMW's, om deze kwetsbaarheid te verminderen en hun maatschappelijke en professionele integratie te bevorderen. De begeleiding is tegelijk collectief en individueel. Het programma werd uitgevoerd met de OCMW's van Namen, Charleroi, Molenbeek, Leuven en Gent (2016-2017), Antwerpen, Oostende, Genk, Luik, Bergen en Brussel (2018-2019) en Anderlecht, La Louvière, Mechelen, Schaarbeek, Seraing en Sint-Niklaas (2020-2021). In 2022 heeft de minister belast met armoedebestrijding het jaarbudget van het programma met 4,5 miljoen euro verhoogd. Een projectoproep heeft ertoe geleid om 33 projecten in 39 OCMW's te ondersteunen. In totaal zullen jaarlijks 1080 alleenstaande moeders begeleid worden. De steun gaat van het versterken van een positief zelfbeeld tot het zoeken naar een opleiding, tewerkstelling of huisvesting. Het zorgt voor de verbetering van de levensomstandigheden en versterkt het vermogen tot zelfstandigheid van deze vrouwen (*empowerment*).

De non-take up van rechten treft eerst en vooral de personen in armoede, omdat ze hun rechten niet kennen of omdat ze deze niet kunnen laten gelden. In 2020 is een werkgroep «

non take up » ontstaan, onder de coördinatie van de POD, met daarin medewerkers van de POD en van de FOD Sociale Zekerheid, maar ook vertegenwoordigers van de openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ) en van de ziekenfondsen. In 2021 heeft hij de creatie van een werkgroep voorgesteld voor “de invoering, de opvolging en de evaluatie voorgesteld van een programma voor een betere toegang tot de sociale uitkeringen en tot afgeleide rechten”, een programma “beheerd door de drie administraties (POD MI/FOD SZ/DG HAN) die onder de bevoegdheid van de Minister vallen”. Er werden vier werkassen vastgelegd : de vereenvoudiging van de reglementering (statuten, drempels, berekening van de bestaansmiddelen bij maatschappelijke hulp), automatisering van de rechten, werken aan het administratieve keurslijf en de opvang van sociale innovatieprojecten in termen van non-take-up. Deze WG is niet gevormd, maar in 2022 zijn projecten door de bevoegde diensten en instellingen uitgevoerd (harmonisering van statuten, drempels en inkomens, OCMW online) en is een projectoproep naar OCMW’s gelanceerd om bestrijding van NTU te steunen via proactieve identificatie van de rechthebbenden.

Op het vlak van de bestrijding tegen dakloosheid werken sinds 2016 twee Housing First experts bij de POD MI als steunpunt voor de experimenten die in meerdere Belgische steden worden gevoerd. Ze zorgen voor de coherentie van de praktijken en organiseren uitwisselingsmomenten en opleidingen voor de veldmedewerkers.

Het model van de Housing First is in New-York begin van de jaren 90 ontstaan en steunt een rechtstreekse toegang tot het logement, zonder tussenstappen, voor dakloze personen die met drugs, alcohol of psychische problemen kampen. Na de positieve evaluatie van het pilootproject (dat liep tussen 2013 en 2015 in de vijf grote steden) waarbij na 2 jaar nog 90 % van deze personen in een stabiele woonsituatie verbleven, zagen meerdere projecten het licht. Momenteel kennen we 25 lopende projecten met een duizendtal huurders. De sleutel van dit succes ? De kwaliteit van de begeleiding. Een individuele, intensieve begeleiding door multidisciplinaire en mobiele teams. Housing First biedt hierbij een echte structurele maatregel tegen dakloosheid in grote steden.

In 2020 en 2021 werd, dankzij middelen van de Nationale Loterij, een projectsubsidie toegekend voor de ondersteuning van lokale projecten om te werken aan de ‘sociale herverbinding’. Mensen een huis geven is slechts de eerste stap in het herstel. Huurders moeten de kans krijgen opnieuw een link te maken met de buurt en met hun familie. Naast het investeren in zinvolle tijdsbesteding via vrijwilligerswerk en tewerkstelling moeten mensen ook weer een nieuwe identiteit opbouwen als huurder, als burger... Deze herverbinding heeft geleid tot het ontwikkelen van zinvolle activiteiten, vernieuwende methodieken en een blijvend bewustzijn voor deze materie.

In 2021 heeft minister Lalieux de Verklaring ondertekend die de Lidstaten uitnodigt om de inspanningen vol te houden van het Europees Platform voor de bestrijding van dakloosheid en om dakloosheid tegen 2030 te elimineren. Twee deskundigen van de POD zijn lid van dit platform.

Vanaf 2022 loopt een nieuwe subsidiëringscyclus, met een focus op de noden van jongeren en vrouwen in dakloosheid (130 nieuwe begeleidingstrajecten).

De Roma zijn een heterogene groep die vaak wordt blootgesteld aan armoede, sociale uitsluiting en discriminatie. Daarom had de Europese Commissie in oktober 2020 haar nieuw “Strategisch kader van de EU voor de gelijkheid, integratie en participatie van de Roma”

(2020-2030) goedgekeurd. De POD coördineert de opmaak van de nationale strategie voor de integratie van de Roma, in samenwerking met de Gemeenschappen en Gewesten. Op Europees niveau is ze het nationaal contactpunt en promoveert ze de goede praktijken inzake integratie bij de Gewesten en Gemeenschappen. In 2022 heeft de POD de dialoog versterkt met het middenveld en de vertegenwoordigers van de Roma bevolking via de platform. De tentoonstelling 'Reflecties. Roma in België' heeft haar tocht door België verdergezet.

In 2021 was het themaboek over toegang tot justitie voor een kwetsbaar publiek opgesteld. Dit collectieve werkstuk, opgesteld door deskundigen uit de academische wereld en professionals op het vlak van justitie, stelt ook beleidsaanbevelingen voor om deze toegang te verbeteren. Het boek is begin 2022 aan het grote publiek, aan verenigingen en professionals uit de sector voorgesteld en we hopen dat het voortaan nieuwe beleidsaanbevelingen in deze materie zal inspireren. In 2022 is het werk rond het derde themaboek van start gegaan, over werkende armen.

Via de dienst "ervaringsdeskundigen" wil de POD de toegang naar rechten en diensten verbeteren voor kwetsbare doelgroepen, door het standpunt van ervaringsdeskundigen te integreren in de federale overheidsdiensten en de agentschappen van de gezondheidssector. Ervaringsdeskundigen zijn personen die armoede en sociale uitsluiting gekend hebben en die vanuit hun ervaring kennis en competenties hebben getrokken die bij het oefenen van deze functie nuttig kunnen zijn. Zij werken in eerste of tweede lijn bij verenigingen, belemmeringen aanduiden bij de toegang naar rechten en aan de verbetering van de processen meewerken (onthaal, communicatie, administratieve vereenvoudiging, sensibilisering, netwerk, enz.). In 2022 telde deze dienst 56 collega's die actief waren binnen 23 verschillende partnerdiensten (FOD's, sociale parastatalen, OCMW's, ziekenhuizen). Daarnaast heeft de dienst ook meegewerkt aan 18 kortstondige projecten op maat van een niet-partnerdienst, o.a. projecten mbt de strijd tegen non take up van rechten.

En 2022, le service compte 56 personnes et collabore régulièrement avec 23 organisations partenaires (SPF, parastataux sociaux, CPAS, hôpitaux). Le service a également répondu à 18 demandes de projets de court terme avec d'autres organisations, entre autres des projets visant la lutte contre le non-recours aux droits.

Via het project FEAD (Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen) verdeelt de POD voedselpakketten via de OCMW's en andere verenigingen. Elk jaar worden de producten verkozen na consultatie van de begunstigden. De projectleiders FEAD, de coördinator DO van de POD MI en experten van het FIDO en de FOD Volksgezondheid en Milieu komen samen om de kwaliteit van de producten te garanderen via strikte criteria (tonijn uit duurzame visserij, *fair trade* koffie en chocolade en, voor de melk, juiste prijs betaald aan de producenten en veeteelt in weiden gevoed met hooi zonder ggo's).

In 2022 heeft de POD zich duurzaam geëngageerd in de strijd tegen digitale kloof, met de start van de digilab, een dienst van vijf medewerkers die elk jaar een projectoproep beheert over deze thematiek, gericht naar OCMW's en andere sociale actoren. Doelstelling? Digitale inclusie bevorderen bij kwetsbare doelgroepen en ongelijkheden bestrijden inzake digitale competenties. Deze dienst moet ook een meervoudig interfederaal platform oprichten en de praktijkuitwisseling bevorderen.

Tot slot voert de POD het federaal grootstedenbeleid (GSB) uit, dat in 1999 door de federale regering werd gelanceerd om probleemwijken in de stad te steunen. Hoewel het programma GSB sinds 2015 de steden niet meer rechtstreeks subsidieert in het kader van de contract "duurzame stad" financiert het wel nog projecten die gedragen worden door de verenigingen, onderzoeken en conferenties in verband met een duurzaam stadsontwikkeling. In december 2022 is een studiedag in Brussel georganiseerd over seksuele intimidatie in de openbare ruimte, in samenwerking met het Europees netwerk EUKN (*European Urban Knowledge Network*).

Zoals u ziet werkt de POD, via zijn basissmissies, hoofdzakelijk aan het sociale luik van de duurzame ontwikkeling.

3. Duurzaam beheer interne werking van de POD Maatschappelijke Integratie

3.1. Beleid van de POD op het vlak van duurzame overheidsopdrachten

Sinds zijn bestaan besteedt de POD aandacht voor duurzame aankopen: gerecycleerd papier, koelkasten/diepvriezers en vaatwassers A++, multifunctionele apparaten (die de functies van kopieermachine, printer, fax en scanner integreren), platte schermen, ecologische schoonmaakproducten, flessen met statiegeld, enz. Eind 2014 werd een procedure opgesteld om de omzendbrief duurzame overheidsopdrachten van 16/05/2014 toe te passen. Via de uitvoering ervan kon de tenlasteneming van de duurzame ontwikkeling in de overheidsopdrachten, maar ook voor andere aankopen duidelijk verbeterd worden. Vanaf 2018, met de verhuis naar de Financietoren, is deze procedure in onbruik geraakt, maar de groep DO heeft beslist om ze te reactiveren vanaf 2022.

3.2. Milieumanagementsysteem

In augustus 2010 heeft de POD het EMAS-certificaat behaald. Het milieubeheersysteem is jaar na jaar tot in 2017 gevalideerd. In 2018, na de verhuis naar de Financietoren, heeft de directie beslist het milieubeheersysteem op te schorten, maar de sensibiliseringsacties verder te zetten. In 2022 hebben de POD MI en de FOD Sociale Zekerheid beslist om samen de cijfers over hun verbruik van elektriciteit, verwarming, water en papier te verzamelen voor de verdiepingen die ze in het gebouw delen, door middel van een verdelingsleutel in functie van de bezette oppervlakte. Ze zullen over de resultaten communiceren en acties voeren om deze consumpties te verminderen.

14. POD Wetenschapsbeleid

(de heer Olivier Detongre, lid van de ICDO, en mevrouw Maaïke Vancauwenberghe, plaatsvervangster)

Activiteiten van de cel Duurzame Ontwikkeling

De cel Duurzame ontwikkeling (DO) werd opgericht in december 2004 en is voor het eerst in februari 2005 samengekomen. Sinds 2012 heet de cel DO "Green Team".

De werking van de cel Duurzame Ontwikkeling wordt geregeld bij het besluit van de voorzitter houdende het reglement van de cel DO d.d. 18/09/2019, met de volgende thema's op de agenda:

- Opstelling en follow-up van het jaaractieplan voor duurzame ontwikkeling;
- Interne coördinatie van de uitvoering van de maatregelen in het kader van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling;
- Uitvoering van acties op het vlak van duurzame ontwikkeling;
- Organisatie van bewustmakingsacties.

In 2022 is de cel DO (Green Team) twee keer bijeengekomen. De volgende bewustmakingsacties werden georganiseerd:

- Europese week van de mobiliteit:
  - Het logo en de communicatiekit van de week van de mobiliteit aanbrenen op de communicatiemiddelen van BELSPO (intranet, extranet, Facebook, Twitter, website, LinkedIn, papieren affiches);
  - De FOD Mobiliteit en Vervoer heeft in samenwerking met de FOD Beleid en Ondersteuning twee activiteiten voor de federale organisaties in de Brusselse Noordwijk georganiseerd:
    - ✓ Presentatie van de Fietsersbond
    - ✓ Duurzame wandeling van 6 km in Brussel
- Europese week van de afvalvermindering:
  - Het logo en de communicatiekit van de week van de afvalvermindering aanbrenen op de communicatiemiddelen van BELSPO (intranet, extranet, Facebook, Twitter, website, LinkedIn, papieren affiches);
  - Een ecoverantwoordelijke workshop in alle eenvoud;
  - In de picture dit jaar: de mode-industrie, voorstelling van drie documentaires.

Maatregelen en acties van de POD die bijdragen tot duurzame ontwikkeling

1. Inleiding

Het Federaal Wetenschapsbeleid

De strijd tegen de klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit stond reeds lange tijd op de agenda van het Federaal Wetenschapsbeleid. In 2022 werden naar aanleiding van de gezondheids- en de energiecrisis nieuwe initiatieven voorbereid. Hierbij wordt er steeds naar gestreefd om de Belgische onderzoeksruimte optimaal te integreren in de Europese onderzoeksruimte.

Het Federaal Wetenschapsbeleid rekt hiervoor op de zowat 170 medewerkers in zijn centrale administratie en de ongeveer 2400 medewerkers die verspreid zijn over de 10 federale wetenschappelijke instellingen en Belnet.

Het federale Wetenschapsbeleid organiseert eveneens de fiscale steunmaatregelen voor O&O. Deze maatregel heeft bijgedragen tot het bereiken van de ratio van 3,17% van de O&O-uitgaven ten opzichte van het bbp in België in 2019, waarmee de Barcelona-doelstelling werd behaald. Volgens voorlopige ramingen zal de R&D-intensiteit in 2020 en 2021 respectievelijk 3,46% en 3,22% bedragen. De komende jaren zullen verschillende initiatieven gelanceerd worden op Europees en nationaal niveau om deze O&O-investeringen in te zetten voor de groene energietransitie en de aanpak van de gevolgen van de klimaatopwarming.

Door middel van 3 types van activiteiten draagt het federaal Wetenschapsbeleid bij tot de realisatie van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling:

- Ten eerste wordt onderzoek gefinancierd waarvan de resultaten ingezet kunnen worden voor duurzame ontwikkeling;
- Ten tweede beheert het federaal Wetenschapsbeleid een aantal infrastructuren waarop onderzoekers een beroep kunnen doen voor projecten die kaderen in de realisatie van de Sustainable Development Goals en
- Tenslotte zijn er de science-policy interfaces die verzekeren dat de onderzoeksresultaten bij de beleidsmakers terechtkomen.

Strategisch plan

Het strategisch plan bevat de verbintenissen die voor de periode van 1 januari 2022 tot het einde van de lopende legislatuur werden aangegaan door de programmatorische federale overheidsdienst Wetenschapsbeleid (POD Wetenschapsbeleid - BELSPO), vertegenwoordigd door de voorzitter van het directiecomité, Arnaud Vajda, en de federale regering, vertegenwoordigd door Thomas Dermine, staatssecretaris voor Relance en Strategische Investerings, belast met Wetenschapsbeleid, toegevoegd aan de minister van Economie en Werk.

De uitvoering van de in het strategisch plan uitgetekende strategieën en doelstellingen en de uitvoering van de in de jaarlijkse beleidsnota van de toezichthoudende staatssecretaris vervatte prioriteiten worden elk jaar in een operationeel plan gegoten. Dat plan bevat de omschrijving van de operationele doelstellingen en de middelen die worden ingezet om die doelstellingen te bereiken. Bovendien worden ook de processen, projecten en acties/initiatieven ter uitvoering van de operationele doelstellingen kort beschreven, met vermelding van de indicatoren aan de hand waarvan de uitvoering zal worden opgevolgd.

Het strategisch plan 2022-2024 is beschikbaar op de website van de POD Wetenschapsbeleid: <http://www.belspo.be>.

2. Beleidslijnen die bijdragen tot duurzame ontwikkeling

De competenties en het gevoerde beleid die de laatste jaren tot de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling hebben bijgedragen worden hierna per algemene directie voorgesteld.

2.1. AD Onderzoek en Ruimtevaart

In 2022 werd het Belgisch "Kenniscentrum voor het klimaat" opgericht. Dit centrum heeft tot doel om het klimaatonderzoeksprogramma te versterken, de samenwerking met andere nationale, Europese en internationale onderzoekscentra en universiteiten te intensiveren, en zich toe te spitsen op de behoeften van beleidsmakers en klimaatgevoelige sectoren. Net zoals het Biodiversiteitsplatform zal dit centrum een science-policy interface worden dat klimaatdiensten zal aanbieden voor beleidsmakers om hun beslissingen te onderbouwen.

➤ Directie Onderzoeksprogramma's

A. Onderzoek

De directie Onderzoeksprogramma's zet en volgt meerjarige onderzoeksprogramma's op met als referentiekader federale en internationale onderzoeksprioriteiten en verbintenissen, het federale erfgoed en federale bevoegdheden en beleidsoriëntaties.

De thema's die op deze manier ondersteund worden zijn zeer divers. Het gaat enerzijds om maatschappelijke onderwerpen zoals het nastreven van gendergelijkheid (SDG5), het bestrijden van armoede (SDG1), het verzekeren van gelijke kansen (SDG10) en het bevorderen van aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei (SDG 8). Ook de strijd tegen de klimaatverandering (SDG13), het beschermen en herstellen van ecosystemen (SDG15), oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen op duurzame wijze gebruiken (SDG 14), het bijdragen aan de organisatie van een adequate gezondheidszorg (SDG3) en het bevorderen van duurzame landbouw en voedselzekerheid (SDG2) komen uitgebreid aan bod in meerdere programma's die ten uitvoer gelegd worden. Het is ook duidelijk dat het federaal Wetenschapsbeleid, via zijn wetenschappelijke instellingen, belangrijke inspanningen levert om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen (SDG 11).

A.1. Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks - BRAIN-be 2.0

Dit kaderprogramma snijdt in thematische oproepen grote maatschappelijke problemen aan, zoals de klimaatverandering en de aanpassing eraan, de overgang naar een koolstofarme maatschappij die efficiënt omgaat met hulpbronnen, de biodiversiteit, het mariene milieu (in het bijzonder de Noordzee) en het zoetwatermilieu, Antarctica, de Digital Turn, de problematiek van de immigratie, de sociale zekerheid, de aanpassing en de innovatie van het federale systeem, de uitdagingen op het gebied van volksgezondheid, de gezondheid van dier en milieu, de vergrijzing, de veiligheid enz.

Het programma is opgebouwd rond 3 pijlers:

- Pijler 1: Uitdagingen en kennis van de levende en niet-levende wereld.
- Pijler 2: Erfgoedwetenschap
- Pijler 3: Federale maatschappelijke uitdagingen.

In 2022 werd de laatste oproep van het BRAIN-be 2.0 programma gelanceerd. De laatste reeks projecten zal in 2023 van start gaan.

A.2. Impulsactie “polair onderzoek”

De poolgebieden zijn in meerdere opzichten uniek. Zij zijn een belangrijke motor van het klimaat op aarde en de werking van de oceanen. Poolonderzoek helpt ons het mondiale klimaatsysteem te begrijpen, de veranderingen ervan en de directe impact op (lokale) bevolkingsgroepen en het milieu, en de implicaties voor aanpassing aan en beperking van de klimaatverandering en veerkracht over de hele wereld. Polaire wetenschap vormt de basis voor een duurzaam beheer van de poolgebieden.

In het kader van het Herstart- en Transitieplan werd in 2022 een impulsactie rond polair onderzoek opgezet. Met deze oproep tot het indienen van voorstellen wil BELSPO een impuls geven aan hoogkwalitatief Belgisch poolonderzoek dat bijdraagt en waarde toevoegt aan bestaande Europese en/of internationale prioritaire onderzoeksinitiatieven waarin de Belgische onderzoeksgemeenschap actief is, waardoor de Belgische positie in het initiatief wordt versterkt en een significante wetenschappelijke, politieke, economische en/of maatschappelijke impact wordt bereikt.

A.3. Drugs

In 2022 werd een oproep tot voorstellen gelanceerd in het kader van het programma DRUGS. Daar drugmisbruik in onze samenleving een ernstig gezondheidsprobleem is, wil dit programma een antwoord bieden op de meest prangende vragen over druggebruik en drugverslaving. Voorkomen is beter is dan genezen, er wordt in dit programma dan ook resoluut gepleit voor preventie.

A.4. FED-tWIN

Het programma FED-tWIN heeft als doel een duurzame samenwerking te promoten tussen de federale wetenschappelijke instellingen (FWI) en de universiteiten door permanente functies in het leven te roepen voor postdoctoraal onderzoekers die op gelijke wijze (50% - 50 %) aan een FWI en een universiteit worden verbonden. In functie van de geselecteerde profielen heeft het gerealiseerde onderzoek in min of meerdere mate een impact op bepaalde aspecten van duurzame ontwikkeling.

Na een herziening van de wettelijke basis van het FED-tWIN programma, werden in 2022 werden opnieuw 25 nieuwe profielen vastgelegd, waardoor het totaal aantal profielen op 100 komt te liggen.

A.5. Programma DIGIT-04

Het programma DIGIT-04 (2019-2024) voor de digitalisering van het wetenschappelijk en cultureel patrimonium van de federale wetenschappelijke instellingen en het Koninklijk Belgisch Filmarchief is een transversaal programma met als doel de instellingen zoveel mogelijk te doen samenwerken en onderling synergiën tot stand te brengen (schaaleffecten), door onder andere de beschikbare middelen zoveel mogelijk te delen (uitrusting, infrastructuur en personeel).

DIGIT-04 omvat twee hoofdstukken, te weten:

- De digitalisering zelf, met inbegrip van de verrijking van de metadata, waarvoor de deelnemende instellingen en gespecialiseerde privébedrijven elk voor een deel zorgen, via door Belspo beheerde gemeenschappelijke overheidsopdrachten;
- De bewaring op lange termijn van de digitale content op een gemeenschappelijke infrastructuur.

Dankzij de digitalisering van de (bij voorrang meest kwetsbare, meest kostbare en/of meest geraadpleegde) collecties, kunnen deze laatste worden bewaard en het aantal manipulaties van de oorspronkelijke stukken worden beperkt. Zo kunnen ze onder een ruimer publiek worden verspreid, waaronder onderzoekers, door ze online te plaatsen, zodat de originele stukken minder moeten worden geraadpleegd.

Digitaliseren heeft uitsluitend zin als alles wat gedigitaliseerd wordt voor een lange periode duurzaam opgeslagen en beveiligd kan worden. In de vorige fase van het programma (DIGIT-03) werd een gemeenschappelijke informatica-infrastructuur ontwikkeld om gedigitaliseerde archiefdocumenten, voorwerpen en onderzoeksgegevens lang te bewaren. Die infrastructuur garandeert dat de vandaag opgeslagen gedigitaliseerde voorwerpen en de nieuwe in de toekomst te digitaliseren voorwerpen voor lange tijd toegankelijk, bruikbaar en intact blijven (meer dan tien jaar), wat ruim boven de levensduur van welk specifiek opslagsysteem, technologie of bedrijf ook ligt.

A.6. Vooruitzichten voor 2023

In 2023 zullen de nodige voorbereidingen getroffen worden om een nieuwe generatie onderzoeksprogramma's te lanceren.

In samenwerking met de FOD Volksgezondheid wordt een programma rond de effecten van de COVID19 crisis voorbereid, ten einde België beter voor te bereiden op mogelijke toekomstige pandemieën (SDG3).

B. Onderzoeksinfrastructuren

B.1. Prinses Elizabeth poolbasis en het Belgisch Poolsecretariaat

De Prinses Elizabeth poolbasis vormt een goede uitgangsbasis voor polair onderzoek. Poolonderzoek helpt ons het mondiale klimaatstelsel te begrijpen, de veranderingen ervan en de directe impact op bevolkingsgroepen en het milieu te doorgronden en aldus een bijdrage te leveren aan SDG 13.

B.2. Het BELGICA onderzoeksschip

In 2022 werd het nieuwe onderzoeksschip, de RV BELGICA, in gebruik genomen. Met zijn state-of-the-art wetenschappelijke apparatuur ondersteunt de BELGICA verschillende onderzoeksdisciplines (visserij, biologie, chemie,...) in het mariene milieu, wat van belang is voor de SDG14.

B.3. Belgische Gecoördineerde Verzamelingen van Micro-organismen, BCCM

De genetische resources van de Belgische verzamelingen van micro-organismen kunnen ingezet worden in onderzoek op het vlak van duurzame landbouw en gezonde voeding (SDG2) maar ook op het vlak van gezondheid (SDG 3), en het beschermen van het duurzaam gebruikt ecosystemen op het vasteland (SDG 15).

B.4. Hydrogen Test Facility

Als een bijdrage aan SDG 9 financiert BELSPO - in het kader van het Federaal Herstart en Transitieplan - het Hydrogen test Facility project uitgevoerd door het von Karman Instituut voor Stromingsdynamica (VKI). Doel van het project is de ontwikkeling van een generieke infrastructuur op een nieuwe locatie, die de verschillende faciliteiten kan huisvesten die nodig zijn om op grote schaal experimentele tests met waterstoftechnologieën uit te voeren. De faciliteit moet onderdak bieden aan toegepaste experimenten met betrekking tot de gehele waardeketen van de waterstofeconomie, met bijzondere aandacht voor wat onder de federale bevoegdheden valt (op het gebied van waterstofproductie, -vervoer en -opslag, waterstoftoepassingen in mobiliteit en elektriciteitsproductie, en de veiligheid van installaties).

B.5. Impulsactie oproep tot het bevorderen van de ontwikkeling van opkomende onderzoeksinfrastructuren binnen federale onderzoeksinstellingen.

De federale onderzoeksinstellingen (met inbegrip van, maar niet beperkt tot de FWI's) bezitten, samen of individueel, vele bouwelementen, soms uniek, van onderzoeksinfrastructuren. Er bestaat een brede waaier van federale onderzoeksinfrastructuurtypes van verschillende schaal en omvang en op verschillende ontwikkelingsniveaus.

Heel vaak zijn deze infrastructuur nog in de maak. Zij hebben betrekking op faciliteiten, hulpbronnen of diensten die nog niet op duurzame en structurele wijze aan de gebruikers worden aangeboden. Over het algemeen zijn zij het resultaat van eerder onderzoek en ontwikkelingen, zoals modellen, webdiensten, gegevensverzameling, enz.

Door een gebrek aan middelen en aan strategische investeringen worden deze infrastructuurelementen vaak onvoldoende verder ontwikkeld of niet optimaal benut. Bovendien zijn deze infrastructuurle kiemen vaak los verbonden met Europese of internationale infrastructuur.

Deze impulsactie heeft tot doel de ontwikkeling, de opwaardering en/of het gebruik van dergelijke opkomende infrastructuur met een impact op de (inter)nationale wetenschappelijke gemeenschap en/of de samenleving te stimuleren.

C. Science-policy interfaces

De bekomen onderzoeksresultaten reiken de politieke wereld de wetenschappelijk onderbouwde data, informatie en argumenten aan om het beleid vorm te geven. Om deze uitwisseling de nodige dynamiek te geven heeft het federaal Wetenschapsbeleid zogenaamde science-policy interfaces opgericht. Het Belgisch Biodiversiteitsplatform verzorgt deze functie voor de ondersteuning van het biodiversiteitsbeleid. Het in 2022 opgerichte "Kenniscentrum voor het klimaat" heeft eveneens een science-policy interface rol.

➤ Directie Ruimteonderzoek en -toepassingen

De directie Ruimteonderzoek en -toepassingen is belast met het dagelijks beheer van de Belgische ruimtevaartinspanningen op Europees niveau (Europese ruimtevaartorganisatie of Europese Unie) of op bilateraal niveau (Frankrijk, Rusland, Argentinië). Zij is ook

verantwoordelijk voor de bijdrage van de Belgische Staat aan de luchtvaartprogramma's Airbus.

België is sinds een veertigtal jaar actief op ruimtegebied en stond mee aan de basis van de oprichting van de Europese ruimtevaartorganisatie (ESA). De ruimtevaartactiviteiten zijn goed voor 270 miljoen euro, waarvan 250 miljoen euro voor de deelname aan de ESA-programma's. Met zijn inzet beheert de dienst alle ruimteprogramma's inzake ruimtewetenschappen, aardobservatie, navigatie, telecommunicatie, internationaal ruimtestation, ruimteverkenning, lanceerraketten en technologische en wetenschappelijke programma's.

In het kader van een nationaal onderzoeksprogramma inzake aardobservatie (STEREO IV "Support to Exploitation and Research on Earth Observation" 2022-2024), worden de gegevens afkomstig van die satellieten wetenschappelijk geëxploiteerd, waarbij de nodige knowhow wordt gecreëerd om de gegevens te interpreteren.

➤ **Directie Federale, interfederale en internationale coördinatie**

Ook via de directie Federale, interfederale en internationale coördinatie wakkert Belpo de zorg voor het milieu en duurzame ontwikkeling internationaal aan, vooral via de internationale overeenkomsten die ze afsluit of die ze in naam van het hele land implementeert.

➤ **Directie Monitoring en evaluatie van onderzoek en innovatie (MERI)**

De directie Monitoring en evaluatie van onderzoek en innovatie kan, met de inpassing van de dimensies milieu en duurzame ontwikkeling in sommige statistieken die zij verzamelt, helpen bij het kwantificeren van de zowel door de bedrijven als door de in de onderzoekssector actieve overheid gegenereerde externaliteiten.

2.2. Federale wetenschappelijke instellingen

De 10 federale wetenschappelijke instellingen die deel uitmaken van het departement, bieden wetenschappers een uitzonderlijk onderzoekskader en –instrumentarium aan en huisvesten eveneens wetenschappelijke, kunst- en historische collecties die jaarlijks door meer dan 1 miljoen bezoekers worden bewonderd.

- AD Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de provinciën
- AD Koninklijke Bibliotheek van België
- AD Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium
- AD Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis
- AD Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
- AD Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
- AD Koninklijk Museum voor Midden-Afrika
- AD Koninklijk Belgisch Instituut voor Ruimte-aeronomie
- AD Koninklijke Sterrenwacht van België
- AD Koninklijk Meteorologisch Instituut van België

Vooral de laatste vijf AD's zijn betrokken bij aan duurzame ontwikkeling gelinkte projecten.

Behalve hun activiteiten die bijdragen tot een beter inzicht in ons milieu, zijn de federale wetenschappelijke instellingen resoluut op de toekomst gericht met de inpassing in hun dagelijkse werking van het milieu en, ruimer bekeken, van de duurzame ontwikkeling.

2.3. Belgisch telematica-onderzoeksnetwerk (Belnet)

Belnet heeft tot doel bij te dragen tot de ontplooiing van de kennis- en informatiemaatschappij via het leveren en ondersteunen van innovatieve en kwaliteitsvolle netwerkinfrastructuren en bijhorende diensten ten behoeve van het onderzoek, de wetenschap en het onderwijs.

Belnet levert in dat verband aan zijn gebruikers onder meer geavanceerde telematicadiensten.

Hoofdpijnen voor een duurzame ontwikkeling binnen de POD Wetenschapsbeleid

Door zich te voorzien van een milieumanagementsysteem toont het federaal Wetenschapsbeleid zijn belangstelling en zijn inzet voor duurzame ontwikkeling, de bescherming van onze leefomgeving en zijn wil om de impact van zijn activiteiten op het milieu te verminderen.

De registratie van ons Eco Management en Audit Scheme - EMAS sinds 2006 is de externe herkenning van ons engagement voor duurzame ontwikkeling en ons respect voor het milieu. Door die voluntaristische aanpak voor continue verbetering, is de POD Wetenschapsbeleid van plan een voorbeeldrol te spelen. Daar ons departement via zijn onderzoeksprogramma's het meest heeft geïnvesteerd in duurzame ontwikkeling, was het logisch dat het de stuwende kracht werd voor goede milieupraktijken.

Ook de AD Koninklijk Meteorologisch Instituut van België heeft sinds 2015 een EMAS-geregistreerd milieumanagementsysteem.

Bij de organisatie van events zoals conferenties, seminaries, tentoonstellingen, recepties of externe activiteiten voor het personeel, tracht de POD Wetenschapsbeleid voor zover mogelijk rekening te houden met de criteria van duurzame ontwikkeling bij het vinden van een locatie, het bestellen van maaltijden, het maken van reclame enz.

Wat de aankopen door Belspo betreft, wordt systematisch de wenselijkheid geëvalueerd om te kiezen voor "groene" producten of om clausules inzake duurzame ontwikkeling op te nemen in het bestek van overheidsopdrachten.